

Dějiny pražské univerzity od konce husitských válek do přelomu 18. a 19. století jsou dějinami dvou odlišných vysokých škol. Univerzita prvního období (1433-1622) byla zchudlou dědičkou středověkého generálního studia v utrakvisticko-humanistickém převleku. Starý režim stavovské monarchie, v němž se střetávaly protichůdné politické, konfesní i kulturní síly, přežila o dva roky. Dne 14. listopadu 1622 převzali klíče starodávného Karolina zástupci jezuitské koleje z pražského Klementina jako reprezentanti mocnosti, jež zvítězila na Bílé Hoře. Dekretem císaře Ferdinanda III. z 23. února 1654 vznikla pak z obou vysokých učení jediná univerzita Karlo-Ferdinandova. I když spojená univerzita zůstala v rukou jezuitů až do zrušení jejich řádu v roce 1773, byla navzdory tomu postupnými zásahy státní moci přetvořena ve vysokou školu novodobého směru. Ze dvou přežilých typů univerzit, ze středověké autonomní korporace a z řádového jezuitského učiliště, pomalu vznikala pedagogická instituce ovládaná absolutistickou panovnickou mocí a naplňující zájmy státu.

Zvládnout obě tak rozsáhlé a vnitřně odlišné etapy bylo nad síly jednoho badatele. Při dělbě úkolů stal se přirozeným mezníkem rok 1622, jenž je také předělem rozdílné studijní průpravy. Zatímco bádání o pražské akademii předbělohorského období má již více než stoletou kontinuitu, studium následujícího období má nemalé úkoly základní povahy teprve před sebou.¹⁾ Ani tak zdaleka nebylo možné naplnit všechny body mezinárodní ankety z iniciativy pařížského Centre de Recherches Historiques.²⁾ Následující příspěvek se proto omezuje na trojí skupinu údajů, jež by v rámci navrhovaného sociologického výzkumu evropských univerzit mohly posloužit širšímu srovnávacímu studiu. S poměrnou přesností lze již pro zvolené období stanovit teritoriální původ studentů a počet získaných gradů. Údaje o sociální mobilitě a profesionálním uplatnění graduovaných studentů je naopak třeba považovat za předběžnou sondu.

1. Co třeba říci úvodem.

Pražská secese z roku 1409 stejně tak jako husitská revo-

luce v letech 1419 až 1436 povážlivě zúžily akční radius i rozsah výuky pražské univerzity, nedotkly se však její podstaty. Dříve než jinde se zásahem panovnické moci z někdejšího nadnárodního učení stala zemská, konfesně i národnostně uzavřená univerzita. Nedošlo k tomu programově, nýbrž via facti. Strůjci Dekretu kutnohorského z roku 1409 se sice dovolávali přirozenoprávních prerogativ pro příslušníky domácího národa, nezamýšleli tím však vyloučit ze studia cizozemce. Pro katolíky stal se pobyt v kacířské Praze tak jako tak více než ožehavým, takže nadále heretici více méně přitahovali opět jen heretiky. Když po krátkém období restaurace ve čtyřicátých letech 15. století utrakvistická většina si pojistila rozhodující vliv zavedením povinné přísahy na bazilejské kompaktáta, byl na dobu delší stopadesáti let určen náboženský profil pražského vysokého učení, které od té doby bylo nejen výlučně české, ale i výlučně nekatolické. Zrušení laického přijímání svátosti oltářní sub utraque specie papežem Piem II. a papežský zákaz studia na pražské univerzitě z roku 1469 způsobily, že čeští katolíci byli téměř na sto let odkázáni na zahraniční vysoké školy.

Závažné změny doznala po roce 1409 i organizační struktura pražského studia generale. Universitas iuristarum in studio Pragensi, jež roku 1372 vznikla z původní právnické fakulty, nepřežila počátek revoluce. Stejný osud postihl další dvě vyšší fakulty, teologickou a lékařskou, takže v období 1433 až 1622 měla Karlova univerzita pouze artistickou fakultu s poněkud rozšířeným okruhem studia.³⁾ V čele jednofakultní univerzity zůstal i nadále rektor s podřízenou mu radou. K staršímu dohledu nad nižšími školami rektoru připadlo právo kancléřské spojené s vypisováním zkoušek a udílením gradů. Tím se také rektorům dostalo částečného přímého dohledu nad výukou artistické fakulty, jež si jinak uchovala svou autonomii. Dílčí postupné reformy, které roku 1526 vyústily v celkovou revizi statut, více méně jen zakotvily status quo a nedotkly se středověké podstaty vysokého učení. Korporativní soustava čtyř univerzitních národů ztratila svou funkci. Její připomínkou byla jen vlivná instituce Nacio Bohemorum, jež spravovala většinu studentských kolejí. Čtyři mistrovské koleje zůstaly v rámci univerzity samostatnými korporacemi, skutečný význam si však podržela pouze kolej Karlova, jež sloužila jako ústřední a re-

prezentativní místo celé univerzity.⁴⁾

Od konce 15. století začal postupně pronikat do univerzitní rétoriky latinizující humanismus. Trvalo však ještě dvě až tři desetiletí, než se humanistické disciplíny staly řádnou součástí výuky. V konfrontaci s reformními proudy, zvláště s luterstvím, udržovala si pražská univerzita dlouhou dobu svůj česko-utrakvistický profil. Avšak ani později, kdy se otevřela cizím vlivům, nepřifadila se k běžným protestantským akademiím. Praha byla v tomto ohledu jistým mezistupněm, v němž se střetával křesťanský humanismus Melancthonova směru s konzervativním utrakvismem na straně jedné a s německou reformací na straně druhé.⁵⁾

Letmý pohled na ordines lectionum napoví, že výuka na pražské artistické fakultě se ani v 16. století nevzdala své aristotelovské základny a přežilých metod pedagogické činnosti. Student odcházející z fakulty byl povahou svého vzdělání předurčen k tomu, aby vychovával další studenty. Tento circulus vitiosus jako by nebral ohledy na nové potřeby zlaičtělé a poměštanštělé kultury. Znalosti pozdně scholastické filozofie včetně ars disputandi nebyly v běžném životě k užtku, takže rozsahem největší část výuky byla promarněným časem. O to více se absolventi snažili využít zplanělé rétoriky a latinského veršování, jež sice rovněž byly slepou cestou vzdělání, jež však alespoň otvíraly vstup do elitních společností královského dvora, básnických družin a literátských bratrstev. Potřebám každodenní praxe pražská univerzita vycházela vstříc jen v nepatrné míře, a to nejen pro konzervativismus většiny profesorského sboru, ale i pro nevýrazný tlak společenské objednávky. Univerzita tak byla ponechána na pospas sobě samotné, neboť praktikismus přírodovědných a mechanických oborů nalézal lepší podmínky a uplatnění vně akademické pudy.⁶⁾

Tolerantní panovníci jagellonské dynastie (vládnoucí v Čechách až do roku 1526) nijak nezasahovali do univerzitní samosprávy. Jejich nástupci z katolicky bojovné větve rakouských Habsburků byli by naopak rádi proměnili pražskou univerzitu v nástroj rekatolizace. Když se jim to pro odpor české stavovské obce nepodařilo, všemožně podporovali jezuitské školství. K oficiálnímu založení jezuitské koleje s filozofickým a teologickým

studiem došlo v Praze roku 1562 a v Olomouc 1575.⁷⁾ Od té doby nebyli katoličtí studenti z větší části Českého království odkázáni jen na zahraniční univerzity. Peregrinatio academica tím však výrazněji nepoklesla, podržujíc si svůj jednosměrný rytmus. Studenti z českých zemí odcházeli na studium do zahraničí, zatímco o Karlovo učení byl v cizině zájem zcela mizivý.⁸⁾

2. Počty graduovaných studentů.

Hned na počátku je lépe předeslat, že všechny výpočty a dedukce o počtu, sociálním, národnostním i teritoriálním složení studentů vysokého učení Karlova se vesměs budou omezovat na kategorii graduovaných posluchačů. Ztracené univerzitní matricy zatím žádné jiné prameny nedokázaly v úplnosti nahradit. Nejcenějším zdrojem poznatků úřední povahy tak je Liber decanorum facultatis artium se soupisy fakultních funkcionářů, graduovaných bakalářů a mistrů až do roku 1585, kdy zápisy končí. I když děkanská kniha nebyla vedena vždy pečlivě, takže pro některá léta údaje chybějí anebo nejsou úplná, vcelku poskytuje spolehlivou představu o výše vymezeném vzorku statistického souboru. Pro zbývající léta do roku 1618/1622 byly údaje o promociích získány kombinací různých pramenů.⁹⁾

Tab. I. Bakalářské a mistrovské promoce v letech 1433-1620

Období	BP	MP	Období	BP	MP
1433 - 1450	115	21	1526 - 1550	270	31
1451 - 1475	197	58	1551 - 1575	327	40
1476 - 1500	195	16	1576 - 1600	420	75
1501 - 1525	232	34	1601 - 1620	651	138

BP = bakalářské promoce

MP = mistrovské promoce

Pětadvacetileté intervaly sice vykazují celkově vzestupný trend počtu promocií, není však z nich patrné, do jaké míry univerzita prožívala období stagnace či vzestupu. Z tohoto hlediska více napovídá grafické znázornění po desetiletých intervalech (srv. graf I. v příloze). První vzestup promocií ve čtyřicátých letech 15. století lze vysvětlit dočasným otevřením pražského učení nekališníkům a tedy i cizincům. Výraznější vzestup křivky o sto let později signalizuje větší frekvenci v období, kdy na

artistické fakultě převládala protestantsky orientovaná humanistická výuka. Konečně více než dvojnásobný vzestup bakalářských promocií v letech 1592 až 1613 odpovídá vzrůstající společenské roli pražské akademie.

Přibližné odhady počtu imatrikulovaných studentů nejsou jen otázkou vhodných koeficientů, jak by se na první pohled zdálo. Při malém počtu a při nedostatečné spolehlivosti srovnatelných údajů jsou veškeré analogie značně libovolnou hrou s nepřesnými čísly. Má-li mít vědecká komparace vůbec smysl, je nutné srovnávat jen srovnatelné veličiny. Jestliže tedy zatím neumíme spolehlivě stanovit počet imatrikulací a roční frekvenci, musíme se spokojit s počty bakalářských a mistrovských promocií. Pokud jde o bakalářské grady, předčila pražská univerzita, což jistě překvapuje, v některých obdobích i tak proslulé vysoké školy jako Wittenberg a Basilej. Pro Wittenberg to platí v dvacetiletí 1543-1562, pro Basilej v období ještě delším, tj. v letech 1523 až 1622. Kromě toho v dvacetiletí 1543-1562 předčilo Karolinum v počtu bakalářských promocií i Kostock a v dvacetiletí 1563 až 1602 též Mohuč. To však nic nemění na skutečnosti, že ve zkoumaném období se pražské učení řadilo do skupiny s malým počtem posluchačů a že jen v některých časových úsecích se blížilo univerzitám středního významu. Na druhé straně si nelze nepovšimnout poměrně nízkého počtu mistrovských promocií a to i v dobách vzestupu bakalářských gradů. Tato dlouhodobá tendence vrhá nepříznivé světlo na pražské učení a souvisí zřejmě s tím, že tu nebylo vyšších fakult.¹⁰⁾ (Srv. tab. II.).

Pozornost si vynucuje i značné rozpětí mezi bakalářskými a mistrovskými promocemi, které zjišťujeme propočtem průměrného intervalu mezi oběma akty (srv. tab. III.). S výjimkou období 1500 až 1525 pražští bakaláři přistupovali k mistrovským zkouškám většinou s třípůlletým až čtyřletým odstupem, zatímco na jiných univerzitách šlo vesměs jen o tříletou lhůtu. Průměrné intervaly je třeba vidět ve správném světle. Příčinou nebyla náročnost studia - profesoři si stěžovali, že někteří studenti přistupovali k mistrovským zkouškám již po půl roce, což se jim oprávněně nezdálo vhodné - nýbrž dlouhodobé přerušování studia z existenčních důvodů. Novopečený bakalář odešel za obživou na venkov a teprve po letech se odhodlal k další zkoušce. Sku-

tečné rozpětí tak kolísalo od dvou měsíců až po dobu delší de-
seti let, což mluví samo za sebe.¹¹⁾

Tab. II. Počty graduovaných na vybraných evropských univerzi-
tách

UNIVERZITA	BAKALÁŘSKÉ PROMOCE			MISTROVSKÉ PROMOCE		
	1443- 1462	1543- 1562	1583- 1602	1443- 1462	1543- 1562	1583- 1602
Praha - Karolinum	215	274	377	54	33	50
Praha - Jezuité	-	-	150	-	-	63
Heidelberg	-	-	-	255	190	126
Rostock	656	84	-	88	72	131
Lipsko	2006	698	-	341	214	-
Kolín n/R	1420	-	-	656	-	-
Tübingen	-	657	1480	-	323	1076
Basilej	-	153	160	-	60	94
Wittenberg	-	150	-	-	1163	-
Mohuč	-	-	252	-	-	201

Tab. III. Průměrný interval mezi promocemi v měsících.

OBDOBÍ	INTERVAL	OBDOBÍ	INTERVAL
1433-1450	43,4	1526-1550	41,6
1451-1475	45,6	1551-1575	42,7
1476-1500	47,3	1576-1600	46,3
1501-1625	70,3	1601-1622	34,6

3. Teritoriální a sociální původ graduovaných studentů.

Díky tomu, že zápis o udělení gradu v Liber decanorum té-
měr vždy udává bydliště kandidátů bakalářských a mistrovských
zkoušek, lze se značnou spolehlivostí vymezit rozsah území, na
němž pražská univerzita působila. Máloco může být přesvědči-
vějším dokladem hluboké proměny původní Alma mater Carolina na
univerzitu výlučně teritoriálně i národnostně českou, než ná-
sledující tabulka s údaji o územním původu graduovaných studen-
tů v letech 1433 až 1618.¹²⁾

Tab. IV. Teritoriální původ *graduovaných* studentů 1433-1618

ZEMĚ	1433	1451	1476	1501	1526	1551	1576	1601	1433	%
	1450	1475	1500	1525	1550	1575	1600	1618	1618	
Čechy	83	187	159	248	251	304	392	399	2023	89,4
Morava	9	11	15	11	8	9	17	28	108	4,8
Slezsko- Polsko	6	4	-	1	2	5	4	7	29	1,3
Slovensko- Uhry	2	2	-	1	-	4	8	13	30	1,3
Německo	23	2	-	-	-	-	-	2	27	1,2
Nezjištěno	-	-	-	-	-	-	-	-	46	2,-
Celkem	123	206	174	261	261	322	421	449	2263	100,-

S výjimkou prvního období přechodných restauračních snah, kdy zhruba třetina *graduovaných* nepocházela z Čech, byl počet jinozemců studujících v Praze téměř zanedbatelný. Jistý vzestup lze pozorovat až v posledním dvacetiletí, kdy však stoupal i počet *graduovaných* Čechů, takže relativní poměr opět zhruba odpovídal výslednému poměru devíti Čechů na jednoho jinozemce. Vezmeme-li dále v úvahu, že Moravané a Slezané byli obyvateli země České koruny, tvořil faktický poměr cizozemců necelá dvě a půl procenta. Kromě toho, což jen doplňuje výsledný obraz, více než polovina Moravanů přicházela z Českomoravské vrchoviny, tj z přímého sousedství Čech, a nejinak tomu bylo i se Slezany, z nichž většina měla rodiště v Horním Slezsku všestranně spjatém s českým prostředím.

Ve vztahu k národnostní a konfesní povaze pražské akademie stojí za zmínku, že i na vlastním území Čech se některé oblasti vymykaly z jeho akčního radia. Nejintenzivněji se vliv univerzity kromě Prahy projevovала ve východních a severozápadních Čechách, dále v rozsáhlé prostora jihozápadních Čech, méně už v oblasti Českomoravské vrchoviny. Tato skutečnost byla podmíněna jednak rozložením největší části městských sídlišť, jednak konfesní hranicí působnosti konsistoře pod obojí. V souladu s tím naopak horské oblasti a podhůří na severu a severozápadu země i nejzápadnější a nejjižnější území Čech byly součástí spádového území čtyř zahraničních univerzit, na nichž lze v tomto období doložit nejvíce studentů z českých zemí. Vliv lipské univerzity se prosazoval v celém Pohoří a dolním Polabí, kam zasa-

hovořil i vliv univerzity wittenberské. Studenti z jižních Čech směřovali buď do Vídně anebo do Krakova, kde se setkávali i se studenty z Prahy. Hranice maximální konfesní působnosti církve pod obojí stejně tak jako přibližné vymezení spádového území okolních univerzit je současně užitečným korektivem hranice územního působení pražského učení. Z mapového zobrazení je zřejmé, že jednotlivé sféry se buď shodují anebo doplňují, z čehož můžeme oprávněně usuzovat, že nejinak by tomu bylo i v případě, kdybychom znali teritoriální původ všech, nikoli tedy jen graduovaných studentů (srv. mapu v příloze).¹³⁾

Až ne zcela nepatrné výjimky nenajdeme v Liber decanorum přímé indikace sociálního původu graduovaných studentů. Přesto možnost postihnout hrubou osnovu sociální skladby našeho statistického souboru je překvapivě vyšší, než by se dalo předpokládat. Naznačené možnosti spočívá s rozlišení lokalit, z nichž přicházeli studenti na pražskou univerzitu, do tří skupin.¹⁴⁾ Prvá zahrnuje města, jež patřila králi a jejichž obyvatelé byli osobně svobodní. V daném období šlo o 38 velkých měst, na něž připadlo 63% všech graduovaných. Jen ze samotné Prahy pocházelo 229 bakalářů, což bylo více než 11% všech graduovaných z Čech. Podíl dalších měst byl závislý jak na velikosti města a úrovně jeho vyšší latinské školy, tak i na konfesním složení obyvatelstva. Jestliže v případě Kutné Hory, Žatce, Písku, Hradce Králové příznivé faktory návštěvnost zvyšovaly, u přibližně stejné velkých a významných měst, jako byly České Budějovice a Plzeň, katolické prostředí působilo odstředivým směrem. Podobné tendence se projevují i u kategorie nekrálovských měst a městeček, patřících šlechtě a církevním institucím. Zhruba na 120 lokalit připadá 558 graduovaných, což je přibližně 27 procent z celkového počtu. Menší velikost i význam těchto lokalit se projevuje již v tom, že na jedno město či městečko průměrně připadlo 4 až 5 bakalářů, zatímco na jedno královské město činil průměr 34 osob. Netypickým případem z tohoto hlediska jsou dvě poddanská města Žlutice a Pacov, jež počtem svých bakalářů (32 a 31) přeistihla některá města královská. Odištění obou typů měst a městeček je na místě i z hlediska sociálního statutu. Zatímco studenti z královských měst přicházeli k zápisu bez jakéhokoli omezení ze strany městských rad, studenti z poddanských měst museli počítat s překážkami ze strany své vrchnosti. Z to-

hoto důvodu rektor univerzity roku 1515 intervenoval u krále Vladislava prostřednictvím pražské delegace. Ten listem z 2. dubna 1516 přikázal stavům, aby mistry, bakaláře a studenty pražského učení nepovažovaly za své poddané a aby je nebraly z učení. Otázkou je, do jaké míry samotný zápis do univerzitní matriky vyvazoval z poddanství. V každém případě královský list nedosáhl žádoucího účinku, a proto se roku 1531 sami stavové usnesli, že nebudou bránit svým poddaným ve studiu.¹⁵⁾

Údaje o městském původu graduovaných studentů nic nenapovídají o jejich sociálním postavení. Výzkum v plném rozsahu na základě městských knih a jiných pramenů je nad síly jednotlivých badatelů, a proto máme zatím k dispozici pouze dílčí sondy týkající se tří měst královských (Písek, Tábor, Klatovy) a jednoho nekrálovského (Pelhřimov).¹⁶⁾ Z celkového počtu asi 40% bakalářů, u nichž bylo možné zjistit rodinné prostředí, přibližně polovina patřila k nejzámožnějším rodinám a zbytek pak synům středně a méně zámožných řemeslníků. Zjistit procentuelní poměr zcela nemajetných studentů se nepodařilo. Jisté je pouze tolik, že různé charitativní nadace umožňovaly vysokoškolské studium i příslušníkům městské chudiny.

Vesnice, odkud přišlo na vysokoškolské studium do Prahy celkem 164 graduovaných studentů (9%), jsou rozhozeny po celém akčním území artistické fakulty. Jen zcela výjimečně dosáhlo gradu více studentů z jedné vesnice. Analogicky lze usuzovat, že právě pro vesnické studenty bylo dosažení jednoho z gradů těžko dosažitelnou metou, třebaže i v této nepočetné skupině byli zastoupeni jednotlivci vyšší zámožnosti. Pozoruhodné je, jak ukazuje tabulka V. (a ještě přehledněji graf II. v příloze), že poměrně nejvíce vesnických studentů lze doložit v druhé a třetí čtvrtině 15. století. Tu nešlo, jak by se mohlo zdát, o bezprostřední dozvuk demokratizačních tendencí husitství, nýbrž právě naopak o dozrívání předrevolučních poměrů, kdy poměrně hustá síť farských škol a jejich hospiců umožňovala vzdělání i vybraným jedincům z vesnických rodin.¹⁷⁾ Počet graduovaných vesničanů začal pozvolna stoupat od konce 16. století, kdy se nejspíše poněkud uvolnila možnost studia poddaných. Křivka graduovaných studentů z poddanských měst naproti tomu nevykazuje větších výkyvů, což se nedá říci o grafickém vyjádření počtu studentů z královských měst. Nejvíce překvapuje, že k vzestupu

došlo v období, kdy královská města utrpěla řadu hospodářských ztrát a politických porážek. Není-li zatím snadné dobrat se pravých důvodů těchto korelací, přece jen podstatný vývojový rys vystoupil jednoznačně do popředí: pražská univerzita v letech 1433 až 1618 byla učením nejen národnostně českým, konfesně utraktivistickým, ale i výrazně a téměř jednoznačně měšťanským.

Tab. V. Sociální složení graduovaných studentů z Čech 1433 - 1618.

SOCIÁLNÍ SKUPINA	1433 1450	1451 1475	1476 1500	1501 1525	1526 1550	1551 1575	1576 1600	1601 1618	1433 1618	%
města královská	36	105	94	180	175	209	242	241	1281	63,1
města nekrálovská	27	61	46	54	58	83	118	111	558	27,5
vesnice	20	21	19	14	19	12	32	47	184	9,-
feudálové	-	-	-	-	-	-	-	-	9	0,4
celkem	83	187	159	248	252	304	392	399	2032	100,-

4. Profesionální uplatnění a sociální mobilita graduovaných literátů.

Na první pohled nic nebrání doplnit univerzitní prameny údaji z jiných zdrojů. Dříve nebo později budou tak pro pražskou univerzitu k dispozici stručné biografie studentů a pedagogů, jež ve svém souhrnu umožní zodpovědět otázky týkající se jak sociálního původu, tak i sociální mobility a pozdějšího uplatnění absolventů. Do té doby nezbyvá nic jiného, než se spokojit s dílčími sondami. Pro naše účely se nabízí prvořadý zdroj poznatků, jímž je *Enchiridion renatae poesis Latinae in Bohemia et Moravia cultae*. Po svém dokončení bude toto rozsáhlé dílo zahrnující všechny latinsky básnící humanisty v českých zemích od konce 15. století do roku 1620 trvalým přínosem české vědy humanistickému bádání. Již dnes však lze z tohoto díla získat překvapivě množství informací, byť za cenu přechodné neúplnosti.

Dosud vyšlé čtyři svazky Rukověti zahrnují českomoravské humanisty až do písmene Ř.¹⁸⁾ Z početného souboru humanistických

básníků - kdekdo znalý latiny v té době v Čechách skládal verše, neboť to se prostě na vzdělance slušelo¹⁹⁾ - celkem 782 jednotlivců kratší či delší dobu studovalo nebo působilo na pražské univerzitě. Uvážíme-li, že šlo o vzdělance, kteří přicházeli za studiem do Prahy vesměs až od druhé čtvrtiny 16. století, získali jsme poměrně reprezentativní vzorek celé univerzitní obce.

Tab. VI. Relace mezi počty graduovaných bakalářů v Tab. I a sondou

OBDOBÍ	BAKALÁŘI PODLE TAB. I.		SONDA	
	POČET	%	POČET	%
1526-1550	270	16,2	40	5,1
1551-1575	327	19,6	81	10,4
1576-1600	420	25,2	235	30,-
1601-1620	651	39,-	426	54,5
celkem	1668	100,-	782	100,-

Naprostá většina údajů se týká období 1576 až 1620 (84,5%), což třeba mít na paměti při eventuelních komparacích. V tomto úseku sonda pokrývá dokonce 61,7% celkového počtu graduovaných. Teritoriální původ námi zkoumaných humanistů se překvapivě shoduje s celkovými údaji výše v tabulce IV.

Tab. VII. Teritoriální původ graduovaných humanistů

ZEMĚ	BAKALÁŘI 1526-1620		SONDA	
	POČET	%	POČET	%
Čechy	1346	92,6	690	88,2
Morava	62	4,3	43	5,5
Slezsko-Lužice	18	1,2	15	1,9
Slovensko-Uhry	25	1,7	28	3,6
Německo	2	0,2	6	0,7
celkem	1453	100,-	782	100,-

Hned vyhodnocení prvé skupiny údajů přineslo překvapení. Naprostá většina veršujících humanistů přicházela na univerzitu skutečně studovat a nikoli jen využívat privilegií akademických

svobod na základě imatrikulace. Celkem 520 humanistů dosáhlo bakalářského gradu (66,5%) a dalších 186 získalo dokonce titul mistra svobodných umění (23,8%). Z toho plyne, že devět z deseti imatrikulovaných humanistů, jejichž pobyt se podařilo na Karlově univerzitě doložit, nabylo jeden z obou gradů. Doba potřebná k získání mistrovského gradu činila v průměru u této skupiny tři a čtvrt roku. Ani v tomto případě se vypočtené veličiny příliš neliší, včetně mimořádných výkyvů od normálu. Pokud se podařilo u menší skupiny studentů zjistit dobu zápisu do některých z kolejí, bylo možné stanovit i délku studia mezi imatrikulací a bakalářskými zkouškami (zpravidla jeden až dva roky).

Více než pětina studentů se během studia k bakalářským zkouškám živila jako školní správci, kolejní hospodáři (ekonomové) či famulové.²⁰⁾ Podobných případů bylo jistě více, což zvláště platí pro bakaláře připravující se k mistrovským zkouškám. Tu již více méně šlo o externí studium při zaměstnání. Výjimkou potvrzující pravidlo jsou studenti ze vzdálených míst, kteří se snažili dosáhnout gradu co nejdříve.

Zhruba u jedné desetiny (76) všech vyčleněných humanistů bylo možné zjistit další životní data. V průběhu dosáhli tito humanisté bakalářského gradu mezi jedenadvacátým a dvaadvacátým rokem. Průměrný věk této sedmdesátičlenné skupiny byl téměř 50 let (49,9), což je poměrně hodně. Do třiceti let zemřelo deset jedinců, do čtyřiceti let 21, do padesáti let 36, do šedesáti let již 55, do sedmdesáti let 68, do osmdesáti let 75 a jeden se dožil úctyhodného věku 97 let.²¹⁾

U mnohem větší skupiny 399 osob bylo možné zjistit průměrnou délku aktivního života po dosažení bakalariátu. Ta činila něco málo přes třiadvacet let. Připočteme-li k této době výše zjištěnou průměrnou dobu potřebnou k dosažení bakalariátu (tj. 21 až 22 let), získáme pro celou tuto skupinu průměrný věk 45 až 46 let. U dvaadvaceti z těchto 399 osob je výslovně uvedeno, že zemřeli na mor. Zhoubný byl v tomto směru zvláště rok 1599, kdy zemřelo osm ze sledovaných humanistů a další dva bez udání příčiny. Stejně neblahý byl v tomto ohledu rok 1613, kdy ke třem úmrtím z důvodu moru je třeba připojit deset dalších bez udání důvodu. Pohnutá historie mocenských převratů před a po

roce 1620 se promítla i do individuálních osudů. Téměř třináct procent (84) humanistů naší skupiny z let 1576 až 1622 odešlo do exilu, dva další zahynuli na popravišti.²²⁾

Není snad lepšího svědectví o rozsahu výzkumné práce autorského kolektivu Rukověti humanistického básnictví nad soubor údajů o zaměstnání jednotlivých humanistů. Téměř u 87 procent případů známe počáteční zaměstnání mistrů a bakalářů, u mnohých pak můžeme sledovat jejich další profesionální kariéru včetně sociální mobility.

Tab. VIII. Prvé zaměstnání graduovaných humanistů.

SKUPINA	POČET	%	POČET	%
+ před nástupem zaměstnání	9	1,1		
povolání nezjištěno	102	13,1	111	14,2
oficiálové-učitelé nižších škol	565	72,2	565	72,2
duchovní	20	2,6		
univerzitní profesori	16	2,-		
živnostníci-měšťanští rentiéři	32	4,1	106	13,6
radní a jiní úředníci, písaři	32	4,1		
svobodná povolání (lékaři)	6	0,8		
celkem	782	100,-	782	100,-

Z předcházející tabulky je zřejmé, že téměř tři čtvrtiny graduovaných humanistů si zvolilo jako prvé zaměstnání školskou službu. Nerozlišují tu povahu této služby odstiněnou příslušnou terminologií, neboť být "kolegou" na významné škole znamenalo ne-

jednou více, než řídit školu na malém městě.²³⁾ Na okraj dalších profesí stačí dodat jen málo. Zůstat na univerzitě bylo vyhrazeno jen málokomu, tu nás nečekalo žádné překvapení.²⁴⁾ S podivem naopak můžeme přijmout údaj o poměrně malém počtu osob hledajících obživu v duchovním stavu. Zde je však nutno mít na paměti, že značná část (10,7%) školských oficiálů dřívě nebo později přijala svěcení.²⁵⁾ Ještě ve větším rozsahu to platí o radním a jiném úřednictvu.²⁶⁾ Ve stručnosti řečeno, školská služba byla pro devět z deseti oficiálů kratším či delším provizoriem, jak je zřejmé z dílčí následující tabulky.

Tab. IX. Změny povolání u skupiny oficiálů-učitelů nižších škol

PRVNÍ POVOLÁNÍ	PRVNÍ A DALŠÍ POVOLÁNÍ	POSLEDNÍ POVOLÁNÍ	POČET	%
oficiálové	?	?	80	14,2
oficiálové	oficiálové	?	67	11,8
oficiálové	oficiálové	oficiálové	22	3,9
oficiálové	-----	duchovní	84	14,9
oficiálové	-----	úředníci, písaři	105	18,6
oficiálové	-----	univerzitní profesori	33	5,8
oficiálové	-----	živnostníci, rentiéři	174	30,8
celkem			565	100,-

U 236 osob známe jak datum bakalariátu, tak i datum prvé změny povolání, což umožňuje aproximativně říci, že oficiálové opouštěli školské prostředí zhruba po pěti až šesti letech služby. Pro naprostou většinu z nich byl důvodem změny sňatek, ať už znamenal sociální vzestup, což bylo, jak záhy uslyšíme, častějším jevem, či nikoli. Pro ženatého školního správce nebo oficiála znamenala školní služba tak ubohé zajištění rodiny, že české školy byly průchozím místem celých generací nezámožných vzdělanců. Se sňatkem bakaláři dlouho neotáleli. Pět se ženilo ještě v roce zkoušek, jednadvacet po roce, devětadvacet po 2 letech, třicetdva po třech, 162 se oženilo do šesti let apod. Někteří, a to již bylo výjimečné, se vzdali mládeneckého života po dvanácti i dvaceti letech služby.²⁷⁾

Jen nepatrný počet školních oficiálů zůstal ve službě do

konce života. Spolehlivě to víme o dvaadvaceti (2,8%), u dalších šedesátisedmi to můžeme více méně předpokládat, neboť několikrát za sebou měnili místo svého působiště. Změny v povolání na počátku a ke konci životní dráhy naznačuje další tabulka.

Tab. X. Mobilita profesí na počátku a na konci kariéry

POVOLÁNÍ	POČÁTEK KARIÉRY		KONEC KARIÉRY		+	-
	POČET	%	POČET	%		
oficiálové-učitelé	565	72,2	90	11,5	-	475
univerzitní profesoři	16	2,-	19	2,4	3	-
duchovní	20	2,6	105	13,4	85	-
svobodná povolání	6	0,8	9	1,2	3	-
radní úředníci, písaři	32	4,1	153	19,6	121	-
živnostníci-rentiéři	32	4,1	215	27,5	183	-
nezjištěno	111	14,2	191	24,4	80	-
celkem	782	100,-	782	100,-	475	475

Místo profesora na univerzitě nebylo pro každého. Numerus clausus byl dán počtem míst v mistrovských kolejích, takže příchod nového profesora byl vázán na úmrtí či odchod předchůdce. Celkem 49 mistrů po určitou dobu působili v profesorském sboru artistické fakulty, tj. 6,3% z celého zkoumaného souboru. Z nich šestnáct začalo pedagogicky působit hned po promoci, zbývajících třiatřicet přišlo na univerzitu z nižších škol. Celkem devatenáct profesorů zůstalo na fakultě až do smrti. Většina profesuru opustila, což je samo o sobě výmluvné. Šestnáct dalo přednost úřednické dráze, devět se zajistilo sňatkem ve vyšší měšťanské vrstvě, tři se věnovali lékařství, jeden se vrátil na nižší školu a poslední si zvolil duchovní dráhu. Skupina, která ve sboru zůstala, pedagogicky působila v průměru 13 a půl roku, druhá skupina jen 4 a půl roku. Běžnou cestou vzhůru byla ženitba. Dvaadvacet mistrů uzavřelo 29 sňatků (z toho 10 s vdovami), jednadvacet právě díky svatbě udělalo kariéru a dvanáct si výrazně zvýšilo svou společenskou prestiž. Zhruba každý třetí profesor studoval na některé ze zahraničních univerzit. To je poměrně málo, u vysokoškolských profesorů by bylo možné předpokládat více studijních cest do zahraničí. Nicméně tento poměr je třikrát až čtyřikrát vyšší než vykazují čísla pro celý soubor. 28)

Na závěr jsem ponechal vyhodnocení sociálního vzestupu celé zkoumané skupiny po dosažení posledního zjistitelného povolání nebo společenského postavení. K mechanismům sociální mobility na prvním místě patřilo samo vysokoškolské vzdělání usnadňující či dokonce podmiňující včlenění do byrokratického aparátu a duchovního stavu. V pořadí druhým osvědčeným prostředkem byl výhodný sňatek. Z celkového počtu 524 osob, u nichž bylo možné stanovit poslední dosažené povolání nebo stupeň společenského zařazení, nejméně 302 uzavřelo sňatek. Dvě okolnosti si přitom zaslouží pozornosti. Předně poměrně vysoký počet vdov, neboť každá třetí ženitba byla s vdovou. Svazek se starší, zámožnou vdovou byl pro většinu veršujících bakalářů běžným vykročením z životní mizérie. Sňatkem bylo možné získat nejen vyšší měšťanský status, ale i úřad anebo prosperující živnost. Ne náhodou, a to za druhé, nejvyšší počet sňatků zaznamenáváme u skupiny měšťanů a radního úřednictva.

Tab. XI. Sňatky graduovaných humanistů

SKUPINY	POČET ČLENŮ	POČET ŽENATÝCH				CELKEM	SŇATKY S VDOVOU
		1x	2x	3x			
živnostníci-rentiéři	215	111	29	3	143	54	
radní úředníci, písaři	153	98	20	6	124	51	
svobodná povolání	9	5	-	-	5	1	
oficiálové-učitelé	23	1	1	-	2	-	
univerzitní profesori	19	1	-	-	1	-	
duchovní	105	24	3	-	27	5	
celkem	524	240	53	9	302	111	

Vše nasvědčuje tomu, že ve spojení s ekonomickým, mocenským či společenským vzestupem univerzitní grad ztrácel praktický význam a přejímal funkci prestižního symbolu. Graduovaný měšťan, byl-li členem městské rady, přejímal odpovědnost a dohled nad nižším školstvím, spolurozhodoval o přijetí školských správců, byl členem literátských a jiných bratrstev, býval mluvčím městských delegací apod. Proto také v poslední tabulce evidují též členství v literátských bratrstvech, jež byly příznačnou formou pozdněstředověkého korporativismu měšťansko-utrakvistické společnosti.²⁹⁾ Vlastním kritériem mocenského vzestupu bylo člen-

ství v městské radě. V tabulce přitom nerozlišují mezi funkcí radního a purkmistra, neboť na místě purkmistra se většinou konšelé střídali. Ze souboru 524 osob každý čtvrtý zasedal v městské radě. Je to značně vysoký počet, i když musíme mít na paměti rozdílnou velikost měst a nestejnou váhu příslušných funkcí.³⁰⁾ Při měšťanském profilu Karlova učení nepřekvapuje, že šlo o sociální mobilitu horizontální povahy. Udělení erbů panovníkem zpravidla neznamenal více než zakoupení viditelného emblému vyšší společenské pozice na rozhraní měšťanstva a nižší šlechty.³¹⁾ Do posledního sloupce jsem zařadil jednotlivce, kteří díky své zámožnosti, mocenským pozicím, případně nobilitaci apod. zaujali trvalé místo v elitě svého stavu. Početnost této skupiny nasvědčuje, že nejméně každý šestý graduovaný humanista ze zkoumané skupiny dosáhl v horizontální linii maximální mety sociálního vzestupu.

Tab. XII. Sociální mobilita graduovaných humanistů

SKUPINY	POČET ČLENŮ	ČLENSTVÍ V MĚSTSKÉ RADĚ	ČLENSTVÍ V LITER. BRATRSTVU	UDĚLENÍ ERBU	VÝRAZNÝ SOCIÁLNÍ VZESTUP
živnostníci-rentiéři	215	83	23	26	56
radní úředníci, písaři	153	54	9	35	63
svobodná povolání	9	2	-	4	5
oficiálové-učitelé	23	-	1	-	-
univerzitní profesori	19	-	-	4	5
duchovní	105	-	-	1	3
celkem	524	139	33	70	132

5. Závěrečné poznámky.

Jelikož celý předcházející text byl shrnutím mnohem rozsáhlejších výzkumů, připojuji místo závěrečné rekapitulace několik zobecnujících postřehů, které napůl vycházejí z předložených poznatků a napůl předjímají potřeby příštího studia.

- a) Případ Prahy potvrzuje starší tezi o "médiocrité des universités entre le XVIe et le XVIIIe siècles vis-à-vis un âge d'or du Moyen Age."³²⁾ Vrchol pražského učení po všech stránkách patří předhusitskému období do roku 1420.

- b) Konfesní uzavření pražské univerzity ještě před počátkem evropských reforemací 16.století ve svých důsledcích vedlo k hluboké proměně středověkého učení na instituci, jejíž územní působnost byla omezena na kališnické oblasti Čech. Z tohoto hlediska byl její akční radius menší než u řady tzv. "národních" univerzit. Konfesně rozdělený národ měl i konfesně rozdílné školské soustavy.
- c) Z předchozího plyne, že pražské vysoké učení se již v 15. století ocitlo vně tradičního okruhu peregrinatio academica. Tento stav trval i ve století následujícím, kdy Praha zůstala mimo nově vznikající síť protestantských akademií.
- d) Pokud jde o "revoluci vzdělání", nutno říci, že se Praze vyhnula, třebaže dílčí zvýšení počtu promocií a jistou inovací výuky pozorujeme i na pražské akademii.³³⁾
- e) Na otázku "komu sloužila univerzita" odpovídáme: pražské vysoké učení sloužilo v první řadě měšťanským vrstvám společnosti, jimž vychovávala učitele pro nižší školy, radniční byrokracii i duchovní pastýře. V tomto smyslu pražská univerzita přispěla k "expansi byrokracie", nikoli však v linii státní, nýbrž až do roku 1620 převážně jen municipální.³⁴⁾
- f) Univerzita měšťanská svým složením i posláním se vymykala modelu vzdělání evropské aristokracie. Proto také mladí šlechtici českého původu a reformních konfesí vyhledávali vzdělání na akademiích v cizině, jež byly více noblesní a méně měšťanské.³⁵⁾

P o z n á m k y.

- x) Tento příspěvek vznikl jako součást mezinárodního výzkumného úkolu "Evropské univerzity od 16. do 19.století", jehož koordinace se ujalo Centre de Recherches Historiques v Paříži. Srovnávací zřetel si vynutil informace o běžné známých skutečnostech na straně jedné a potlačení detailních, byť ne vždy známých údajů na straně druhé. Předem časově limitovaná uzávěrka úkolu autoru znemožnila uskutečnit výzkum v původně plánovaném rozsahu, neboť neměl k dispozici pátý svazek Rukověti humanistického básnictví. Z tohoto důvodu příspěvek má povahu předběžné informativní sondy. Aby

výsledky výzkumu bylo možné srovnávat s desetiletými intervaly v tabulkách F. Eulenburga (srv. níže pozn. 10), byl vzat za počáteční datum výzkumu rok 1433, který jinak neodpovídá žádnému periodizačnímu mezníku.

- 1) Bádání o dějinách pražské univerzity má své středisko v Archívu Univerzity Karlovy, Praha 1 - Staré Město, Ovocný trh 5, který od roku 1960 vydává specializovaný časopis Acta Universitatis Carolinae - Historia Universitatis Carolinae Pragensis (dále jen HUČP) a několik dalších edičních řad určených pro samostatné knižní tituly. Posledním syntetickým souhrnem je kolektivní dílo pod redakcí F. K a v k y, Stručné dějiny Univerzity Karlovy, Praha 1964 a přehledná publikace F. K a v k y, Université Charles IV de Prague 1348-1960. Histoire abrégée, Praha 1963. O poválečném bádání informuje J. H a v r á n e k, Les réalisations de l'historiographie tchèque et slovaque dans le domaine des études sur l'histoire des universités et autres écoles supérieures, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 1980, Prace Historyczne, Zesz. 67, str. 51-62. Výběr základní literatury od J. H a v r á n k a a F. K a v k y viz v díle Bibliographie internationale de l'histoire des universités I, Espagne - Louvain - Copenhague - Prague, Genève 1973, str. 165-192 a od roku 1978 průběžně v The History of European Universities. Work in Progress and Published (vydává J.M.Fletcher z The University of Aston in Birmingham). Pro náš časový úsek přináší všechny potřebné tituly Bibliografie k dějinám pražské univerzity do roku 1622 od M. M e l a n o v é a M. S v a t o š e, Praha 1979.
- 2) K Dekretu kutnohorskému srv. J. K e j ř, Sporné otázky v bádání o Dekretu kutnohorském, HUČP III/1, 1962, str. 83-122. Rozsah secese zkoumal naposled F. Š m a h e l, Pražské univerzitní studentstvo v předrevolučním období 1399-1419, Rozpravy ČSAV 77/3, Praha 1967 a Le mouvement des étudiants à Prague dans les années 1408-1412, Historica 14, 1967, str. 55-56.
- 3) Množstvím snesených údajů jsou stále cenné práce Z. W i n t r a, Děje vysokých škol pražských od secesí cizích národů po dobu bitvy bělohorské (1409-1622), Praha 1897 a O životě

na vysokých školách pražských knihy dvoje. Kulturní obraz XV. a XVI. století, Praha 1899. Jinak srv. Stručné dějiny, str. 77-121.

- 4) Revidovaná statuta z r. 1528 čekají na kritické zpracování. Literaturu o organizaci univerzity a kolejích zaznamenávají M e l a n o v á - S v a t o š, Bibliografie, str. 53-56, 81-84.
- 5) Vliv univerzity na šíření latinského humanismu je tématem četných studií J. H e j n i c e a J. M a r t í n k a (srv. M e l a n o v á - S v a t o š, Bibliografie, podle rejstříku).
- 6) K pedagogické a vědecké činnosti Stručné dějiny, str. 91-106, dále Dějiny exaktních věd v českých zemích, Praha 1961 a studie u M e l a n o v é - S v a t o š e, Bibliografie, str. 78-81.
- 7) Z literatury o jezuitské koleji (srv. M e l a n o v á - S v a t o š, Bibliografie, str. 50-52) vyzdvihují hutný úvod M. T r u c e k edici Album Academiae Pragensis Societatis Iesu 1573-1617, Praha 1968, str. VII-XXX.
- 8) Srv. F. Š m a h e l - M. T r u c, Studie k dějinám University Karlovy v letech 1433-1622, HUČP IV/2, 1963, str. 37-46. Dále odkazují na metodicky přínosnou studii J. P e š k a a D. Š a m a n a, Studenti z Čech na univerzitách a akademiích střední a západní Evropy v letech 1593-1622, která rovněž vznikla pro Centre de Recherches Historiques. Z tohoto důvodu také nevěnují v tomto přehledu fenoménu peregrinatio academica zvláštní pozornost.
- 9) Liber decanorum Facultatis artium 1419-1565 vydali A. D i t r i c h, A. S p i r k, J. J u n g m a n n a L. J a n d e r a v Monumenta historica universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis I/2, Praha 1832. Ke kritice děkanské knihy Š m a h e l - T r u c, Studie, str. 6, kde též výčet doplňujících pramenů pro léta 1585 až 1622. Údaje v tabulce 1 a v grafu 1 jsou propočteny z tabulky I. u Š m a h e l a - T r u c e, Studie, str. 47. Údaje pro léta 1583 až 1622 jsou rektifikovány na základě článku J. M a r t í n k a, Přehled gratulačních sborní-

ků k promociím v letech 1583-1620, HUCP VIII/1, 1967, str. 107.

- 10) Tabulka II. byla s jistou obměnou převzata opět ze studie F. Š m a h e l a a M. T r u c e, str. 15. Jejím podkladem vesměs byly údaje z díla F. E u l e n b u r g a, Die Frequenz der deutschen Universitäten von ihrer Gründung bis zur Gegenwart, Abhandl. der Philologisch-Hist. Klasse der königl. Sächsischen Gesell. der Wissen., Bd. XXIV, No 2, Leipzig 1904, Anhang IV., Zahl der Promótionen.
- 11) Více k tomu Š m a h e l - T r u c, Studie, str. 3-17, kde další podrobnosti. K intervalům mezi bakalářskou a mistrovskou promocií v letech 1471-1526 nejnověji J. P e š e k, Některé otázky dějin Univerzity pražské jagellonského období (1471-1526), HUCP XVIII/1, 1978, str. 151.
- 12) Tabulka IV. je založena na údajích shromážděných Š m a h e l e m a T r u c e m, Studie, str. 20. K předhusitskému období srv. H. V á c l a v ů, Počet graduovaných a negraduovaných studentů na pražské artistické fakultě v letech 1367-1398 a jejich rozdělení podle původu do univerzitních národů, HUCP XVII/1, 1977, str. 27 i jinde.
- 13) Obsahová náplň byla převzata z map ve studii J. P e š k a, Některé otázky, str. 133 a 135, jež mají platnost i pro druhou polovinu 16. století.
- 14) Následující výklad více méně shrnuje výzkumy Š m a h e l a - T r u c e, Studie, str. 21n.
- 15) K předchozímu W i n t e r, O životě str. 235.
- 16) Š m a h e l - T r u c, Studie, str. 36-37.
- 17) K možnostem studia vesničanů před husitskou revolucí F. Š m a h e l, Piśmienność warstw ludowych w Czechach w XIV i XV wieku, in Kultura elitarna a kultura masowa w Polsce późnego średniowiecza, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978, str. 196. Podkladem tab. V a grafu II jsou Studie F. Š m a h e l a a M. T r u c e, str. 31.
- 18) Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě. Založili A. T r u h l á ř a K. H r d i n a. Pokračovali J. H e j n i c a J. M a r t í n e k, L (A-C),

Praha 1966, 2 (Č-J), Praha 1966, 3 (K-M), Praha 1969, 4 (N-Ř), Praha 1973.

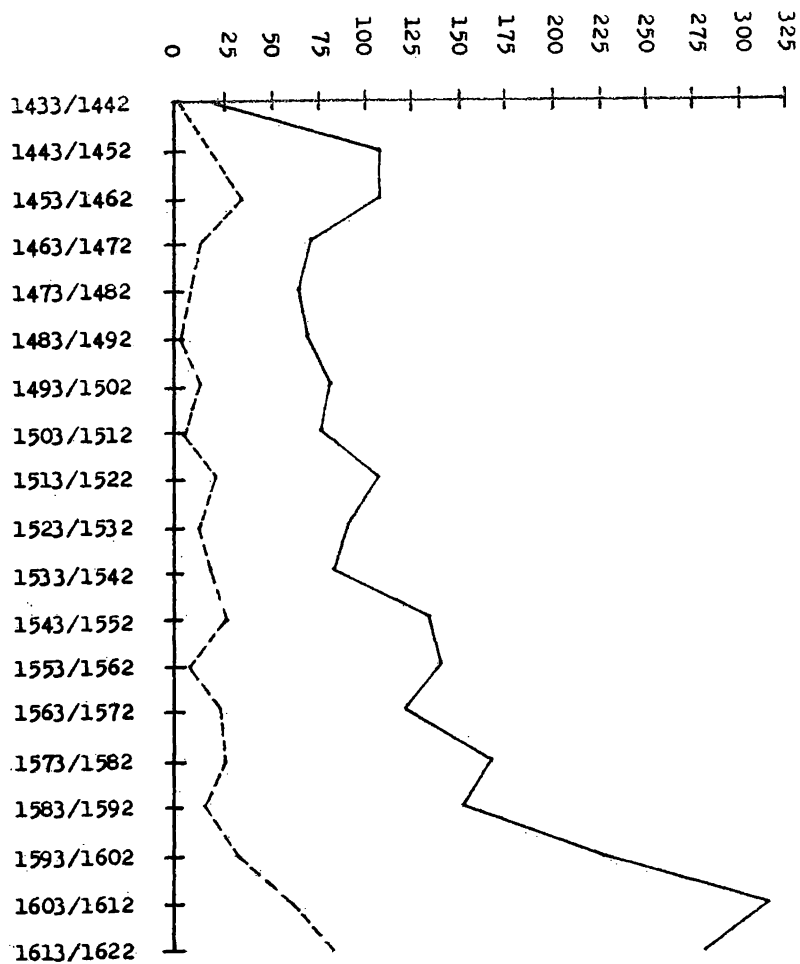
- 19) Srv. J. M a r t í n e k, Příspěvek k poznání vlivu univerzity na rozvoj humanistické literární činnosti v českých zemích, HUCP X/2, 1969, str. 7-17.
- 20) K funkci kolejních ekonomů a famulů W i n t e r, O životě, str. 248-250.
- 21) Pro zajímavost uvádím, že nestorem této skupiny byl Melichar str. Haldius (Rukověť 2, str. 249-250).
- 22) Popraveni byli Valentin Kóchan a Jindřich Kozel (Rukověť 3, str. 62 a 78). Z humanistů, kteří složili zkoušky v letech 1601-1620 odešlo do exilu celkem 70, tj. 16,4%. K pohnutým osudům univerzity v této době W i n t e r, Děje, str. 147n. a Stručné dějiny, str. 116-121.
- 23) K rozdílným stupňům školského oficialátu Z. W i n t e r, Život a učení na partikulárních školách v Čechách v XV. a XVI. století, Praha 1901, str. 144-162.
- 24) Každodennost pražských profesorů barvitě vykreslil W i n t e r, O životě, str. 122-217.
- 25) O duchovenstvu v 16. století shromáždil mnoho materiálu opět Z. W i n t e r, Život církevní v Čechách. Kulturně-historický obraz z XV. a XVI. století, Praha 1895, str. 317n.
- 26) K radnímu úřednictvu Z. W i n t e r, Kulturní obraz českých měst. Život veřejný v XV. a XVI. věku, I, Praha 1890, str. 723-755 a řadu dílčích studií, k nimž srv. Československou diplomatiku I, Praha 1965 (Učební texty vyských škol), str. 183 a 319-320.
- 27) O ženitbě a rodinném životě učitelů W i n t e r, Život a učení, str. 296n, 328n.
- 28) Nejvíce studentů z vymezeného souboru je doloženo ve Wittenbergu: celkem 35. Altdorf byl cílem 21, Lipsko 16, Bazilej 9, Padova 8, Tübingen 8, Strassburg 7 studentů. Celkem 24 univerzit bylo navštíveno našimi humanisty 140x, z čehož plyne, že téměř každý druhý student se nespokojil jen s jednou univerzitou.
- 29) K tzv. cives literati srv. uvedená díla Z. Wintra, a to na

mnoha místech podle rejstříků. K literátským bratrstvům
srv. závažnou studii J. V a c k o v é, Podoba a příčiny
anachronismu, Umění XVI, 1968, str. 379-393, kde i starší
literatura.

- 30) K městské radě, purkmístru a konšelům obsírné W i n t e r, Kulturní život I, str. 633-706.
- 31) O tzv. erbovních měšťanech W i n t e r, Kulturní život, str. 129-136.
- 32) Reagují tu na rozsáhlou literaturu, z níž vyzdvihují programovou studii R. C h a r t i e r a a J. R e v e l a, Université et société dans l'Europe moderne: Position des problèmes, Revue d'histoire moderne et contemporaine XXV, 1978, str. 353-374, přetisk in Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 1980, Prace Historyczne, Z. 67, str. 27-49.
- 33) Srv. L. S t ó n e, The Educational Revolution in England, Past and Present 1964, No 28, str. 41-80 a H. K e a r - n e y, Scholars and Gentlemen. Universities and Society in Pre-industrial Britain 1500-1700, London 1970. Další literaturu uvádějí C h a r t i e r - R e v e l, Université, str. 356n.
- 34) Korelaci mezi vzrůstajícím počtem studentů a "expansí byrokracie" naznačují C h a r t i e r - R e v e l, Université, str. 360.
- 35) K tomu mimo jiné J. H. H e x t e r, The Education of the Aristocracy in the Renaissance, The Journal of Modern History 22, 1950, 1-20, R. C h a r t i e r - M. M. C o m p è r e - D. J u l i a, L'Éducation en France du XVIe au XVIIIe siècle, Paris 1976, str. 168-171 a R. A. M ü l l e r, Universität und Adel. Eine soziostrukturelle Studie zur Geschichte der bayerischen Landesuniversität Ingolstadt 1472-1648, Berlin 1974.

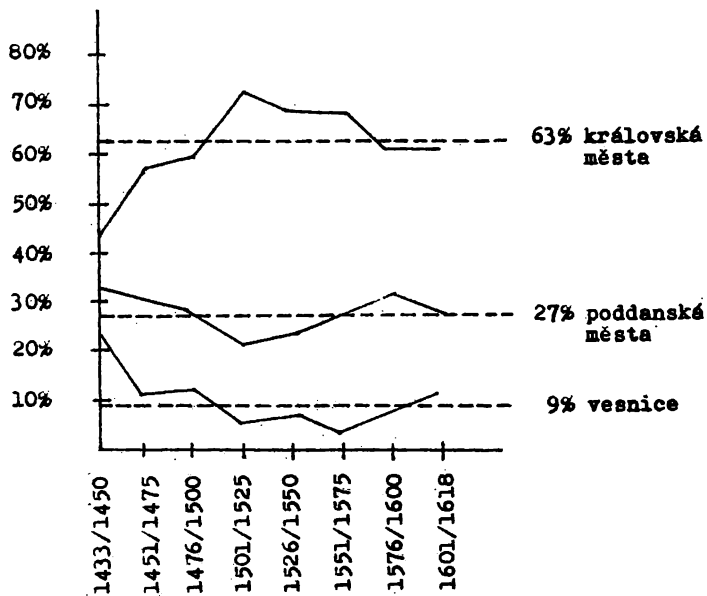
Příloha :

Graf I. Bakalářské a mistrovské promoce 1433-1622

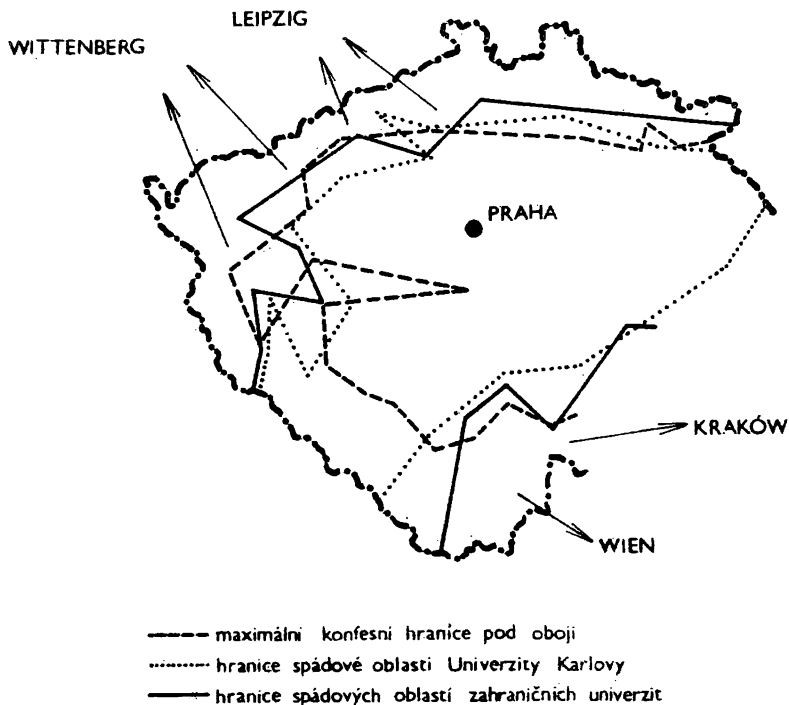
Příloha :

Graf II. Graduovaní studenti z měst a vesnic

Příloha :

Mapa spádových oblastí a konfesijní hranice pražské univerzity

Na základě map ve studii J. Peška, Některé otázky dějin univerzity pražské jagellonského období (1471-1526), AUC-HUCP XVIII-1, 1978, str. 133 a 135 zpracovala S. Svatošová.

Siena náleží k nejpočetněji navštěvovaným italským univerzitám zahraničními studenty. Jedno z nejznámějších generálních studií Evropy ležící v toskánské krajině, kterou procházela důležitá cesta do Říma, kam mířila většina poutníků ze záalpských zemí, přitahovalo i univerzitní studenty.¹⁾ Sienská republika dala své univerzitě za vlády uměnímilovných a vědy podporujících Mediceů nejlepší podmínky pro rozkvět. Z tohoto období však nedovedeme zachytit rozsah návštěvnosti českých studentů v Sieně, protože chybí pramenné podklady.

Organizace německého národa vznikla v Sieně roku 1572. V jejím čele stáli dva volení prokurátoři. Brzy k nim přibyli další úředníci - konsiliárové, jimž je svěřeno mj. vedení úředních knih. K výběru peněz a vedení účtů byli určeni tři nejstarší členové německého univerzitního národa. Centrem německého národa na sienské univerzitě se stala kaple sv. Barbory v kostele sv. Dominika. Právní konstituování německého národa probíhalo v neklidné politické době, kdy Siena po řadě porážek se dostala do područí florentských velkovévodů. Za nastalého tlaku, kdy byla oklešťována privilegia města i univerzity, se museli představitelé německého národa obrátit na florentskou vrchnost s žádostí o schválení svých statut a použít k jejich prosazení i intervenci habsburských arcivévodů. Jedním z nejdůležitějších privilegií, které se jim dostalo, bylo právo vlastní jurisdikce nezávisle na městském soudnictví a úplné osvobození od městských dávek a daní. Tato privilegovanost zůstává zahraničním studentům až do poloviny 18. století, kdy mizí spolu se zánikem samotné organizace německého národa na sienské univerzitě.

Teprve se vznikem německého univerzitního národa v druhé polovině 16. století a zavedením matriky německého národa můžeme přesně sledovat frekvenci návštěvníků z českých zemí.²⁾ Hlavním těžištěm zpráv o českých návštěvnících v Sieně je matrika německého národa. Šťastnou náhodou jsou zachovány všechny tři rukopisy matrik, vedené souvisle pro léta 1573 až 1738 (1573-1594, 1594-1704, 1704-1738). Nejstarší matrika, do níž se zapísovalo pouhých 22 let, je dokonce ve dvou exemplářích, protože

původní byla přepsána beze změn do rukopisu druhé matriky, která byla užívána od roku 1594. Byli do nich zapisováni v chronologické řadě nově imatrikulaní členové německého národa. Zápisys jsou rozděleny do tří částí. První obsahuje imatrikulace příslušníků nejvyšší šlechty, druhá vyšší šlechty a třetí část byla věnována zápisům nejnižší šlechty a měšťanstva. U každého imatrikulaného je zaznamenáno jméno, teritoriální původ (město nebo území), jeho titul (šlechtický, úřední, církevní nebo akademický), datum imatrikulace a výše imatrikulačního poplatku. Základní údaje o příslušnících německého národa mohl F. Weigle doplnit z dalších úředních pramenů univerzitního původu. Především z knihy protokolů ze zasedání německého národa 1641-1704, účetních knih 1572-1706 (s mezerou 1609-1668), kopiáře německého národa 1575-1664, promočních protokolů nebo spisového materiálu univerzity v Sieně.³⁾ Editor navíc doplnil seznamy sienských návštěvníků údaji o jejich pobytu v Perugii.⁴⁾

Předkládaný seznam navazuje na předchozí soupis českých scholárů na univerzitě v italské Perugii.⁵⁾ Oproti Perugii máme pro Sienu k dispozici podobný přehled Z. Kalisty.⁶⁾ Kalista však vytěžil údaje o Česích pro kratší období (1547-1646) a časově předchází náš seznam o dvacetsedm let. Jeho soupisy, zahrnující 190 osob, je založen pouze na excerpci Alba německého národa, o němž se domníval, že nemá s univerzitou žádnou souvislost. Co je nutno rozhodně korigovat, to je Kalistův názor, že "na universitě samé nenalezl jsem v době, již se dotýká můj článek, ani jednoho Čecha".⁷⁾ Důkazem opaku jeho tvrzení je přítomný seznam. Že však většina osob, uvedených v matrikách německého národa na italských univerzitách, nejsou studenty v tom smyslu, jak jej chápeme dnes, je zcela zřejmé.

Základní rysy sociální skladby excerpovaného souboru osob z českých zemí můžeme zachytit poměrně snadno díky základnímu rozlišení v samotném prameni. První skupinu tvoří osoby z nejvyšších šlechtických rodin (č. 1-10), druhou, kterou označují A, tvoří příslušníci vyššího šlechtického stavu. Třetí skupina, označovaná B, je tvořena nejnižší šlechtou a lidmi neurozeného původu, tedy měšťany (o návštěvnících z poddanských vrstev je možno uvažovat jen v několika málo případech). Dále je možno rozlišit církevní osoby, které ovšem byly zapisovány v rámci jednotlivých částí matriky. Poslední skupinou osob z českých

zemí, které je možno zjistit v matrice německého národa, ale až od roku 1713, je doprovod šlechtických návštěvníků Sieny. (C). Bližší rozlišení uvnitř skupin samotná matřika neposkytuje. Jejich vzájemný poměr, který zachycuje podstatné rysy sociální skladby souboru, lze vyjádřit v následující tabulce.

Skupina	Počet	%
A ⁺	287	52,3
B	242	44,1
C	5	0,9
Církev	15	2,7
Celkem	549	100,-

[†]Do této skupiny, tvořené výhradně šlechtici, je započítáno i deset osob z nejurozenějších rodin (č. 1-10). Zcela záměrně nezahrnuji do tabulky církevní hodnostáře, jejichž český původ je sporný nebo evidentně nepocházejí z českých zemí (viz závěrečný seznam, č. 1-11).

Ze získaných číselných údajů je patrné, že nejpočetnější byla zastoupena mezi sienskými návštěvníky vyšší šlechta. Jejich počet by bylo možno zvětšit ještě o další osoby, které jsou zapsány ve skupině B. Druhou nejpočetnější skupinou jsou nižší šlechtici a měšťané. Zde je velmi obtížné rozlišit příslušníky nižší šlechty od měšťanstva (zvláště nobilitovaného), lze však učinit alespoň předběžný závěr, že počty měšťanů průběžně stoupají. Mezi měšťany je zjevné vedoucí postavení velkých královských měst, především Prahy, Olomouce, Brna a dalších. Překvapivě mizivé množství necelých tří procent připadá na církev. Mezi církevními návštěvníky bylo možno rozlišit 7 osob ze skupiny vyšší šlechty (A) a 8 ze skupiny nižší šlechty a měšťanstva (B), tedy vcelku vyvážený poměr. Nutno ovšem připomenout, že mezi nimi bylo značné procento příslušníků vyšší církevní hierarchie (biskupové, opati atd.). Jedno procento připadá na zachytitelnou skupinu doprovodu šlechtických synů, kterou tvoří většinou prefekti a preceptoři. K nim přistupuje ještě skupina jedenácti církevních hodnostářů, kteří byli vlastníky církevních dignit v Čechách a na Moravě, u nichž ale nelze prokázat jejich původ z českých zemí. Pro zajímavost uvedme, jak vypadal poměr u dvou největších skupin před Bílou horou.

Ze skupiny A to bylo 59 osob (10,7%) a ze skupiny B 80 (14,6%), což je poměr opačný než v průměru sledovaného období.

Jiným důkazem o sociální skladbě sienských návštěvníků jsou počty univerzitně vzdělaných nebo graduovaných osob. Je jich celkem jedenáct (přesně 2%), z čehož 4 osoby dosáhly dva grady nebo jeden grad a ke druhému se připravovaly. Nejvíce jsou zastoupeni studenti práv (4), doktoři práv (3) a mistři filozofie (2). Dále zde byl zapsán jeden doktor teologie, medicíny a jeden student filozofie (jeden graduovaný byl bez bližšího označení pouze s titulem magister). Mezi graduovanými měly dominantní postavení osoby církevního původu. Jejich počet by ještě rozhojnili 3 graduovaní z řad církevních hodnostářů nepocházejících z českých zemí (z toho 2 dvojnásobní doktoři). Mezi graduovanými nalezneme také několik známých postav pražského univerzitního prostředí (Jesenius, Lev z Erlsfeldu). Do této skupiny by mohl patřit i jeden rodinný lékař (č. 456). Sociální mobilita sienských členů německého národa je v tomto stadiu zachytitelná jen u několika případů, kdy zápis v matrice uvádí další údaje o pozdější kariéře imatrikulovaných (např. č. 72, 158, 193).

Dalším vodítkem, vedoucím k poznání sociálního složení osob z českých zemí imatrikulovaných v Sieně, je frekvence návštěvnosti. Velmi často můžeme totiž zaregistrovat, že návštěvníci přicházejí do Sieny ve skupinách. Nejčastěji to byly dvě osoby (54 případů), z nichž poměrně značnou část tvořili příbuzní (vesměs bratři nebo otec a syn) - 13 případů, tj. 24,1%. Daleko méně bylo skupin o třech osobách (5) nebo se čtyřmi návštěvníky (2). Je ovšem zapotřebí upozornit na to, že jde jen o nepřesná čísla, protože u mnoha imatrikulovaných chybí údaj o době zápisu do matriky. Zjištění, že téměř čtvrtina návštěvníků (23,8%) přišla do Sieny ve skupině, není myslím překvapující, uvážíme-li výši finančních nákladů, lepší ochranu skupiny na cestách a jistě i nezanedbatelné protektorství mocnějších a bohatších návštěvníků, které umožnilo vykonat nákladnou a dlouhou cestu do Itálie i těm, kteří by jinak na ni nemohli ani pomyslet. Při sledování sociální struktury je možné vzít v úvahu i imatrikulační taxy. Pro Sienu však prakticky ztrácejí svou "vyhovídací schopnost", protože jejich výše je téměř neměnná a navíc nelze zjistit ani závislost mezi výší taxy a mírou sol-

ventnosti imatrikulovaných, když vůbec odhlédneme od faktu, že údaje o zaplacených taxách jsou silně fragmentární.⁸⁾ Pokud jde o konfesionalitu, můžeme v našem souboru rozlišit před Bílou horou příslušníky obou hlavních zemských konfesí. Po počátku 17.století jde pochopitelně o naprostou většinu katolíků, i když také po roce 1620 se můžeme setkat s několika protestantskými exulanty z českých zemí.⁹⁾ Národnostní složení je zjištělné jen u několika osob vzhledem k téměř úplné latinské povaze zápisu. U některých imatrikulací najdeme záznam o teritoriálním původu (Bohemus, Moravus) kombinovaný s údajem o místě původu /Pragensis atd.).

Z uvedených úvah o sociálních, teritoriálních a národnostním složení imatrikulovaných v sienských matrikách německého národa, které mají povahu zkušební sondy, však vyplývá, že skutečných studentů zde nalezneme jen pramálo. Přesvědčivé o tom mluví zápisy jedné a téže osoby v jednom školním roce, často uváděný účel návštěvy Sieny formou titulatury (nejvyšší zemští úředníci, poslové, vojáci) a skutečnost, že jen nepatrná část imatrikulovaných dosáhla akademického gradu či na univerzitu přišla již s určitým univerzitním vzděláním. Indicií může být také samotný počet "studentů". Nejdůležitější příčinou mnohých zápisů osob ze zaalpských zemí je pravděpodobně privilegované postavení člena univerzitního německého národa na městském fóru, které zaručovalo právní ochranu a výsady exempce z finančních povinností vůči komuně. Je tedy na místě varování před používáním těchto údajů jako přímých dokladů o vysoké úrovni vzdělanosti českých zemí sledovaného období. Zbývá tedy otázka, co vedlo Čechy k cestám do daleké Itálie, když to nebyl přímo studijní účel? Vysvětlení nebude asi jednoznačné. Spočívá především v rovině "společenské prestiže", k níž patřilo nejen získání určitých vzdělanostních schopností (čtení a psaní), výuka cizímu jazyku, módních společenských her a zábav, ale i každodenní stýkání se mladých lidí ve společnosti, navazování kontaktů a u některých sociálních vrstev též motiv vzestupu na společenském žebříčku (měšťanstvo). Výsledky výzkumu však není možno v přítomném stadiu jakkoliv zobecňovat, protože chybí dostatečná srovnávací základna, především s dalšími italskými univerzitami, a hlubší poznání osudů jednotlivých osob.

P o z n á m k y.

- 1) Základní informaci poskytuje H. Rashdall, *The Universities of Europe in the Middle Ages II.* Ed. by F.M.Powicke and A.B.Emden, Oxford 1936, str. 31-35, z české strany M.Kubová-Melanová, *University založené Karlem IV.* AUC-HUCP XI/1-2, 1971, str. 7-31.
- 2) Matriku, která je základem našeho seznamu, vydal F.Weigle, *Die Matrikel der deutschen Nation in Siena (1573-1738) I-II.* Tübingen 1962.
- 3) F.Weigle, cit. d. II., str. 1-32.
- 4) *Die Matrikel der deutschen Nation in Perugia (1579-1727).* Hrsg. von F.Weigle, Tübingen 1956.
- 5) M.Svatoš, *Studenti z českých zemí na univerzitě v Perugii 1579-1727.* Zprávy Archivu UK 2, 1977, str. 89-105. Článek je založen na excerpti Weiglem vydané matriky německého národa na univerzitě v Perugii (viz předchozí poznámka).
- 6) Z.Kalista, *Češi v Sieně 1547-1646.* ČČH XXIII, 1927, str. 117-127.
- 7) Z.Kalista, cit. d., str. 118.
- 8) S tím koresponduje i předchozí zjištění pro univerzitu v Perugii (viz M.Svatoš, cit. d., str. 92-93).
- 9) Z.Kalista, cit. d., str. 120-121.

Seznam studentů z českých zemí

I.

1587

- 1 /16/ Maximilianus Pernstein, baro in Prostanna,
Lithomisl et Pernstein, 1 sc.

1632

- 2 /57/ Joannes Antonius dux Crumloviae et princeps ab
Eggenberg, 23. Apr., 12 sc.

1636

- 3 /60/ Carolus Eusebius dux Oppaviae et Jägerndorf, prin-
ceps de Liechtenstein, 24. Sept., 12 sc.

/1599 - 1636/

- 4 /61/ Franciscus cardinalis a Dietrichstein, episcopus
Olomucensis, princeps, 20 sc.

1662

- 5 /67/ Joannes Christianus s. R. i. dux Crumloviae et
princeps ab Eggenberg, 5. Okt., 12 sc.

- 6 /68/ Joannes Sigefridus dux Crumloviae, princeps ab
Eggenberg, 5. Okt., 6 dopp.

1675

- 7 /71/ Joannes a Talberg s. c. m. praelatus domesticus,
canonicus Pragensis, Olomucensis, Wissegradensis
et Boleslaviensis, iur. utr. dr.

1700

- 8 /89/ Philippus princeps a Lobkowitz, comes in Sternstein
9 /90/ Josephus princeps a Lobkowitz, comes in Sternstein,
7. Okt.

1703

- 10 /100/ Franciscus Carolus comes a Kaunitz s/acrae/ R/otae/
aud/itor/

II.

1574

- 11 /179A/ Michael Slavata l. b. in Chlum et Cossumbergk, 28.
Apr., 1 sc.

- 12 /182A/ Henricus baro a Waldstein, /post 28. Apr./, 1 sc.

- 13 /183A/ Albertus Slavata baro in Chlum et Cossumbergk, /post
28. Apr./, 1 sc.

1575

- 14 /279A/ Henricus baro a Liechtenstein de Nicolspurg, 10. März, 1 1/2 sc.
 15 /280A/ Joannes Septimius a Liechtenstein de Nicolspurg, 10. März, 1 1/2 sc.
 16 /299A/ Johannes comes in Hardegg, Glatz et Machland, haereditarius pincerna archiducatus Austriae et dapifer Styriae, in Letovitz, 11. Dez., 3 sc.
 17 /333B/ Jacobus Liechtenberg, Prunnensis, /post 20. März/, 12 sc.
 18 /346B/ Joannes Telocen, Moravus, can. Olomucensis, 4. Jun., 10 jul.

1576

- 19 /386A/ Joannes Christophorus a Prag liber baro in Windhag, 9. Jan., 1 sc.
 20 /390A/ Caspar Melchior Herr von Zirothia, 13. Jul., 3 sc.
 21 /392A/ Hans Rudolf Trecka von Ljppa, 1 Nov., 2 sc.

1577

- 22 /442A/ Georgius Popel baro Lobcovitz, dominus in Drichsowia /?/, /post 30. Okt./

1578

- 23 /491A/ Joannes Georgius Zubek, dom. Zdetin, Moravus, 12. Jan., 4 flor.

1681

- 24 /764A/ Carolus baro Zerotin, Moravus, 4. Jul., 1 sc.
 25 /766A/ Albertus baro a Smirsiz, 30. Nov., 1 sc.
 26 /808B/ Georgius Wranowsky a Daubrawitz, Bohemus, /post 4. Jul./, 1/2 sc.
 27 /827B/ Paulus Schinabitz, Iglauensis, 29. Okt., 1/2 sc.
 28 /841B/ Andreas Horniateczki a Dobrocziowicz, 20. Nov., 1/2 sc.

1582

- 29 /866B/ Petrus Prazma a Bilkow, Marcomannus, 14. Apr., 1 cor., hac Romam proficiscens 14. Apr. 1582
 30 /888B/ Albertus Smrcziczky a Smrzicz, Moravus, 26. Aug., 1/2 sc.

1583

- 31 /917A/ Henricus Kurzpach liber baro in Trachemberg et Militsch, dom. in Ronow et Helffenberg, junior, 27. Jan., 1 ung.

- 32 /1012B/ Georgius Scherhakl, Bohemus, 31. Okt., 1/2 sc.
1585
- 33 /1118A/ Matthaeus Popel Herr von Lobkowitz, Bohemus,
/post 15. März/, 1 cor.
- 34 /1119A/ Leonhardus } ab Harrach liberi barones in Roraw et
Fürchenstain,
- 35 /1120A/ Carolus } 10. Sept., 2 sc.
1586
- 36 /1243A/ Benedictus Herr von Kolowrat, 18. Jul., 1 sc.
- 37 /1282B/ Daniel Rampusch a Puschwitz, Bohemus, 31. Mai,
1/2 sc.
- 38 /1321B/ Adam Lewharticzki von Lewhartitz, 8. Okt., 6 jul.
- 39 /1322B/ Wenzel Wodieradsky von Hruschau, 8. Okt., 6 jul.
1587
- 40 /1404B/ Joannes Boreic Chlumcziansky von Prziestawlk, 26.
Mai, 1/2 sc.
- 41 /1405B/ Niclas Klusak von Kosteletz, 26. Mai, 1/2 sc.
- 42 /1406B/ Wenceslaus a Fliessenbach alias Behm dictus, 26. Mai,
1/2 sc.
- 43 /1428B/ Udalricus Zahradeczky de Zahradekh, 1. Jul., 1 cor.
- 44 /1429B/ Johannes Niemczyiczki de Niemczicz, 1. Jul., 1 cor.
- 45 /1466B/ Ferdinandus Klessel, Bohemus, 12. Okt., 6 jul.
1588
- 46 /1500A/ Sdenco Adalbertus Popelius baro de Lobcovitz, 5. Mai,
1 sc.
- 47 /1505A/ Udalricus baro a Kauniz, 2. Jun., 1 sc.
- 48 /1593B/ Godefridus a Berbistorff, Bohemus, 10. Juni, 1/2 sc.
1589
- 49 /1688B/ Matthaeus Hanrich a Frankenstein, Bohemus, 9. Febr.,
1/2 sc.
- 50 /1708B/ Heraltt Wenczl Freiherr Libsteinski von Kolovrat,
21. Apr., 1/2 sc.
- 51 /1726B/ Hans von Rodowsky und Hustirzan, 22. Mai, 1/2 sc.
- 52 /1727B/ Jochen Babka von Mezericka, 22. Mai, 1/2 sc.
- 53 /1754B/ Joannes Kün Peschik a Kamorow, Bohemus, 16. Juli,
1/2 sc.
- 54 /1774B/ Hanns Ladislaus Meleschitzky von Zernozüz, 17. Sept.,
1/2 sc.
- 55 /1781B/ Elias Honorius, Moravus, cath. ecclesiae Olomucensis
can., 29. Sept., 1/2 sc.

- 56 /1813A/ Georgius } liberi barones de Wirben et Freudenthal,
57 /1814A/ Stephanus } 12. Juli, 2 piast. Moravi,
58 /1844B/ Georgius Cromerus, Bohemus, Jablonensis, 19. Apr.,
1/2 sc.
59 /1850B/ Heinricus Scretta, Pragensis, /post 25. Apr./, 2 jul.
1591
60 /1996A/ Victor Herr von Zierotin, Moravus, Ihrer kaiserli-
chen Majestät Erzherzog Maximilian zu Osterreich
Mundschenk, /post 15. Juli/, 2 sc.
61 /1999A/ Joannes Dionysius baro a Zierotin, 28. Okt., 2 sc.
62 /2000A/ Wilhelmus de Wrzesowicz et Daubravia, /post 28. Okt./,
1 sc.
63 /2099B/ Matthias Timinus, Moravus, 28. Nov., 1/2 sc.
64 /2100B/ Joachimus Prostiborsky de Prostiborcze, 28. Nov.,
1/2 sc.
65 /2101B/ Henricus Dobricovsci de Malcova, 28. Nov., 1/2 sc.
1592
66 /2115A/ Hans Ilburg Wosterski Kapler de Sulowitz, 21. Jan.
67 /2116A/ Wilhelmus Czernin de Chudienic, capitain de unu
compagnie cavaleir/!/, /post 21. Jan./
68 /2161B/ Valentinus Hirsch, Olomucensis, 18. März, 2 jul.
1593
69 /2252A/ Guilhelmus Slavata liber baro a Chlum et Cossumberg,
Bohemus, 12. Mai, 1 sc.
70 /2254A/ Joachim Herr von Kollowratt, 12. Juni, 1 sc.
71 /2255A/ Casparus Wilhelmus a Minckwitz liber baro, Moravus,
12. Juni, 1 sc.
72 /2257A/ Franciscus a Dietrichstain liber baro in Hohenburg,
Finckenstein et Talbeg, dom. in Nikelspur, Carinthiae
archipincerna haereditarius, can. Passaviensis, Wra-
tislaviensis et Olomucensis, serenissimi domini Cle-
mentis VIII. intimus cubicularius, 7. Aug., 2 sc.,
factus est episcopus Olomucensis et s. R. e. cardina-
lis
73 /2298B/ Carolus Czeyka ab Olbramowitz, 13. Mai, 1/2 sc.
74 /2299B/ Johannes Romanides, Polnensis, Bohemus, 13. Mai,
1/2 sc.
75 /2353B/ Georg Zuelehner von Brün aus Maehren, 27. Nov., 4 jul.

1594

- 76 /2356A/ Hans Chrostoff von Prag, 12. Jan., 1 sc.
 77 /2357A/ Johannes Wilhelmus baro a Zierotin, 17. Jan., 1 sc.
 78 /2358A/ Johannes Leo liber baro a Rosenthal et Blatna,
 17. Jan., 1 sc.
 79 /2359A/ Georgius Hodicius ab Hodicz, 17. Jan., 1 sc.
 80 /2383B/ Joannes Czeyka ab Olbromowitz, Bohemus, 29. Febr.,
 6 jul.

1595

- 81 /2496A/ Maximilianus } barones a Liechtenstein et Nicolspurg,
 82 /2497A/ Gundackerus } principes, /ante 3. Apr./, 2 sc.
 83 /2562B/ Mathias Sudliczka de Borownicze, Moravus, 27. Juli,
 1/2 sc.

1596

- 84 /2619A/ Johannes Albinus Schlick comes in Passan et baro
 a Weisskirchen, 17. Juli, 2 sc.
 85 /2620A/ Ladislaus Herr von Sternberg, s. Johans Ordens
 Ritter, 2. Sept., 1 sc.

1597

- 86 /2769B/ Georgius Spiegl, Moravus, 13. März, 1/2 sc.
 87 /2773B/ Johannes Richter, Oppaviensis, 10. Apr., 1/2 sc.

1598

- 88 /2860A/ Ladislaus Welen Herr von Zierotin, 6 Sept.
 89 /2861A/ Ferdinandus Guilielmus Libstensky a Kolowrat,
 8. Okt., 2 sc.
 90 /2914B/ Joannes Svenzelius, Znaimensis, Marcomannus, 6. Juni,
 1/2 sc.
 91 /2915B/ Georgius Ludovicus, Egranus, Bohemus, 9. Juni, 1/2
 sc.
 92 /2916B/ Georgius Adamus Ludovicus patruo suo sese adiunxit,
 11. Mai, 1/2 sc.

1599

- 93 /2967A/ Joannes Zeno baro a Sterenbergk, dom. in Bechin et
 Sedlitz, 26. Juni, 2 sc.
 94 /2972A/ Jaroslaus Borzita liber baro a Martiniz, dom in
 Smetschna et Wocors, 24. Okt., 2 sc.

1600

- 95 /3089A/ Jaroslaus Lybstensky Herr von Kollovrath auf
 Petterspurgck, /post 6. Juli/, 2 sc.

- 96 /3191B/ Georgius Sigismundus a Zastrzisel, 14. Okt., 1/2 sc.
 97 /3192B/ Henricus Zahradecius a Zahradek, 14. Okt., 1/2 sc.
 98 /3196B/ Albertus Kapler a Sulevicz, 14. Okt., 1/2 sc.
 99 /3197B/ Michael Maloweczcius a Malowicz, 14. Okt., 1/2 sc.
 100 /3206B/ Zacharias Sörtelius, Tachoviensis, Bohemus, 17. Okt.,
 1/2 sc.

1601

- 101 /3243A/ Zdenkonius Brtniczensis baro a Waldstein, dom in
 Ungersperg, Budwicz et Brtnicz, 1. Juli, 2 sc.
 102 /3286B/ Joannes Lohelius, abbas monasterii B. M. V. Montis
 Syon Pragensis diocesis, visitator et vicarius ge-
 neralis ordinis Praemonstratensium, 12. Apr., 1 sc
 103 /3287B/ Stanislaus Gemelius de Milowitz, Moravus, /post
 12. Apr./, 1/2 sc.

1602

- 104 /3377B/ Johannes Kechel ab Hollenstein, Pragensis, /post
 16. Mai/, 1 sc.
 105 /3425B/ Dedrichus Daupovez a Daupava, 9. Okt./!/, 1/2 sc.
 106 /3441B/ Johannes baro a Kunovitz, 3. Nov., 1/2 sc.
 107 /3442B/ Dietericus baro a Kunovitz, 3. Nov., 1 sc.

1603

- 108 /3462A/ Joannes Christophorus Poppel liber baro a Lobkowitz,
 10. Juli, 1 ung.
 109 /3488B/ Zdislaw Gallius Hrobzizky von Hrobziz, 25. März,
 1/2 sc.
 110 /3575B/ Eusebius Schenck, Boemus, 6. Okt., 1/2 sc.
 111 /3582B/ Carolus Hlossek a Lampach, Boemus, 16. Okt., 1/2 ung.
 112 /3589B/ Andreas Röber, Moravus, 23. Okt., 1/2 sc.
 113 /3590B/ Laurentius Röber, Moravus, 23. Okt., 1/2 sc.
 114 /3607B/ Valentinus Prigel, Iglaviensis, Moravus, /post 19.
 Nov./, 6 jul.
 115 /3620B/ Johannes Straka de Nedabylicz, Bohemus, 29. Dez.,
 1/2 ung.

1604

- 116 /3635A/ Petrus
 117 /3636A/ Georgius
 118 /3637A/ Jaroslaus
 119 /3638A/ Petrus
 } liberi barones a Choltitz, 16. Okt., 4 sc.
 120 /3662B/ Johannes Hersain ab Harrass, 4. Juni, 1/2 sc.
 121 /3683B/ Wilhelm Georg Hersain ab Harrass, 4. Juni, 1/2 sc.

- 122 /3703B/ Christophorus Karolus Podstatzky a Prusinovic,
Moravus, /post 13. Aug./, 1 sc.
- 123 /3732B/ David Kukla, Pragensis, /post 24. Sept./, 1/2 sc.
1605
- 124 /3783A/ Leo Burianus Berka liber baro de Duba et Lippa,
31. März, 1 ung.
- 125 /3789A/ Michael senior Slavata Hlum et Kossumberg, 9. Aug.,
1 ung.
- 126 /3796B/ Wenzeslaus Heraclio de Blissiwa baro a Kumburg,
/ante 9. Febr./
- 127 /3826B/ Alberto Ezensky a Proruba, Bohemus, 22. Apr., 1/2 sc.
- 128 /3837B/ Jan Abraham de Salhausen, Bohemus, 25. Mai, 1/2 sc.
- 129 /3842B/ Joannes Theodosius de Hornosin, Boemus, 6. Juli, 1/2 sc
1606
- 130 /3909B/ Paulus Albertus Michna a Waczinova, Boemus, iur.
utr. dr., 13. Febr., 1/2 sc.
1607
- 131 /4031B/ Guilelmus de Klenowa et Janowicz, 18. Mai, 6 jul.
- 132 /4070B/ Bernhardt Margkhowski Zhastrzitzl, 6. Sept., 6 jul.
1608
- 133 /4110A/ Carolus baro a Kollobrat, 21. Nov., 1 ung.
- 134 /4113B/ Joannes Henricus Stainpach a Stainpach, Boemus,
5. Jan., 6 jul.
- 135 /4133B/ Joannes Radtkower von Mirowicz, Boemus, 2. Mai,
6. jul.
1609
- 136 /4213A/ Wolfgangus Adamus liber baro de Rauppowa, /post
18. Apr./
- 137 /4214A/ Wenzeslaus Guilhelmus Popelius liber baro a Lobcowitz,
14. Juni
- 138 /4310B/ Wenceslaus Kautek de Miniz, 9. Sept., 1 cor.
1610
- 139 /4345A/ Wenceslaus Popl liber baro in Lobkowitz, 19. Jan.,
1 cor.
- 140 /4359A/ Christianus baro a Waldstein, /post 30. Apr./, 4 cor.
- 141 /4360A/ Georgius baro a Waldstein, /post 30. Apr./
- 142 /4377B/ Wenceslaus Constantinus Chrobolski de Netolicz,
19. Jan., 1 cor.
- 143 /4406B/ Johannes Emberiza, Bohemus, 16. März, 4 jul.
- 144 /4412B/ Tobias Rosteuscher a Reitthoffen, Moravus, 30. Apr.,
1 cor.

1612

- 145 /4649B/ Filiberto de Bois de Praga, 22. März, 1/2 sc.
 146 /4651B/ Humbrecht Czernin von Hudenicz, 2. Apr., 6 jul.
 147 /4672B/ Andreas Winckler, Lauterbachensis, Bohemus, /post
 21. Mai/, 6 jul.
 148 /4709B/ Wenceslaus junior Wratisslaw de Mitrowitz eques,
 Bohemus, 15. Nov., 1 cor.

1613

- 149 /4733A/ Adamo signore de Sternberg, 12. Sept., 2 piast.
 150 /4775B/ Benedictus Lucavsci von Lucawitze, Bohemus, 4. Mai,
 1 sc.
 151 /4833B/ Joannes Georgius Dyring a Rottenberg, Bohemus,
 11. Nov., 8 jul.

1614

- 152 /4923B/ Petrus Raubicsci a Aujestt, Bohemus, /post 6. Okt./,
 1 cor.

1615

- 153 /4962A/ Albertus Johannes Smirzicius liber baro a Smirziz,
 Bohemus, 24. Aug., 10 ung.
 154 /5004B/ Andreas Gerischar, Moravus, 19. Juni, 1 cor.
 155 /5025B/ Wenceslaus Klusak von Kosteletz, 24. Aug., 1/2 cor.
 156 /5034B/ Stephanus Strzela de Rokytz, 6. Okt., 1 cor.

1617

- 157 /5161A/ Maximilianus liber baro a Waldststain, 14. Aug.,
 2 ung.
 158 /5178B/ Johannes Jessenius, phil. et med. dr., 23. Apr.,
 6 jul., + Pragae manu carnificis interemptus ac in
 4 partes dissectus
 159 /5211B/ Adam Ulrich Bodanezki von Hodkowa auf Abersbach,
 /post 15. Aug./, 1 cor.
 160 /5232B/ Jaroslaus Wolff Steinpach auf Stroyeticz, /post
 19. Nov./, 1/2 cor.

1618

- 161 /5241A/ Sbinco Novohradsky baro di Kolovratt, /post 12. Apr./,
 2 cor.
 162 /5243A/ Johannes Rudolphus baro de Sternbergk, /post 16.
 Mai/, 2 cor.
 163 /5244A/ Giovanni Theodorico barone de Zerotino, 3. Juni,
 2 cor.

- 164 /5207B/ Albrecht Munka zu Eywanczicz, 2. Okt., 1 ung.
165 /5298B/ Petrus Paulus Munka ab Eywanczicz, 2. Okt., 1 ung.
166 /5325B/ Paulus Wenzelius a Bochau, Marcomannus, 28. Dez.,
5 jul.

1619

- 167 /5328A/ Ridolfo barone de Walestain, /post 18. Apr./,
1 ung.

1623

- 168 /5570A/ Adamus Paulus Slavata comes de Chlum et Kossumberg,
20. Juni, 2 cor.
169 /5571A/ Joachimus Udalricus Slavata comes de Chlum et
Kossumberg, 20. Juni, 2 cor.

1624

- 170 /5664A/ Georgius Adamus Borzita comes de Martinitz, 3. Juli,
1 dopp.
171 /5736B/ Joannes Geórgius Feltenus, Jablonensis, Boemus,
9. Juli, 4 jul.

1625

- 172 /5790A/ Zdenco baro a Waldstein in Neroslos, 1. Jan., 2 cor.
173 /5832B/ Wenceslaus de Losy, Moravus, 13. Apr., 1 cor.
174 /5857B/ Gaspar Nicolaus Belvicz a Nostvicz, Bohemus, 21.
Juni, 6 jul.
175 /5859B/ Johannes Jacobus müllerus, Znoyma, Moravus, 14. Juli,
6 jul.

1626

- 176 /5925B/ Guilielmus Balduinus von der Boye, Bohemus, /ante
11. Jan./
177 /5993B/ Nathanael Ursinus a Petzlinowitz, Bohemus, 3. Dez.,
6 jul.

1628

- 178 /6127B/ Johannes Giwansky, Bohemus, 14. Febr., 6 jul.

1629

- 179 /6233A/ Johannes Jaroslaus Walkaun de Adlar, Boemus, 13.
Sept., 2 cor.
180 /6249B/ Petrus Malowecz a Cheynow, Bohemus, 11. Mai, 3 test.

1630

- 181 /6341B/ Georgius Adamus Ludovicus, Egranus, Bohemus, 3. Mai,
6 jul.
182 /6373B/ Franciscus Maximilianus Kratzer, 2. Sept., 1 ung.

183 /6374B/ Franciscus Adamus Kratzer, equestris ordinis
a Schönsberg, Moravus, 2. Sept., 1 ung.

1633

184 /6415A/ Alexius Ferdinandus Wratislaw liber baro de Mitrovitz, dom. in Nelzovitz, 25. Apr., 1 piast.

1634

185 /6447A/ Carolus liber baro a Wirben et Freudenthal, 3. Mai, 2 sc.

186 /6474B/ Johannes Georgius Rosinus a Jawornik et Auhorn, Bohemus, /post 25. Apr./, 1 cor.

187 /6475B/ Georgius Melniczensis, Moravus, /post 25. Apr./, 6 jul.

1635

188 /6535A/ Christophorus Simon s. R. i. comes de Thun in Teschen, 22. Jan., 2 sc.

189 /6539A/ Wenceslaus Georgius Holizki liber baro Sternberg, 9. Mai, 3 sc.

190 /6542A/ Bernardus s. R. i. comes a Martinicz, Bohemus, 18. Juni, 2 sc.

191 /6543A/ Joannes s. R. i. comes a Martinicz, /post 18. Juni/, 2 sc., vixit sua cum laude, suorum dolore sodalium mortuus sepultus Sienis in ecclesia s. Andreae apostoli cuius memoria ibidem spectanda

192 /6546A/ Leo Guilielmus liber baro de Kaunicz, Moravus, dom. in Austerlicz, Ungarischen Brodt, Rausnicz, Frus et Holubitz, 27. Aug., 1 sc.

193 /6551A/ Johannes Hartwigius liber baro de Nostitz in Falke-
nau, 25. Okt., 3 sc., factus comes et supremus camerarius in regno Boemiae

194 /6559B/ Carolus Kirchmair de Reichwitz, Bohemus, 22. Jan., 1 cor.

195 /6564B/ Godefridus Henricus Hertl a Leitersdorff, Boemus, 14. März, 1 sc.

196 /6576B/ Christophorus Korzenski de Thereschow, Boemus, 18. Juli, 1 sc.

197 /6577B/ Adamus Ludovicus Khai. de Sternburg, Bohemus, 18. Juni, 1 sc.

198 /6580B/ Niclaus Hynck de Welinow, Moravus, 16. Juli, 1 sc.

1636

199 /6616A/ Wenceslaus Michna s. R. i. comes de Vaccinova, Bohemus, 31. Aug.

- 200 /6617A/ Carolus Michna comes de Vaccinova, Boemus, 31. Aug.,
2 cor.
- 201 /6640B/ Hans Georg Forest von Brünn in Mähren, 12. Juni,
1 sc.

1637

- 202 /6670A/ Carlo Hermanno conte a Dobrsch, 6. Juni, 2 sc.
- 203 /6671A/ Humbertus Protiwa Czernin baro de Chudenitz, 6. Juni
- 204 /6675A/ Leonardus Udalricus comes ab Harrach, /post 20.
Juli/, 2 sc.
- 205 /6676A/ Joannes Wilhelmus Kaffka/?/ liber baro de Rziczian,
Bohemus, 1 sc.
- 206 /6713B/ Joannes Carolus Ziakowecz a Zhiakowa, 6. Juni, 1 sc.
- 207 /6733B/ Georgius Witha de Zerzawy, 8. Dez., 1 ung.
- 208 /6734B/ Daniele Pachta di Rayowa, 8. Dez., 1/2 sc.

1638

- 209 /6737A/ Kunerta Jaroslaus de Bubna baro de Lititz, 19. Jan.,
2 sc.
- 210 /6748A/ Ferdinandus Leopoldus Benno s. R. i. comes a Marti-
nicz, praepositus Wischegradensis, can. Passavien-
sis, Halberstadiensis, Olomucensis, Pragiensis, 22.
Okt., 2 sc.
- 211 /6749A/ Maximilianus Valentinus s. R. i. comes a Martinicz,
Pragensis, Boemus, 22. Okt., 2 sc.
- 212 /6751B/ Nicolaus Alexius Vitha de Zerzau, 5. März, 1 sc.
- 213 /6767B/ Elias Franciscus Bastelius, Moravus, Brunensis,
med. dr., 9. Juli, 6 jul.

1639

- 214 /6788A/ Matthias Ferdinandus Franciscus comes Berka, regni
Boemiae supremus haereditarius marschallus, 11. Okt.
- 215 /6789A/ Stanislaus Hieronymus Ferdinandus Orlik liber baro
de Laziska, 11. Okt., 6 jul.
- 216 /6790A/ Joannes Wenceslaus s. R. i. comes de Dobrsch, Boemus,
14. Okt., 2 sc.
- 217 /6814B/ Georgius Norbertus Druzeczki, phil. cand., 1. Aug.,
6 jul.
- 218 /6823B/ Ferdinandus Pfendler a Loschberg, Moravus, 21. Nov.,
6 jul.
- 219 /6828B/ Georgius Herrman Kotz von Dobrsch, /post 24. Nov./,
1/2 sc.

- 220 /6837A/ Georgius Valerianus Podstatsky liber baro in Prusinovitz, Moravus, 13. Okt., 2 sc.
- 221 /6838A/ Rudolfo barone di Kauniz, 23. Nov., 2 sc.
- 222 /6843B/ Wenceslaus Franciscus Korzensky de Teressow, Boemus, 25. Juni, 1/2 ung.
- 223 /6844B/ Boguslaus Christophorus Korzensky de Teressow, Boemus, 25. Juni, 1/2 ung.

- 224 /6863A/ Andreas Sigismundus Podstazhky liber baro de Prussinoviz, Moravus, 30. Apr., 2 sc.
- 225 /6864A/ Franciscus Horetzky liber baro de Horsca, dom. in Czinburg, Branz et Horitzan, Moravus, /post 30. Apr./, 1 ung.
- 226 /6878A/ Octavianus Habarto Caretto conte de Millesimo, Bohemo, /post 21. Okt./, 3 sc.

- 227 /6940A/ Jaroslaus Graf von Dobrsch, Herr auf Zvinovetz, 16. Juni, 2 sc.
- 228 /6941A/ Frantz Rudolff Graf von Dobrsch, Herr von Neumarkth, 16. Juni, 2 sc.
- 229 /6957A/ Nicolo Felix Orlik baro de Laziska, Moravus, 15. Nov., 1 ung.
- 230 /6963B/ Daniel Christophorus Krasny a Palatino, Boemus, 13. Jan., 6 jul.
- 231 /6988B/ Johan Giorgio Bernclau di Schenreidt, Bohemus, 6. Juni, 6 jul.
- 232 /6989B/ Centurio Wiebl von Schwartzwasser aus St. Joachims-thal, 16. Juni, 9 jul.

- 233 /7020A/ Gerardus Franciscus baro Biseni et Collovratto, 14. Jan., 2 sc.
- 232 /7054B/ Daniel Krupsky de Lewenfeldt, Boemus, (ante 7. Juli/, 2 sc.

- 235 /7093A/ Ferdinandus Leopoldus s. R. i. comes a Nachodt et Liechtenburg, liber baro in Collenburg, Moravus, 28. Dez., 1 duc.
- 236 /7094A/ Franciscus Adamus Eusebius comes de Sara, Boemus, 9. Dez., 1 cor.

- 237 /7125B/ Georgius Ludowicus Franciscus Czaslawsky, Czaslawiensis, 28. Juni, 1 sc.
- 238 /7126B/ Martinus Clemens Faber de Weinbergk, art. lib. et phil. mag., iur. utr. auditor, Taboriensis, Boemus, /post 28. Juni/, 6 jul.
- 239 /7127B/ Salomon Rudolphus Kayl a Sternburg, Neo-Bödeslawiensis, Boemus, /post 28. Juni/, 6 jul.
- 240 /7135B/ Ferdinandus Leopoldus s. R. i. comes a Nachodt und Liechtenburg, liber baro in Collenburg, Moravus, 28. Nov., 1 duc.
- 241 /7138B/ Thomas Nicolaus Nigron de Risenpach, Boemus, 5. Dez., 1 sc.

1645

- 242 /7148A/ Joannes Adamus Krzinetzki liber baro de Ronova, 1 Mai, 1 sc.
- 243 /7149A/ Joannes Albertus Krzinetzki liber baro de Ronova, 1. Mai, 1 cor.
- 244 /7157A/ Czdenko Howora Baron de Leipp, 21. Okt., 2 cor.
- 245 /7162B/ Albertus Ruzovski eques in Rosenheim, Pragensis, /post 17. Jan./, 9 jul.
- 246 /7163B/ Sigismundus Petrzwaldsky de Petrzwald liber baro, Moravus, /post 17. Jan./, 1/2 test.
- 247 /7164B/ Rudolph von Zastrzysl, Moravus, 12. März, 1/2 test.

1646

- 248 /7213A/ Humbertus Johannes Mauritius Ciernin liber baro de Chudenitz, Boemus, 14. Mai, 1 ung.
- 249 /7217A/ Joannes Georgius comes de Klenowa, Boemus, 4. Juli, 1 ung.
- 250 /7218A/ Christophorus Carolus Ignatius a Svarova, Boemus, /post 4. Juli/, 1 ung.
- 251 /7220A/ Carolus Leopoldus Caretto comes de Millesimo, 31. Okt., 2 sc.
- 252 /7234B/ Zacharias Adalbertus Stroer, Dobrzanensis, Boemus, 4. Juli, 1/2 sc.
- 253 /7235B/ Christophorus Hartmannus Weixel, Wettertensis, Boemus, 4. Juli, 1/2 sc.
- 254 /7236B/ Christophano Crisel de Crislow, Boemo, 31. Juli, 6 jul.

1647

- 255 /7251A/ Carolus Henricus liber baro a Zierotin, 5. Sept.,
1/2 sc.

1649

- 256 /7331A/ Ferdinandus Guglielmus comes Slabata de Chlum et
Koschomberg, 6. Mai, 1 ung.

1650

- 257 /7387B/ Joannes Carolus Maggauer de Greiffenau, Boemus,
6 Okt., 1 sc., iur. utr. dr. Siena 1652
258 /7388B/ Petrus Georgius Hulik de Trebnicz, Boemus, 6. Okt.,
1 sc.
259 /7398B/ M. Joannes Georgius Ulmannus de Ulmenstein, Boemus,
22. Dez.

1651

- 260 /7407A/ Wolfgangus Fridericus Hoffman liber baro in Grün-
pichl et Strechau, dom in Janowiz et Morziz, Mora-
vus, /post 7. Juni/, 1 ung.
261 /7432B/ Paulus Fridericus Hanuser, Moravus, 3. Juli, 1/2 ung.
262 /7433B/ Victorinus Eustachius Bartowitz, Boemus, 3. Juli,
1/2 ung.
263 /7437B/ Joannes Carolus Hlosset de Lampach, Boemus, 27. Juli

1653

- 264 /7494A/ Carolus Ferdinandus comes a Waldstein, Bonemus, 10.
Juni, 1 ung.
265 /7497A/ Hermannus Wenceslaus Ciernin liber baro de Chudenitz,
Boemus, 18. Nov., 1 ung.
266 /7498A/ Carolus Ferdinandus comes a Waldstein, 30. Nov.,
1 ung.

1654

- 267 /7529B/ Gian Gulielmo Wrabski de Wrabi, 10. Jan., 1 ung.
268 /7530B/ Joannes Wenceslaus Ferdinandus Dubscky de Witinau,
/post 10. Jan./
269 /7546B/ Joannes Wenceslaus Rudolph Pachta de Rayowa, Pragen-
sis, 1. Sept., 1 sc.

1655

- 270 /7574B/ Franciscus Edmundus Putz a Turraqwila, Boemus, 22.
Nov., 1 sc.
271 /7575B/ Johan Paul Leopoldt Woldemar von Eckhausen als Ritt-
meister im Königreich Boheim undt Leutnant in Oster-
reich, 22. Nov., 1 sc.

- 272 /7602A/ Jaroslaus Franciscus comes de Wrttbi, 31. Juli,
1 ung.
273 /7603A/ Wenceslaus Franciscus comes de Wrttbi, 1. Aug.,
1 ung.
274 /7617B/ Henricus Bernardus de Bubna, /post 27. Juli/
275 /7624B/ Alexander Zanety a Die, Pragensis, 15. Nov., 1 sc.

1658

- 276 /7648B/ Joannes Georgius Otto ab Ottenfeld; Boemus, Rampurgensis, 1. Sept., 3 flor.
277 /7649B/ Elias Ferdinandus Friderich, Kreibicensis, Boemus, 1. Sept., 1 sc.
278 /7657B/ Adalbertus Christianus Itter ab Adelsfingen, Pragensis, 18. Dez., 1 sc.

1659

- 279 /7665A/ Christophorus Franciscus comes Wratislaw de Mitrowitz, /post 6. Juni/
280 /7669B/ Balthasar David Otto ab Ottenfeld, Boemus, Rampurgensis, 3. Jan., 3 flor.
281 /7675B/ Martinus Ferdinandus Podivinsky, 6. März
1660

- 282 /7699A/ Georgius Dworsky von Colticz, 12. Nov.

1661

- 283 /7724A/ Ferdinandus Carolus comes de Martiniz, /post 15. Sept./

1662

- 284 /7758A/ Ernestus Julius Franciscus comes a Waldstein, 14. Aug., 2 sc.
285 /7804B/ Joannes Franciscus Hoffman, Boemus, 30. Nov.

1663

- 286 /7830B/ Fr. Mauritius Bader, Boemus de Altenbuch, O. M., 27. Jan.

1664

- 287 /7846A/ Jaroslaus Florianus Schvihovsky liber baro de Rysenberg et Schvihov, 2. Nov., 20 jul.
288 /7847A/ Ferdinandus Franciscus Leopoldus comes de Wrttby, 3. Nov., 20 jul.

1665

- 289 /7882A/ Franciscus Przehorzovski liber baro de Kvassegovitz, 28. Juni, 2 sc.

- 290 /7901B/ Joannes Bilek, Boemus, 28. Juni, 10 jul.
- 291 /7902B/ Joannes Richardus Gerson de Regersdorff, Boemus,
6. Juli
- 1666
- 292 /7927A/ Ernestus Udalricus Zahradecky liber baro de Zahra-
deck, Moravus, 31. Mai, 2 sc.
- 293 /7928A/ Gabriel Hozekzy liber baro de Horka, /post 31. Mai/,
2 sc.
- 294 /7946B/ Wenceslaus Hartenegk de Zuitava, Moravus, Vosco-
viensis, 14. Mai
- 295 /7955B/ Joannes Carolus Maximilianus Leopoldus de Goltz,
Boemus, 31. Mai, 1 sc.
- 296 /7958B/ Joannes Kaufer, Pragensis, /post 18. Sept./
- 1667
- 297 /7964A/ Ferdinandus Custos liber baro de Zubrzy et Lipka,
9. Juli, 2 sc.
- 298 /7968A/ Jaroslaus Bernardus comes a Martinitz, 2. Okt.,
20 jul.
- 299 /7969A/ Giovanni Wenceslao conte di Sternberg, 9. Okt.,
15 jul.
- 300 /7970A/ Albertus Woracziczki baron de Pawienicz, 11. Okt.,
15 jul.
- 301 /7971A/ Franciscus Adamus comes de Bubna in Lititz, 8. Nov.,
16 jul.
- 302 /7974A/ Wenceslaus Ignatius liber baro Wratislaw de Mitro-
witz, 30. Dez.
- 303 /7975A/ Sigismundus Eusebius Hirsle liber baro de Chodau,
30. Dez., 1 ung.
- 304 /7984B/ Joannes Florianus Clemens, Boemus, 2. Aug., 1 sc.
- 305 /7988B/ Joan Aloysius Bernhardt Cundtz, Coronensis, Boemus,
iur. utr. cand., /post 6. Sept./, 5 jul.
- 306 /7990B/ Franciscus Ignatius Straka ab Ehrenstein, 2. Okt.,
10 jul.
- 307 /7994B/ Franciscus Adamus comes de Bubna in Lititz, Boemus.
/post 17. Okt./, 1 sc.
- 1668
- 308 /8002A/ Joannes Franciscus liber baro de Kollowrat, 2. März,
2 sc.
- 309 /8024B/ Joannes Ignatius Putz, Bohemus, 29. Apr., 1 sc.

- 310 /8049A/ Joannes Georgius Bzensky de Proruba, Boemus, 11. März, 15 jul.
- 311 /8052A/ Ferdinandus Rosnata baro de Kokorzova, 6. Mai, 1 ung.
- 312 /8053A/ Venceslaus Kotz de Dobrzich, 6. Mai, 1 ung.
- 313 /8055A/ Octavianus Ladislaus comes a Waldstein, 29. Mai, 1 ung.
- 314 /8083B/ Adrianus Fridericus de Mayersfeld, Boemus, 6. Mai, 1 sc.
- 315 /8087B/ Joannes Fridericus Sachs, Moravus, 22. Mai, 1 sc.

1670

- 316 /8104A/ Leopoldus Guilielmus comes a Waldstain, 5. Apr., 15 jul.
- 317 /8105A/ Francesco Antonio conte di Borka, Bohemus, 26. Apr., 3 sc.
- 318 /8106A/ Ferdinandus Leopoldus Hanibal Dubsky liber baro de Trebomislitz, /post 26. Apr./, 1 ung.
- 319 /8114A/ Bernardus Franciscus baro de Wiesznik, 20. Juni, 15. jul.
- 320 /8115A/ Wilhelmus Jaroslaus Dobrzensky de Dobrzenitz, Boemus, 18. Juni, 1 sc.
- 321 /8119A/ Sigismundus Ludovicus comes Trautmanstorff, Bohemus, 8. Nov., 2 sc.
- 322 /8129B/ Marcus Antonius Poruba, Pragensis, 28. Mai, 6 jul.
- 323 /8134B/ Casparus Joannes Kupetz, Brunensis, 28. Mai, 6 jul.
- 324 /8138B/ Wenceslaus Franciscus Flaisam, Boemus, 20. Juni
- 325 /8139B/ Joannes Antonius Cassinis, Pragensis, 20. Juni
- 326 /8154B/ Adamo Vellimisky di Vellemiz, Boemus, 29. Dez., 1 sc.
- 327 /8155B/ Carlo Janusci di Janovicz, Boemus, 29. Dez., 1 sc.

1671

- 328 /8156A/ Adam Maximilian comes de Bubna et Littytz, 23. Febr., 15 jul.
- 329 /8161A/ Georgio Adamo conte di Martinitz, 21. Apr., 20 jul.
- 330 /8167A/ Dominicus Andreas comes de Kaunicz, dom. in Austerlitz, Moravus, 2. Nov., 30 jul.
- 331 /8170A/ Ferdinandus Ignatius comes de Kaunicz, Moravus, 16. Dez., 1 sc.
- 332 /8178B/ Joannes Fridericus Köytt, Boemus, Kreibicensis, 18. Juli, 8 jul.

333 /8186B/ Wenceslaus Ignatius Czernialt, Moravus, 2. Nov.,
4 jul.

1672

334 /8212A/ Joannes Horecky liber baro de Horeka, 31. Okt.
1 dopp.

335 /8245B/ Wenceslaus Ferdinandus Grapper, Pragensis, 1. Dez.,
1 sc.

1673

336 /8251A/ Amando Ferdinando Peterswaldt liber baro Peters-
waldt, 12. Apr., 1 sc.

337 /8265B/ Joannes Georgius Ottislaw de Kopenitz, Moravus,
13. Febr., 15 jul.

338 /8266B/ Wenceslaus Marcus Gerardi in Seeberg, Boemus, 12.
Jan., 12 jul.

339 /8267B/ Simeon Sigismundo Adalberto Hikely, Moravo di Zwitte-
wa, 12. Apr., 1 sc.

1674

340 /8291B/ Joannes Rudolphus Schönowitz de Ungerswert et Adlers-
löwen, Boemus, /post 2. Mai/, 1 sc.

341 /8293B/ Joannes Paulus Dirix de Bruck et Rottenberg, Boemus,
20. Mai, 8 jul.

342 /8294B/ Michael Gabriel Pleyer, Boemus, 22. Mai

343 /8296B/ Wenceslaus de Bulcaw, Bohemus, 3. Juli, 6 jul.

344 /8301B/ Franciscus Xaverius Peter Hansel, Moravus, 3. Jan.,
10 jul.

345 /8304B/ Ferdinandus Felix Schönowitz de Ungerswert et Adlers-
löwen, Boemus, 10. Mai, 10 jul.

346 /8305B/ Matthias Adalbertus de Puteanis, Boemus, 10. Mai,
10 jul.

347 /8309B/ Joannes Petrus Pedron, Pragensis, 27. Mai, 9 jul.

348 /8310B/ Carlo Giovanni Benutio, Moravo, Brunnensis, 4. Juli,
10 jul.

1675

349 /8321A/ Wenceslao Antonio Francesco barone di Zackawetz,
4. Mai, 15 paul.

350 /8333B/ P. Gerardus Lamormaini, Boemus, /ante 28. Jan./

351 /8339B/ Joannes Georgius Brentner, Boemus, Nixdorffiensis,
29. Apr.

352 /8340B/ Joannes Franciscus Leo di Erlsfeld, iur. utr. et med.
dr., Pragensis, 1. Mai, 9 jul.

353 /8344B/ Simon Besta, Bohemus, 1. Mai

1676

354 /8361A/ Francesco Josephe Schlik conte di Passan et Weisskirchen, 1. Okt., 1 duc.

355 /8366A/ Joanne Josepho barone d'Ungerschitz, /15. Nov./

356 /8404B/ Joannes Georgius Turna, Boemus, 1. Okt.

357 /8406B/ Paulus Henricus Ehrman a Falkenau, 25. Nov., 1 sc.

358 /8407B/ Ferdinando Gezowski de Lub, Boemo, /post 15. Nov./, 1/2 dopp.

359 /8408B/ Georg Janowsky, /post 15. Nov./

360 /8409B/ Hendrich Wiktorin Janowsky, /post 15. Nov./, 1 sc.

361 /8410B/ Wenceslaus Weissera, /post 15. Nov./, 10 jul.

362 /8411B/ Ernestus Casparus Nuss, Iglaiensis, Moravus, 16. Nov., 1 test.

1677

363 /8419A/ Francesco Antonio Zaruba liber baro ab Hustirzan, 9. Juni, 1 ung.

364 /8421A/ Antonius Liebsteinsky baro de Collowrat, 9. Juni

365 /8423A/ Christofero Alberto barone Korsenski di Terescova, 9. Juni

366 /8428A/ Giovanni Wilhelmo conte di Kaunitz, /post 16. Juli/, 1 ung.

367 /8429A/ Georgio Bernardo barone de Wratislaw et Mitrowitz, /post 16. Juli/, 1 sc.

368 /8431A/ Paul Otto von Otterspach, Bohemus, /post 13. Okt./, 1 test.

369 /8440B/ Wenceslaus Adalbertus Daiziczki, Boemus, Kuttengerensis, 9. Juni

370 /8443B/ Joannes Wenceslaus Podlibsteinski, Pragensis, 26. Juni, 10 jul.

371 /8447B/ Georgius Wenceslaus Schwabel de Schwalbenfeldt, Pragensis, iur. utr. lic., 26. Juni, 3 test.

372 /8449B/ Wenceslaus Pichler, Pragensis, 1 sc.

373 /8460B/ Wenceslaus Slavick, cameriere, Boemus, /post 14. Okt./, 1 sc.

1678

374 /8474A/ Joannes Gerardus Petruswaldsky barone de Petruswaldt, Moravus, 22. Mai, 1 ung.

375 /8475A/ Joannes Fridericus Mingvitz liber baro de Mingvitzburg, Moravus, 18. Juni, 1 ung.

- 376 /8478A/ Joannes Baptista barone de Osteschaw, Moravus,
20. Juli, 1 ung.
- 377 /8488A/ Philippus comes a Kollowratt, 19. Dez., 1 sc.
- 378 /8490B/ Wilhelm Leopold Richter, iur. utr. cand., Moravus,
10. Febr., 1 sc.
- 379 /8534B/ Adamus Henricus Wenceslaus Allman de Allmstain,
Moravus, 29. Dez.

1679

- 380 /8546A/ Rudolphus Ignatius Franciscus Wrabsci Tlucsa liber
baro de Wrabi, Boemus, 3. Juni, 1 ung.
- 381 /8555A/ Hermannus Jacobus Amadeus comes Czernin de Chudenitz,
s. c. m. actualis camerarius, 23. Okt.,
1 test.
- 382 /8576B/ Wenceslaus Pryhoda, Boemus, 23. Okt., 1 test.

1681

- 383 /8602A/ Francesco Carlo Zaruba liber baro de Hustirzan,
15. Aug.

1682

- 384 /8617A/ Tomaso conte Cernino de Chudenitz, 8. Jan., 1 ung.
- 385 /8630A/ Nicolaus Hertvigius comes a Breda, Pragensis, /post
17. Sept./, 1 ung.
- 386 /8640B/ Lucas Landmon, Pinensis, Bohemus, /post 1. Jan./,
6 jui.
- 387 /8643B/ Ernestus Casparus Nuss, Eglaviensis, Moravus, 13.
Nov., 2 test.
- 388 /8644B/ Christophorus Benedictus Albrecht, Pragensis, 13.
Nov., 2 test.
- 389 /8649B/ Theodoricus Franciscus Penzinger, Bohemus, 16. Dez.

1683

- 390 /8657A/ Udalrico Felice comite de Lobcovitz, s. c. m. came-
rario, 20. Juni, 2 sc.
- 391 /8660A/ Francisco Wratisslaw barone di Mitrowic, /post 1.
Juli/, 1 ung.
- 392 /8676A/ Maximilianus comes de Martinitz, camerarius s. c.
m., /post 6. Juli/, 1 ung.
- 393 /8679B/ Joan Leopold Umblauff aus Mährn, (ante 20. Juni/
394 /8695B/ Gulielmo de Wolf, Boemo, /post 29. Sept./

1684

- 395 /8702A/ Charles Auguste baron de Waitstein, /ante 8. Febr./,
1 ung.

- 396 /8716A/ Franciscus Henricus Bubno, Bohemus, /post 29. Apr./
 397 /8721A/ Maximilianus baro de Zierotin, Moravus, 2. Juni,
 1 dopp.
 398 /8724A/ Wenceslaus Guilielmus baro de Tallmberg, Bohemus,
 16. Okt., 1 ung.
 399 /8744B/ Adamus Wagner, Egrensis, 16. Okt.
 400 /8746B/ Franciscus Maximilianus Petezcker, Pragensis,
 /post 6. Nov./, 2 test.

1685

- 401 /8767A/ Frantz Wenceslaus Pachta di Rayova, 7. Juli
 1686
 402 /8789A/ Carolus Joachimus comes a Bredau, Pragensis, 11.
 Juli, 1 ung.
 403 /8791A/ Joannes Joachimus liber baro de Zierotin, Moravus,
 /post 11. Juli/, 1 ung.
 404 /8792A/ Rudolphus liber baro de Lissau, Pragensis, /post
 11. Juli/, 1 ung.
 405 /8793A/ Carolus Daniel Pachta de Rajowa, Pragensis, /post
 11. Juli/, 10 test.
 406 /8801A/ Franciscus Josephus comes de Sereni, Moravus, /post
 6. Nov./, 1 ung.
 407 /8807A/ Giovanni Georgio conte di Walderode di Moravia,
 /post 6. Nov./, 15 paul.
 408 /8810B/ Wenceslaus Winarsky, Moravus, Krischowiensis, /post
 2. Juli/, 3 paul.
 409 /8815B/ Joannes Andreas Pelz, Pragensis, /post 12. Juli/,
 1 test.

1687

- 410 /8829A/ Francesco Ferdinando Sak liber baro de Bohuniowitz,
 Moravus, 24. Aug., 15 jul.
 411 /8831A/ Guiglielmus Adalbertus Liebsteinsky comes a Kolo-
 vrath, Bohemus, 19. Dez., 15 jul.
 412 /8843B/ Joannes Fridericus Panfelt, Boemus, /post 17. Juni/,
 3 test.

1688

- 413 /8861A/ Giovanni Norberto Ernestò Liebsteinski conte di
 Kolovrath, /post 14. Nov./, 1 cor.
 414 /8867B/ Joannes Antonio Kócz di Bruna, Moravus (ante 3. Juli/
 3 test.

- 415 /8892A/ Rudolphus Chrisophorus Primislaus baro de Witten,
Olomucensis, 27. Mai, 15 jul.
- 416 /8896A/ Joannes Josephus comes de Wrthby, Pragensis, 7.
Juli, 15 jul.
- 417 /8897A/ Joannes Antonius comes de Wrtna, Pragensis, 7. Juli,
15 jul.
- 418 /9806A/ Joannes Adamus Zaruba liber baro de Hustirzan,
12. Nov., 15 jul.
- 419 /8911A/ Franciscus Paulus Harant liber baro de Polschiz et
Bachschtz, Pragensis, 8. Dez., 25 jul.
- 420 /8913B/ Wenceslaus Josephus Beck, Pragensis, 24. März
- 421 /8930B/ Carolus Henricus Lhotski de Pteny, /post 17. Juli/,
1 sc.
- 422 /8932B/ Joannes Franciscus Pogliés, Moravus, Hradistiensis,
8. Dez., 5 jul.
- 423 /8940A/ Joann Felix Bzensky von Proruba, /ante 4. Mai/,
1 ung.
- 424 /8959A/ Franciscus de Koch, Boemus, /post 4. Juni/
- 425 /8976B/ Franciscus Carolus Schwanzer, Boemus, Henbergensis,
/post 3. Juni/, 3 jul.
- 426 /8990B/ Christophorus Gervasius Schmelzer, Pragensis, /ante
6. Dez./, 3 test.

1691

- 427 /9008A/ Wenceslaus conte de Collowrat, /post 19. Okt./, 1 sc.
- 428 /9013A/ Maximilianus comes de Morzin, Boemus, /post 20. Nov./,
1 sc.
- 429 /9014A/ Martinus Gualielmus Michna liber baro de Weizenau,
8. Dez., 1 sc.
- 430 /9018A/ Joannes Wenceslaus Michna liber baro de Weitzenau,
16. Dez., 1 dopp.
- 431 /9020A/ Joannes Adolphus Michelis ab Engelsheimb, Moravus,
30. Dez., 1 sc.
- 432 /9030B/ Wenceslaus Antonius Draho-Kaupil, Boemus, 20. Nov.,
5 jul.

1692

- 433 /9035A/ Franciscus Koch liber baro, /ante 18. März/, 1 ung.,
/viz č. 424/
- 434 /9038A/ Franciscus Wenceslaus comes de Wrthby, 18. März, 1 sc.

- 435 /9039A/ Guilielmus Chanowsky de Longa Villa, Bohemus, 18. März, 1 sc.
- 436 /9047A/ Joannes Josephus comes de Sternberg, 12. Mai, 1 ung.
- 437 /9048A/ Joannes Franciscus ab Harrach, 12. Mai, 1 dopp.
- 438 /9052A/ Wenceslaus Antonius Auderczky de Audercz, Bohemus, 15. Juni
- 439 /9062B/ Wenceslao Gioanne de Steinbeck, Pragensis /post 20. Jan./, 3 jul.
- 440 /9064B/ Joannes Melchior Jacobi, Boemus, 18. März, 7 jul.
- 441 /9070B/ Joannes Norbertus Zalussky de Helffenstein, Pragensis /post 12. Apr./, 3 jul.

1693

- 442 /9076A/ Franciscus Carolus comes de Waldtstein, /s.d./, 1 ung.
- 443 /9081A/ Joannes Hieronymus comes a Kollovrat, /s.d./, 1 dopp.
- 444 /9086A/ Francesco Antonio Svihovsky baro de Risemberg e Svihaw, /s.d./, 1 ung.

1694

- 445 /9105A/ Rudolphus Franciscus Dobrzensky de Dobrzenitz, Bohemus, 27. Apr., 1 ung.
- 446 /9110A/ Joannes Wenceslaus Octavianus comes Kinsky de Chinitz et Tettau, 28. Apr., 1 ung.
- 447 /9130A/ Wenceslaus Antonius Coteck liber baro de Cottkova, 8. Juni, 1 ung.
- 448 /9182B/ Franciscus Cunigh, Pragensis, /post 11. Okt./

1695

- 449 /9189A/ Carolus Ferdinandus Dobrzensky de Dobrzenitz, Boemus, dom. in Slevittow, 13. Jan., 1 ung.
- 450 /9212A/ Ernestus Josephus Pachta de Rajowa, Bohemus, 23. Apr., 1 ung.
- 451 /9213A/ Joannes Joachimus Pachta de Rajowa, Bohemus, 23. Apr., 1 ung.
- 452 /9215A/ Joanne Wenceslao de Goltz, Boemo, 21. Mai, 1 ung.
- 453 /9230A/ Daniel Breda, Pragensis, 20. Sept., 1 ung.
- 454 /9257A/ Joannes Wenceslaus Schmidl de Schmiden, Bohemus, 29. Okt., 1 ung.
- 455 /9273B/ Joannes Leopoldus Hustetzky, Boemus, /post 12. Jan./
- 456 /9277B/ Leonardus Ferdinandus Meisner, Boemus, principis Piccolomini Arragona aulae medicus, 4 Juni
- 457 /9278B/ Matthias Antonius Bukowsky, Boemus, 30. Juni, 3 test.
- 458 /9281B/ Wenceslaus Ignatius Girth, Boemus, 30. Juni, 1 test.

- 459 /9282B/ Franciscus Daniel Pauer, Pragensis, 6. Juli, 2 test.
 460 /9283B/ Samuel Ludvik, Bohemus, 6. Juli, 1 sc.
 461 /9302B/ Johannes Michäel Nossen/?/, Boemus, /post 22. Dez./
 1696
- 462 /9343A/ Joannes Wenceslaus comes a Waldstein, can. cath.
 eccl. Olomucensis, /post 1. Juni/, 1 ung.
 463 /9346A/ Johannes Wenceslaus Czernin liber baro de Chudenitz,
 17. Juni
 464 /9347A/ Josephus Franciscus comes de Würben et Freidenthal,
 17. Juni
 465 /9357A/ Ferdinandus Rudolphus Maximilianus conte de Waldt-
 stein, /2. Juli/, 1 aur.
 466 /9358A/ Leopoldo conte di Waldstain, 2. Juli, 1 aur.
 467 /9374A/ Joannēs Baptista liber bato de Heidhort, Moravus,
 28. Sept., 1 livorn.
 468 /9377A/ Joannes Octavianus Sachs, Pragensis, 16. Okt., 1 sc.
 469 /9407B/ Franciscus Laurentius Josephus Khuz, Moravus, 20.
 Juni
 470 /9409B/ Joannes Ludovicus Treger, Boemus, 16. Sept.
 471 /9417B/ P. F. Antonius Franciscus Lemmichen, phil. et theol.
 dr., O. Praed. provinciae Bohemiae et Nationis con-
 fessarius et bibliothecarius, 1. Nov.
 1697
- 472 /9430A/ Wenceslaus Missiron de Lison, Bohemus, 31. Mai,
 1 ung.
 473 /9433A/ Franciscus Adamus Putzhardt de Wodieradt, 11. Juni,
 1 ung.
 474 /9471B/ Giorgio Ferdinando Schültz, Bohemus, Neo-Bolesla-
 viensis, /post 10. Juni/
 1698
- 475 /9482A/ Sigefridus baro de Stillfrid et Rätteniz, Boemus,
 22. Apr., 1 ung.
 476 /9484A/ Franciscus Carolus comes de Caunitz, 14. Mai, 1 ung.
 477 /9488A/ Wratislaus Maximilianus liber baro Wratislaw de
 Mitrowitz, (post 18. Mai/, 1 ung.
 478 /9489A/ Franciscus Carolus liber baro Wratislaw de Mitrowitz,
 /post 18. Mai/, 1 ung.
 479 /9500A/ Leopoldus comes de Wieznik, Pragensis, 21. Juli,
 1 ung.

- 480 /9523B/ Joannes Jacobus Franciscus Topperr, Bohemus, /ante
21. Juli/
481 /9524B/ Franciscus Arnolt, Pragensis, 21. Juli
1699
482 /9542A/ Sigismundus Adamus Nachodsky de Naidorff, can.
Litomericensis et decanus Lithomisslensis, /post
9. Febr./
483 /9554A/ Maximilianus Franciscus Alsterl d'Astfeldt, Boemus,
/post 15. Mai/
484 /9600A/ Carolus Henricus Tuniechodsky de Pabiezowitz,
/post 26. Dez./
485 /9601A/ Wenceslaus Woracziczky liber baro de Pabienitz,
26. Dez., 1 ung.
486 /9606B/ P. Wenceslaus Pelican O. Augustini provinciae Bohae-
miae diffinitor generalis, 13. Apr.
487 /9629B/ Michael Godefridus Kreisinger ab Ekchersfeld, iur.
utr. stud., Pragensis, 21. Dez.
488 /9630B/ Daniel Breda, Pragensis, 25. Dez.
1700
489 /9631A/ Laurentius Minetti, dom. di Alban, Pragensis, 15.
Jan., 1 ung.
490 /9632A/ Joannes Jacobus Baunach de Baumbach, Pragensis, 15.
Jan., 1 aur.
491 /9636A/ Georgius liber baro de Rziczau, /16. Febr./
492 /9637A/ Guilielmus Warlich de Bubna, 16. Febr.
493 /9644A/ Franciscus Antonius comes de Spork, s. c. m. consi-
liarius intimus, camerarius et in regno Bohemiae
locumtenens regius, 16. März
494 /9679A/ Antonio Ignatio Josepho Wratislao conte di Bubna et
Lititz, 21. Juni
495 /9696A/ Franciscus Leopoldus comes de Sternberg, Pragensis,
5. Sept.
496 /9700A/ Franciscus de Hartig, Pragensis, /27. Sept./
497 /9701A/ Ludovicus de Hartig, Pragensis, 27. Sept.
498 /9719B/ M. P. Ignatius Stiglmayer O. P. provinciae Bohemiae,
natione Germanicae confessarius, 1. Jan.
499 /9728B/ Fridericus de Lichtenberg, Boemus, Litomericensis,
20. Mai

1701

- 500 /9746A/ Franciscus liber baro de Janinail et Jangang, Boemus,
/post 26. Jan./

- 501 /9750A/ Joannes Adamus Bernardinus comes Wratislaw de Mitrowitz, /post 16. Febr./, 1 aur.
 502 /9763A/ Franciscus Josephus baro de Ugezdz, Boemus, 16. Apr.
 503 /9770A/ Henricus Fridris, Boemus, /post 23. Apr./
 504 /9792A/ Franciscus Carolus comes de Pötting, Pragensis, 24. Nov., 1 ung.

1703

- 505 /9833A/ Wenceslaus Josephus comes de Walltstein, Boemus, /ante 7. Febr./, 1 ung.
 506 /9834A/ Melchior Fridericus de Miesitscheck liber baro de Wischkow, 7. Febr., 1 sc.
 507 /9848A/ Fredinandus comes Krakowsky de Collowrath, /post 20. Juni/, 1 ung.
 508 /9849A/ Isidorus Hrobiteczky de Hrobitecz, /post 20. Juni/, 1 ung.
 509 /9861A/ Franciscus Carolus Liebsteinsky comes a Collovrat, 25. Okt., 1 ung.
 510 /9872A/ Norbertus comes de Würben, /post 15. Nov./
 511 /9873A/ Johannes Antonius comes de Wratislaw, /post 15. Nov./
 512 /9879B/ Martinus Pirstel, Bohemus, 7. Febr.

1704

- 513 /9909A/ Joannes Antonius comes Wratislaw de Mitrowitz, 13. Dez.

1705

- 514 /9953A/ Josephus Antonius comes Zaruba, dom. ab Hustirzan, dux, s. c. m. camerarius, 29. Sept.
 515 /9959B/ Joannes Jacobus Franciscus Teppern, Bohemus, /s. d./

1706

- 516/10058A/ Franciscus Josephus Heisler comes de Heitersheimb, Moravus, 29. Nov.

1711

- 517/10155A/ Joannes Antonius comes de Spork, 2. Sept.
 518/10156A/ Joannes Michaelis comes de Spork, 2. Sept.

1712

- 519/10208A/ Antonius Josephus Hyacinthus comes Sedlnitzki, dom. de Choltitz, 10. Juli

1713

- 520/10244C/ Joannes Wilhelmus Lambersky, Bohemus, Pragensis, 13. Febr., 6 paul.

1714

521/10256A/ Ignatius Bechinie de Lazan, 30. Sept.

522/10257A/ Maximilianus Bechinie de Lazan, 30. Sept.

1716

523/10290A/ Franciscus Wenzeslaus comes de Sintzendorff, Bohemus, /post 2. März/

524/10309C/ Joannes comes a Zierotin, /ante 3. Juli/

1717

525/10320A/ Franciscus Henricus de Schlik/?/, /post 14. Dez./

1718

526/10346A/ Francois Charle comte Wratislaw de Mitrovitz, 25. Dez.

1719

527/10363A/ Sigismundus Gustavus Herzan comes ab Harras et Caplier, /post 18. Okt./

1720

528/10365A/ Joannes Adolphus comes de Kaunitz, 15. Apr.

529/10388C/ Antonius Jandik, gouverneur de mr. le comte de Kaunitz, 15. Apr.

1722

530/10441A/ Franciscus Josephus Rodowsky!/ liber baro de Hustrizan, Pragensis, /ante 8. Mai/

1723

531/10459B/ Wenceslaus Adalbertus Dacciczky de Hesslova, /post 14. Sept./

1725

532/10466A/ Wenceslaus Ernestus Schaffgotsch comes et dom. de Künast et Greiffenstein, s. c. m. camerarius et appellationum consiliarius in regno Bohemiae, 14. Jan.

533/10467A/ Franciscus Wilhelmus Schaffgotsch comes et dom. de Künast et Greiffenstein, 14. Jan.

534/10469A/ Carolus Josephus Leopoldus liber baro de Lichnowsky, dom. de Wostitz, 12. Mai

535/10474C/ Joannes Battista Bendeman, praefectus dom. comitum de Schaffgotsch, 14. Jan.

1727

536/10489A/ Joannes Ernestus comes ab Harrach, 4. Juli

537/10490A/ Ferdinandus comes ab Harrach, 4. Juli

1728

538/10509A/ Emmanuel liber baro Hotowetz de Hussenitz et Löwenhaus, /ante 9. Dez./

1730

539/10517A/ Joannes Josephus comes de Bubna et Lititz, Germanus de Praga, 18. Dez.

540/10518A/ Wenceslaus Franciscus Obitetzki baro de Obitetz, Bohemus de Praga, /post 18. Dez./

541/10520C/ Joannes Lambersky, praefectus ill. domini comitis de Bubna, 18. Dez.

1732

542/10532A/ Carolus Hotowetz de Hussewitz et Löwenhaus, 8. Jan.

543/10533A/ Franciscus Josephus comes Pachta, Pragensis, 11. Febr.

1733

544/10554A/ Carl Straka Graf von Libzau und Nedabelitz, /ante 4. Mai/

545/10560A/ Franciscus comes de Wieschnik, /ante 27. Juli/

546/10565A/ Giovanni Wenceslao barone de Wrazda, 9. Sept.

1737

547/10580A/ Franciscus Hochberg, eques Bohemus ab Hennersdorff, capitaneus regiminis cataphractorum de Stain, 26. Sept.

1738

548/10583A/ Antonius Vitus s. R. i. comes de Bubna et Littitz, Bohemus, Zlambergensis, 9. Okt.

549/10584A/ Antonius Ignatius Chuchelsky, eques de Nestagova, Boemus, Pragensis, /post 9. Okt./

Církevní hodnostáři

1575

1 /350B/ Melchior Pyrnasius a Pyrn, Austriacus, can. Olomucensis, 4. Juni, 10 jul.

1576

2 /367A/ Stanislaus Paulovius a Pawlowitz, decr. dr., praepositus Brunensis, Olomucensis et Vratislaviensis eccl. cathedr. can., Silesius, cum ad s. d. n. a capitulo Olomucensi pro confirmatione de electione episcopi electi ablegatus fuisset, 12. Apr., 1 ung.

1587

3 /1421B/ Ludovicus Grodecius, can. Olomucensis, 16. Jun.,
1 sc.

1607

4 /4087B/ Ernestus Maas, Monacensis, eccl. Olomucensis can.,
8. Nov., 1/2 sc.

1624

5 /5734B/ Alias Albertus Colbius a Columbergk, Silesius, iur.
utr. lic. et theol. dr. et can. Pragensis, 9. Juli,
1 cor., ss. theol. dr. nunc 1638 archidiaconus et
in capitulo Olomucensi decanus et praepositus Pra-
gensis, art. et phil. mag., iur. utr. lic. Siena
1624

1638

6 /6776B/ M. Joannes Franciscus Rasche ab Aschenfelt, theol.
cand., ecclesiarum exemptae Wissengradensis et cap-
ellae regiae Pragensis can., /post 29. Sept./,
1 sc.

1673

7 /8253A/ Giovanni Filippo di Lamberg, gentilhuomo della chiave
d'oro di s. m. c. et canonico di Passavia et Olmütz,
2 Mai, 1 dopp.

1676

8 /8374B/ Monsignore Joannes Sigismundus Bertelsschmidt, Pra-
gensis et Planensis decanus, 3. Jan., 100jul.

1682

9 /8639B/ Wenceslaus Treger, can. Olomucensis, Juliomontanus,
/ante 13. Nov./, 8 jul.

1695

10 /9227A/ Aloysius Talatzsko, clericorum regularium Theatinorum
per Boemiam et Germaniam visitor generalis, /post
30. Mai/

1699

11 /9547A/ Georgius Henricus Carolus de Mairswald, can. Olomu-
censis, 5. Juni

Mistr Daniel Adam z Veleslavína patří bezesporu k profilujícími osobnostem doby předbělohorské, která bývá jeho jménem i označována. Badatelská pozornost byla zatím věnována především jeho činnosti literární a kulturně organizační. Celkový obraz osobnosti M. Daniela Adama, který by postihl jeho mnohostrannou aktivitu v plné šíři a začlenil ji do kontextu konce 16. století, není však dosud k dispozici. Vycházet můžeme jen ze dnes již zastaralé a především literárně orientované monografie z pera M. Kopeckého.¹⁾ Řada významným pramenů nebyla však dosavadním bádáním takřka vůbec využita.

Jedním z takových pramenů je inventář pozůstalosti manželky Daniela Adama, která zemřela sedm let po jeho smrti.²⁾ Inventář obsahuje mimo jiné popis tiskárny a soupis skladu knih. Využit byl dosud jen částečně Z. Wintrek.³⁾ Vzhledem k tomu, že tiskárna po smrti M. Daniela Adama výrazně stagnovala a poté se věnovala především reediciím starších děl a výrobě úředních tisků, poskytuje inventář obraz velmi blízký situaci v době Veleslavínova úmrtí.

Možnost analýzy tohoto celku nám prohloubí ta skutečnost, že známe alespoň v obrysech stav tiskárny v prvních letech Veleslavínova působení a můžeme tedy sledovat, jakým způsobem zaněhřil její ediční činnost, obchodní orientaci i jak se měnil rozsah produkce tiskárny.⁴⁾

Blíže pozornost nebyla věnována dosud ani blízkému vztahu veleslavínské tiskárny k pražské univerzitě, k níž četné kontakty poutaly i samotného Veleslavína a okruh jeho spolupracovníků. Nechtějí je tedy tento příspěvek chápán jako sonda do problematiky spolupráce pražské univerzity s pražskými tiskaři a knihaři.

Tricetiletý mistr pražské univerzity Daniel Adam se 27. listopadu 1576 přiženil do rodiny nejvýznamnějšího pražského tiskaře, staroměstského radního, velkoobchodníka vína a majitele nemovitostí Jiřího Melantricha z Aventina. Starého již Melantricha jeho společenské a obchodní zájmy notně odváděly od soustavného vedení tiskárny, a proto bývalý profesor pražské univerzity, který se již jako kolegiát Karlovy koleje zabýval humanistickými

studiemi, především historií, prakticky přejal celé vedení podniku.⁵⁾

Především rozšířil a mladšími pracovníky doplnil okruh spolupracovníků, oživil a zvýšil produkci a nově orientoval perspektivní profil ediční činnosti tiskárny. Rozbor struktury knižního zboží připraveného pro svatováclavský jarmark r. 1586 nám dovolí (přes jistou neúplnost danou probíhajícími pozůstatlostními řízeními po smrti Melantricha ml.) postřehnout, jak výrazný vzestup ediční činnosti znamenal Veleslavínův příchod do čela tiskárny.⁶⁾ Následující tabulka ukazuje alespoň rámcově vzestup produkce po Veleslavínově příchodu r. 1576, stejně jako jistý pokles v letech po Melantrichově smrti, kdy Veleslavínovo postavení v tiskárně částečně pozbylo perspektivní zajištěnosti.

období:	do 1576	1577-80	1581-84	1585-86	celkem
počet knih	435	1750	934	150	3269 ⁺
počet titulů	11	26	14	2	53 ⁺
% knih	13,5	53	28,5	5	100%
% titulů	20,5	49,5	27	3	100%

⁺/ Do tabulky nebyly zahrnuty dva nedatovatelné tituly slabikáře a písní, celkem o 250 výtiscích.

Veleslavín musel jistě v mnohém pokračovat ve způsobu podnikání Melantrichova, pod jehož jménem také všechny knihy do r. 1580 vycházely, oživení ediční činnosti bylo však zcela jeho věcí, protože Melantrichovi bylo v době příchodu mladého profesora do rodiny již 65 let a nemoc, veřejná a hospodářská činnost ho plně zaměstnávala.⁷⁾

Již po čtyřech letech spolupráce Melantrich zemřel a vedení podniku přešlo v zastoupení nezletilého Jiřího na Veleslavína zcela. Jeho aktivita patrně poněkud poklesla, poněvadž testament Melantricha st. pro něj nezajišťoval postavení vůdčí osobnosti v tiskárně, nepamatoval na něj žádným odkazem a zmínil se pouze o knihách, které Veleslavín vydával s Melantrichem společným nákladem. Melantrichův testament zněl jednoznačně pouze ve prospěch syna Jiřího.⁸⁾ Mnoho nepomohlo ani napadení testamentů ostatními dědici, Jiřího sestrami. Spor skončil narovnáním r. 1581, ale to se týkalo jen peněžních částek a Veleslavínovy zájmy zde

zmíněny nebyly.

Když dosáhl Jiří ml. Melantrich v roce 1584 zletilosti, převzal pozůstalost po otci a oženil se, stáhl se Veleslavín z vedení podniku zcela. Winter soudí, že si ponechal pouze "stránku literární a obchod s těmi knihami, jež měl s nebožcem Melantrichem v společnosti."⁹⁾ Část knižního skladu tedy uhájil a jinak pokleslo jeho postavení patrně na úroveň volného odborného spolupracovníka tiskárny.

Přes tyto skutečnosti vyšly právě okolo poloviny osmdesátých let Veleslavínovou prací tři jeho významné upravené edice: r. 1584 *Politia historica* a *Karionova Světová kronika*, o rok později *Kroniky dvě o založení země české*. V roce 1586 byly pak vydány dvě významné práce pro školní potřebu, *Nomenclator tribus linguis* a dvojjazyčně vydané *Isokratovo napomenutí Demoni-kovi*, spis zajímavý i obsahově. Tento soubor knih je po letech 1578-79, kdy tiskárna vydala *Veleslavínův Kalendář historický*, jeho *Dictionaryum linguae latinae* a *Koldínova Práva městská*, druhý blok edic a prací, na nichž sledujeme Veleslavínův vlastní mimokomerční zájem. Další činnost pak ovšem vyvíjel již jako všestranně samostatný podnikatel.

Technická a patrně i obchodní stránka vedení tiskárny zůstala v letech 1585-86 v rukou osamostatnivšího se mladšího švagra Jiřího, Veleslavín ustoupil ze scény. Důvodem byla nejspíše zjevná podnikatelská neschopnost Melantricha ml., který během dvou let tiskárnu vysoko zadlužil. Při jednání o dlužích pak vystupoval Veleslavín z pozice největšího věřitele. Během projednávání dluhů mladý Melantrich zemřel. Pohledávky k pozůstalosti přesahovaly 2000 kop. Část z toho byly ovšem dosud nezaplacené odkazy ze závěti Melantricha staršího.

V nepřehledné situaci po švagrově smrti požádal Veleslavín z titulu manželčiny největší pohledávky k pozůstalosti o uvedení v dědictví. Dosáhl alespoň předání správy tiskárny a domu u Dvůr velbloudů. Komplikované pozůstalostní řízení se táhlo ještě tři roky do vyrovnání r. 1589. Obratným manévrováním, zatajením části knižního fondu na konto oněch knih, které mu patřily částí nákladu jako spoluvydavatelé a využitím patrně velmi tolerantního přístupu staroměstské rady (kde zasedali jeho literární spolupracovníci i političtí kolegové) k pozůstalostnímu jednání, podařilo

se mu získat celý podnik a tím, že ostatní věřitele vyplatí. Jen část dluhů vyrovnal ovšem Veleslavín penězi, většinu splatil knihami z hlavního melantrišského skladu - deponovaného snad v Karolinu.

Podívejme se v této souvislosti na rozsah a kvantitativní strukturu obou inventářů knižního fondu tiskárny. Inventář z roku 1586 zachytil na 7600 knih. Část zásob v podkroví domu u Dvou velbloudů inventarizaci sice unikla, na základě soupisu knih pro svatověclavský jarmark však vidíme, že drahé a velké knihy zde nebyly. Pro to hovoří i skutečnost, že objem knižního fondu by se od roku 1586 do r. 1606, kdy čítal na 40 000 exemplářů musel více než zpětinásobit. A to r. 1606 nebyly do soupisu zahrnuty knihy jsoucí momentálně u knihařů, kde r. 1586 bylo 1100 z 7600 knih inventáře. Je též nutno si v této souvislosti uvědomit, že Veleslavín se daleko více než jeho předchůdce orientoval na výpravné a drahé knihy, zatímco drobné tisky jen doplňovaly hlavní produkci.

O rozdílech kvantitativních struktur nákladů knih obou inventářů nás poučí následující tabulka:

náklad:	1-10	11-100	101-300	301-500	501-1000	nad 1000	celkem
1586	65	67	23	2	0	0	157
1606	10	13	14	21	26	7	91

Pro srovnání uveďme tutéž tabulku v procentech:

náklad:	1-10	11-100	101-300	301-500	501-1000	nad 1000
1586	41	43	15	1	0	0
1606	11	14	15	23	29	8

Je ovšem nutno přihlédnout k různému stupni rozprodanosti jednotlivých knih v závislosti na roku vydání, ceně či atraktivnosti knihy. Z tabulky vyplývá, jak výrazná byla změna Veleslavínovy ediční orientace. V inventáři z r. 1606 bylo sice ještě 25% knih v nákladech pod 100 výtisků, to však byly zbytky starých tisků melantrišských.¹⁰⁾ Veleslavín pokročil od sérií stovkových k nákladům okolo tisíce výtisků a můžeme odhadnout, že asi jedna čtvrtina knih jím vydaných dosáhla počtu 2000 kusů. Přitom se nejednalo o drobnosti. Veleslavín se dokonce posléze vzdal tisku sněmovních artykulů, které měl jeho tchán takřka monopoliz-

zovány. S vymáháním peněz za odvedený náklad bylo spojeno vždy nepříjemné dohadování se s českou komorou a to patrně již velkorysejšímu Veleslavínovi nevyhovovalo. Poslední artykule vy-tiskl r. 1587, další se s výjimkou r. 1595 objevily až po jeho smrti r. 1601, kdy jejich tisk získala opět jeho vdova.¹¹⁾

Veleslavín včas pochopil vývojový trend vzrůstu kulturní úrovně a nákupní schopnosti českého (především pražského) měš-ťanstva i části šlechty, který se projevil silně po přesídlení císařského dvora do Čech r. 1583 a zvláště od let devadesátých, kdy se nově konzoliduje pražská univerzita a výrazně roste její úroveň i frekvence. Bývalý kolegiát Karlovy koleje postihl, že se Praha dostává do období konjunktury především v oblasti atr-aktivních artiklů a daleko více než dříve se stává rušným ob-chodním střediskem. Pozvednutí úrovně a prestiže pražské univer-zity a oživení jejích kontaktů s partikulárními školami a zvý-šení její frekvence otevíralo nová odbytiště knižního zboží i tímto směrem.

Zastavme se alespoň letmo u Veleslavínova vztahu k pražské univerzitě. Tím, že odešel z koleje a oženil se, přestal být formálně členem akademické obce. Kontakty s univerzitou však nepřetrhal. Stal se jedním ze skupiny pražských mešťanů, kteří vystupovali jako ochránci univerzity a hájili její zájmy na městském i zemském foru. Tito lidé ostatně patřili též k okruhu jeho spolupracovníků.

Snad nejvýrazněji se sepětí Veleslavínova okruhu s praž-skou univerzitou projevuje u mistra Pavla Kristiána z Koldína, jinak dlouholetého staroměstského kancléře či u mistra Adama Hu-bera z Rysenpachu, který se později aktivně účastnil jednání o reformu univerzity v letech 1609-12 a stal se r. 1612 jejím prvním ženatým rektorem. Úzký vztah k univerzitě měli i ostatní spolupracovníci tiskárny, ať již dosáhli na univerzite gradů ja-ko mistr Trojan Heřmanomestský či bakaláři Jan Kocín z Kocínětu a Matouš Hosius Vysokomyštský nebo svá studia doma i v zahraničí ukončili bez gradů.¹²⁾

Veleslavín sám působil na univerzitě jako přísedící u zkou-šek a v letech 1588-90 se spolu s Koldínem účastnil porad o udr-žení koleje Všech svatých a kaple Betlémské. Se zájmy univerzity se ovšem stýkal i při jednáních o náboženství r. 1583 a v kon-

sistoři pod obojí v roce 1584, kde zastupoval Staré Město pražské.¹³⁾

Vraťme se však k univerzitě jako odbytišti produkce tiskárny. Sami profesoři obchodně významná množství knih nakoupit nemohli, byť i měli často rozsáhlé knihovny. Obdobně ani kolejni knihovny nepředstavovaly významnější odbytiště. O to větší roli hráli však studenti. O jejich počtu nejsme sice přesně informováni, víme však, že ve sledované době skládalo jen bakalářské zkoušky v Karolinu na 20 studentů ročně. Těch, kteří na univerzitě jen krátce pobýli a těch, kteří přicházeli z vyšších tříd partikulárních škol pouze k formálnímu zápisu do matriky, bylo ročně mnohonásobně více a to bylo pro knižní obchod publikum optimální.

Vzhledem k potřebám studia či nárokům intelektuální "módy" projevovali studenti zájem především o výbory z antických klasiků - mj. připomeňme dvojjazyčné vydání Isokrata, o slovníky, gramatiky i literaturu historickou. Studenti, kteří přes pražskou univerzitu směřovali do řad protestantských duchovních, jevíli v tomto kontextu zájem o texty biblické i o další literaturu náboženskou. Obdobně si muselo alespoň základní literaturu obstarat ročně několik desítek absolventů, které rektor posílal po ukončení studia do partikulárních škol za správce či učitele. Ti též později vybavovali knihami školní knihovny a zprostředkovávali knihy svým žákům.¹⁴⁾ Výše zmíněná literatura, ale především slabikáře a hudebniny tvořily pak centrum jejich zájmu. Uvědomíme-li si že rektor pražské univerzity spravoval na 120 městských latinských škol, je to odbytiště nemalé. Připočítáme též menší počet nižších škol městských a vesnických při farátech a knihy potřebné pro výuku základní šlechtické mládeže, která probíhala pod vedením univerzitou poslaných preceptorů v rodinném prostředí. Rektor pravidelně povolával učitele k přezkoušení do Prahy a sám podnikal či nechával provést inspekce škol. To byla další příležitost k doplnění knižního fondu ze zdrojů univerzity blízkých, tedy především z karolinského skladu a knižního obchodu Veleoslavínovy tiskárny.

O tom, že obyt školních knih nebyl malý, svědčí i často již zmiňovaný soubor knih vybraných z melantrišské pozůstalosti pro svatováclavský jarmark r. 1586. Slabikářů, učebnic latiny, gramatik a slovníků bylo připraveno 600 exemplářů, plných 20%

všeho knižního zboží. Je ovšem nutno konstatovat, že v inventáři z r. 1606 sledujeme posun od elementárních učebnic ke slovníkům a příručkám pokročilejším, cizojazyčným.

Uvažujeme-li o odbytištích, nesmíme vedle prostředí školního zapomínat na síť utrakvistických far, které měly též záčasť blízko k prostředí pražské univerzity, zájem o knihy není zanedbatelný alespoň u části šlechty a především u měšťanstva, kde zejména bývalí absolventi vysokého učení vytvořili mnohdy rozsáhlé soukromé knihovny.

Zájem o knihy neprojevovali ovšem jen jednotlivci, knihy nakupovaly pro svoji potřebu úřady a korporace (zejména literaturu právní - Koldína), kancionály, písně a jednotlivé "partes", které veleslavínská tiskárna produkovala na vysoké úrovni, byly pak předmětem zájmu literátských bratrstev.

Důvodem toho, že tak obsáhle uvažujeme o odbytišti produkce veleslavínské tiskárny, je ohromný objem knižního skladu inventovaného r. 1606. Je-li na základě studia inventářů měšťanských domů v předbělohorském období možno odhadnout množství knih chovaných v Praze té doby na 50-100 000 exemplářů, nabývá otázka po zákaznictvu veleslavínské i ostatních pražských tiskáren značně na významu. Časť produkce směřovala sice též za hranice království (kupříkladu Herbař z r. 1596 byl výslovně určen i pro Polsko), základní masa produkce pražských tiskáři byla ovšem určena pro vnitrozemský trh. Zanedbatelný nebyl přitom ani dovoz knižního zboží ze zahraničí. B. Nuska ve studii o dílně pražského knihaře Meyšnara zaznamenává pro léta sedmdesátá a osmdesátá dovoz nevázaných knih do Prahy z Basileje, Witenberku, Lipska, Vídně, Štrasburku, Paříže, hlavně ovšem z Kolína nad Rýnem a Frankfurtu nad Mohanem, později též ze Zhořelce, Ingolstadtu, Mnichova, Norimberku, Würzburku, Lyonu, Benátek a Neapole. V letech devadesátých orientuje se Meyšnar intenzivně na spolupráci s tiskaři pražskými a zejména s dílnou Veleslavínovou, takže je možné, že s ní sdílel i některé z těchto kontaktů.¹⁵⁾

Veleslavín se přitom orientoval na zboží na českém knižním trhu dosud méně tradiční - na dražší a výpravnější knihy s "módní" či aktuální tematikou, které nebyly v češtině zatím dostupné. Tiskl ovšem i v jazyce německém a v latině.¹⁶⁾ Nešlo tu o idealizovanou péči o český jazyk, nýbrž o vysokou komerčnost,

kteřá se ovšem s tendencí literatury nemusely vylučovat. Vele-slavín nabízel knihy se zajímavým obsahem v dobré jazykové úpravě, většinou s řadou kvalitních ilustrací a ve výborném typografickém provedení.¹⁷⁾

Podívejte se v této souvislosti na tematickou skladbu inventáře knižního skladu r. 1606 a porovnejme jej s inventářem r. 1586. Sledovanou literaturu si rozdělme na 5 skupin :

- 1) literatura lékařská a přírodovědná, tedy především Herbář, Apatyka a různá naučení o nemocech
- 2) literatura historická, cestopisná, právní, popřípadě hospodářská
- 3) literatura především pro školní potřebu, tedy učebnice jazyků, gramatiky, slovníky a díla klasická
- 4) kratochvilná čtení
- 5) literatura náboženská a moralistní

Je zřejmé, že takovéto dělení je značně schematické a že jednotlivé skupiny zvláště uvnitř "humanior" v sebe volně přecházejí, pro postižení struktury obou celků a jejich posund je však alespoň takovéto členění nutné. Při sledování tabulky je též třeba počítat s neúplností obou porovnávaných souborů. Drobnější odchylky nemohou však obraz celkové tendence významněji zkreslit.

Tematická skladba inventářů z let 1586 a 1606:

I. počty titulů

tematická skupina:	I.	II.	III.	IV.	V.	celkem
1586	4	3	30	33	87	157
1606	6	11	8	1	65	91

II. počty exemplářů

tematická skupina:	I.	II.	III.	IV.	V.	celkem
1586	114	52	1334	1238	4882	7620
1606	2536	5053	4489	336	26816	39230

Pro srovnání uvedme tyto tabulky též v % z každého inventáře:

I. počty titulů

tematická skupina:	I.	II.	III.	IV.	V.	celkem
1586	2,5	1,9	19,0	21,0	55,6	100%
1606	6,7	12,2	8,9	1,1	72,1	100%

II. počty exemplářů

tematická skupina:	I.	II.	III.	IV.	V.	celkem
1586	1,5	0,7	17,5	16,2	64,1	100%
1606	6,5	12,9	11,4	0,9	68,3	100%

Vidíme, že přírůstek zaznamenaly nejvýrazněji skupiny I. a II. Skupina III. poněkud poklesla, více v počtu titulů než v počtu exemplářů, celkově však procento humanior (skupina II. a III.) nekleslo, ba v počtu exemplářů vzrostlo. O to výraznější je pokles počtu kratochvilných čtení, kde r. 1606 objevujeme pouze 1 titul.¹⁸⁾ Jestliže stará melantrišská tiskárna nabízela knížky lidového čtení v takřka úplné škále, která se nezměnila až do konce 19. stol., zaznamenává inventář z r. 1606 jediného Fortunáta. Mírně vzestupnou tendenci zaznamenaly knihy moralistní a náboženské, zde však nezapomeňme, že část titulů tvoří zbytky starých melantrišských tisků. Celkově obrází rozbor inventářů poměrně jasně Veleslavínův program literární a snahy obchodní.

Všimneme si ještě jednoho ohledu, v němž je veleslavínský podnik pozoruhodný. Tiskárna přesahuje totiž v mnohém progore cechovního řemesla a ve své - v pražském prostředí patrně mimořádně - podobě blíží se spíše manufakturním podnikům staletí pozdějších.

"Impressi" jistě nebyla příliš velká: jejich 11 zaměstnanců mělo k použití na několika lisech 47 abeced, noty a desky k tisku rámečků a obrázků.¹⁹⁾ Tiskárna vyráběla značně komplikovaný výrobek, jakým bezesporu kniha - i nevázaná - je, produkce se pohybovala mezi jedním a dvěma tisíci exemplářů. To je velikost série v té době v jiných oborech jen těžko dosažitelná. Přitom vyráběno bylo pro trh, nikoli pro bezprostředně známého spotřebitele, který by zadal objednávku. Na trhu byla produkce z velké části realizována prostřednictvím knihářů, kteří půso-

bili zároveň jako knihkupci. V tomto prostředí setkáváme se též koncem 16. stol. s počátky nakladatelských knižních vazeb jako s prvkem charakteristickým pro hromadnou tržní produkci knih.²⁰⁾ O způsobech distribuce a určování cen nemůžeme však prozatím říci více bližšího.

S veleslavínskou tiskárnou jsou spojena vrcholná díla české předbělohorské literatury i čelné podniky ediční. To, že bylo možno takovýto program vydavatelsky prosadit, technicky provést řadu kvalitních a rozsáhlých tisků, zabezpečit distribuci a mít potřebný odbyt, ba výrazný obchodní úspěch (jak ukazují opakovaná vydání řady knih), to vše svědčí nejen o kvalitách Veleslavína, jeho spolupracovníků a tiskárny, ale i o vysoké úrovni tehdejší české společnosti jako konzumenta nabízené literární produkce. Že prostředí pražské univerzity hrálo v tomto podstatnou zprostředkující roli, to snad není nutno znovu připomínat.

Při edici inventáře byla za základ vzata ediční pravidla obsažená in: J. Šebánek, Pomocné vědy historické I. Latinská paleografie, Praha 1961 a M. Kopecký, Úvod do studia staročeských rukopisů a tisků, Praha 1978. Knižní tituly byly pro přehlednost psány velkým písmenem i v případě, kdy titul knihy je určen jen přibližně - např. Dictionář. Počty exemplářů jsou ze slovní formy převedeny do číselné, slovo exemplář je zkracováno na "ex".

P o z n á m k y.

- 1) M. Kopecký, Daniel Adam z Veleslavína, Praha 1962, srovnej též J. Hejnic - J. Martínek, Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě I A-C, Praha 1966, s. 38-41.
- 2) AMP rkp. 1174, fol. 247a-251a.
- 3) Z. Winter, Český průmysl a obchod v XVI. věku, Praha 1913, s. 577nn. a Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách (1526-1620), Praha 1909, s. 289n.
- 4) Srovnej AMP rkp. 1173, fol. 100a-104b. K tomu nejnověji J. Pešek, Melantrišská pozůstalost z roku 1586, Documenta pragensia I. 1980, s. 77-101.

- 5) Srovnej J. Teige, Adamové z Veleslavína. Zprávy o nich z archivu hl. města Prahy, ČČM LXXIII. 1899, s. 441n.
- 6) AMP rkp. 1173, fol. 102b-103a.
- 7) F. Kachlík, Jiří Melantrých Rožďalovický z Aventýnu, jeho život, dílo a poměry knihtisku v XVI. století, Praha 1930.
- 8) Srovnej edici testamentu u Teigehe, Adamové z Veleslavína, s. 437-440.
- 9) Srovnej Winter, Řemeslnictvo a živnosti, s. 284.
- 10) Srovnej závěrečnou část inventáře z r. 1606 v rkp. AMP 1174, fol. 251a.
- 11) Srovnej Knihopis československých tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století II., Praha 1937, heslo Artykulové, č. 331-334 a 339. Další sněmovní artykule vydávali až dědicové veleslavínské tiskárny: č. 349-368 a posléze již nikoliv monopolně Danielův syn Samuel Adam: č. 373 a další.
- 12) Okruh Veleslavínových spolupracovníků zpracoval podle děl Kopecký, Daniel Adam z Veleslavína, s. 54-74. Šifra pojato v Rukověti, s. 39.
- 13) Srovnej Rukověť, s. 38.
- 14) Srovnej J. Hejnic, Latinská škola v Plzni a její postavení v Čechách (13.- 18. století), Rozpravy ČSAV, Řada společenských věd 69/2, Praha 1979, s. 19.
- 15) Srovnej B. Nuska, Keyšnarova kniharská dílna. Hromadná produkce vazeb na konci 16. stol. jeden z důsledků vynálezu knihtisku a relativního zlevňování knihy, in: Knihtisk a kniha v českých zemích od násitství do Bílé hory, Praha 1970, s. 119n. a B. Nuska, Beziehungen des böhmischen Renaissance Bucheinbandes zu den Nachbarländern, Zentralblatt für Bibliothekswesen 75/11, 1961, s. 481-594.
- 16) Srovnej Winter, Řemeslnictvo a živnosti, s. 288.
- 17) Tuto obchodnickou polohu Veleslavínovy činnosti vyzdvihoval vždy Z. Winter. Oproti tomu M. Kopecký, Daniel Adam z Veleslavína, např. s. 81n. komerční aspekty zbytečně odmítá a činnost tiskárny idealizuje.

- 18) Tisků tohoto druhu vydal ovšem Veleslavín více. Winter, Český průmysl a obchod, s. 579. počítá alespoň se šesti knížkami tohoto druhu celkem.
- 19) Srovnej AMP rkp. 1174, fol. 249b-250b.
- 20) Srovnej Nuska, Meyšnarova knihařská dílna, s. 129 a s. 132.
- 21) Vztahy veleslavínské tiskárny k pražské univerzitě přetrvaly smrt M. Daniele Adama. Např. jeho vdova prováděla pro univerzitní potřebu řadu drobnějších tisků. Srovnej Winter, Řemeslnictvo a živnosti, s. 291.

Edice:

Inventář knižního skladu veleslavínské tiskárny r. 1606 podle rkp. AMP 1174, fol. 247a-249b, 251a.

Ve sklepě dolejším přes síni na dvůr jdouc, po pravé straně v rohu ležícím, našlo se kněh nevázaných, podle vyčtení, a komputování jich, rozličných materiálů a autorův, toto: Předně Herbářův celejch, na vrstvy srovnaných pořád našlo se 1062 ex. A s defekty 11 ex. obzvláště složených.

Dictionářův 535 ex.

Žalmův tenorních 315 ex.

Item obzvláště Žalmův trium vocum bassus, altus, discantus, na každý hlas počítajíc, po 200 ex. učiní 600 ex.

Dále v truhlicích knihy vázané rozličné, které náležejí nahoru do sklepu vejšpaného k těm kněhám do dvou almar srovnaným, a složeným.

V Kolléji Velký Karla Čtvrtého v sklepě dolejším nájemním v síni při zemi kněh srovnaných v štosích toto se našlo pořádné:

Historií církevních v dvou hromadách srovnaných 380 ex.

Historií Xenophontových 917 ex.

Historií židovskejch 426 ex.

Novejch zákonův 564 ex.

Postil dětinských 885 ex.

Auprav vojenskejch krále Davida 930 ex.

Avenarií Modliteb českých 605 ex.

Modliteb křesťanských 585 ex.

Kronyk moskovskejch 867 ex.

Cesty života 1172 ex.
Kalendářův historickéjch 384 ex.
Zřízení zemských 425 ex.
Naučení českéjch a německéjch 949 ex.
Syrachův českéjch a latinskéjch 434 ex.
Evangelií českéjch bez figur 1091 ex.
Písni ročních 210 ex.
Putování otcův svatých 26 ex.
Evangelií latinskéjch 1120 ex.
Syrachův in octavo 319 ex.
Evangelií českéjch s figurami 810 ex.
O řízení Božím a neb De providentia Divina 957 ex.
Příslloví a neb Proverbií Salomonis 710 ex.
Appatyk domácích 624 ex.
Rozmlouvání ducha s duší 144 ex.
Nomenclatur in octavo 660 ex.
Elegantii menších 93 ex.
Evangelií německéjch 855 ex.
Ludovici Vinis 398 ex.
Kronyk tureckéjch 421 ex.
Kronyk Karionovéjch 1085 ex.
Štítův víry 435 ex.
Elegantii větších 675 ex.
Modliteb Avenarií in octavo 593 ex.
V témž sklepě nachází se 14 ex. Historií církevních na bělejším papíře, potom sedmnácte ex. Kalendáře historického, též na bělejším papíře, dále Kronyk českéjch 36 ex.
Grammatyk Huberových 302 ex.
Regimentův křesťanských 221 ex.
Čest a nevinna pohlaví ženského 188 ex.
Klenotův 162 ex.
Regimentův zdraví 345 ex.
Nové léto 62 ex.
Naučení o moru 490 ex.
O svornosti manželské 403 ex.
Vejkładův na žalm devadesátej první 242 ex.
Vocabulářův 858 ex.
Rozjímání na žalm třidcátý druhý 472 ex.
Summ Catechesim s mravy 724 ex.
Kancionálův in octavo 410 ex.

Summarií na Evangelia 964 ex.
Školy křesťanské 120 ex.
Kšaftův dvanácti patriarchův 1078 ex.
Hospodářův 214 ex.
Modliteb děkana Jičínského 289 ex.
Pravidel života 873 ex.
Pravidel na bělejších papíře 79 ex.
Catechesim latinských a českých 850 ex.
Preces 423 ex.
Čtení postních in octavo 874 ex.
Tabulí sedmi dobřích a zlejších věcí 132 ex.
Rozjímání na Pašije 392 ex.
Fortunátův 336 ex.
O zvířatech 290 ex.
Votázek o Andělich 156 ex.
Čeledních ďáblův 296 ex.
Modliteb maličkých 256 ex.
Modliteb Mojžíšových 1110 ex.
Dialogi sacri 44 ex.
Soliloquia svatého Augustýna 981 ex.
Zahrádek duší nemocných 327 ex.
Extractum 626 ex.

Zase v domě Melantrychových, v němž na mazhause před světničkou v níž bydlejí, našlo se kněh vázaných v almaže velký ve zdi k prodeji připravených a sklizených:

2 Církevní historie
2 Židovský historie
Kalendář 1 historickéj
Dictionář 1
4 Kariona Historie
Písně 1 na Evangelia
7 Cesty života
3 Kšafty
2 Školy
2 Naučení český a německý
15 Kronik Moskevských
7 Přísloví Salomonis
4 Syrachy latinský a český
5 Ludovici Vinis

6 Hospodářův
3 Cti a nevinny pohlaví ženského
Dialogi sacri 5
7 Modlitby Habrmanový s listami
5 Otázky catechesní
9 Paraphrases na Evangelia
4 Regimenty zdraví
9 De providentia Divina
3 Soliloquia svatého Augustýna
10 Modlitby děkana Jičínského
5 Vejkladuov na žalm devadesátej první
11 Modlitby Vojířovy
4 Pravidla
14 Postil dětinskejch
Dále v špižárně kněh nevázaných:
1 Zřízení zemské
2 Kalendáře historický
Dictionář 1
Židovská historie 1
O řízení Božím 5 ex.
Vejkladův na žalm třidcátý druhý 40 ex.
Kronyk karionovejch 14 ex.
Čtení postních in octavo 52 ex.
Cesty života 3 ex.
Elegantii menších 6
Modliteb křesťanskejch 6
Catechismů latinskejch a českějch 95 ex.
Syrachův in octavo 8
Školy 3 ex.
Aupravy vojanské 4
Pravidel 5 ex.
Elegantii větších 6
Postil dětinskejch 6
Kancional 1
Kronyka česká 1
Kronyk moskovskejch 8

Vydání některých knih starých k prodaji, kteréžby se na ten čas k prodeji odbýti mohly.

Léta Páně 1606 v pátek po svatém Petru v okovech stalo se poznamenání některých kněh k prodeji vzatých k ruce sirotkům z Veleslavína v době Melantrichovic nahoře pod krovem po někdy Jiřím starším Melantrichovi z Aventýnu pozůstalých v přítomnosti p. Václava z Paumberka a p. Jana Kříže z Vostrova a z Kocič jakožto poručníkův nařízených, též pana Jana Theodora z Ottersdorfu k tomu od přátel dožádanýho:

předně Postil Peri 5 ex.

Syrachův in folio 10

Modliteb na Evangelia větších 5

Urbana Regia 5

Žaltářův in octavo 20

Modliteb menších 20

jinejch Modliteb na Evangelia menších 30

Modliteb Raffenského 30

Tancův smrti 10

O porodu 10 ex.

Syrachův malejch 50

Sedmer kázání 20 ex.

Modliteb in 16. Raffenského 30

A jiných kněh co jich v hromadách porůznu pozůstává na díle od vlhkosti zetlelých a na díle od myší i jiných věcí pokažených, kteréž inventovány nejsau nýbrž do jiného času k přehlídnutí a přebrání i srovnání spečetěný tak zůstávají nahoře pod krovem v komoře.

ŘEČ JANA ANTONÍNA SCRINCIOHO O KOSMOVI A DAMIÁNOVI VE SVĚTLE
ČESKÉ BAROKNÍ HAGIOGRAFIE

Jméno Jana Antonína Scrinchio (1697-1773), profesora a děkana pražské lékařské fakulty (v r. 1757 a 1761 i rektora univerzity) a zakladatele stolice pro experimentální fyziku a chemii na Karlo-Ferdinandově univerzitě, není v dějinách naší vědy neznámým pojmem. I když bychom přijímali Hanušovo označení Scrinchio za "prvého průkopníka nové vědy přírodní na universitě pražské"¹⁾ s určitou rezervou, musíme přece přiznat, že ve Scrinchio osobě máme co činit s jedním z nejvýznamnějších představitelů české přírodní, a zejména lékařské vědy předprocházkovské éry, zároveň však i s obětavým organizátorem vědeckého života, z jehož pera vyšel roku 1753 návrh na založení akademie věd v Praze,²⁾ který navázal na dřívější snahy Josefa Petráše a anticipoval úspěšnou iniciativu Ignáce Borna z první poloviny let sedmdesátých. Vedle toho je nutno Scrinchio jméno vzpomenout i v souvislosti s vývojem společenských věd v Čechách. Jakožto manžel Sabiny Kláry, sestry Gelasia Dobnera, měl vliv na duchovní vývoj tohoto o generaci mladšího vrcholného představitele české osvícenské historiografie (nar. 1719).³⁾ A byl to pravděpodobně Scrinchi, kdo mladého Felixe Joba Dobnera, dosavadního chovance jezuitů, seznámil se slanskými piaristy.⁴⁾ O významu tohoto kroku není třeba dlouze hovořit. Osvobození z pout nesnášenlivé dogmatické intolerance, kterou se vyznačovalo Tovaryšstvo Ježíšovo, a možnost realizovat se v liberálních kruzích piaristických, ostře vystupujících proti sterilnosti jezuitského myšlení a zejména jezuitské historiografie,⁵⁾ znamenalo pro mladého Dobnera zásadní životní přelom a sehrálo důležitou roli v jeho budoucí pokrokové osvícenské ideové orientaci.

Středem naší pozornosti však bude Scrinchio činnost z dob jeho studentských let, kdy přišel se svým vkladem do dobové barokní hagiografie v podobě řeči, oslavující patrony lékařství - Kosmu a Damiana, přednesené na univerzitním fóru v listopadu roku 1721. Tato oslavná Scrinchio řeč vyšla poté i tiskem a je k dispozici v Rukopisném oddělení Státní knihovny v Praze v konvolutu starých tisků, nesoucím signaturu 46 A 153.⁶⁾ Konvolut je složen z řady typických barokních univerzitních proslovů na osla-

vu různých fakultních světců a patronů (např. svatě Kateřiny jakožto patronky filozofů), jež byly označovány termínem převzatým z antické rétoriky, v níž se tyto oslavné řeči nazývaly panegyriky.⁷⁾ V době barokní pak tyto panegyriky mimo jiné sloužily k prokázání rétorických schopností posluchačů fakult. Oslavné řeči, shromážděné v konvolutu, pocházejí z konce druhého a počátku třetího decenia 18. století a Kosmovi a Damiánovi jsou věnovány čtyři z nich. Jejich autory jsou frekvenci medicínské fakulty - Jan Matteis⁸⁾, Jan Ignác Meyer⁹⁾, Jan Paither¹⁰⁾ a Jan Antonín Scrinici¹¹⁾, jehož proslov je v konvolutu zařazen jako sedmáctý tisk pod rukopisným označením "r", zatímco ostatní tři zmíněné proslovy o patronech lékařství jsou pod značkami "o - q", neboť Scrinicioho řeč svou dobou přednesení a vydání (1717 - 1719) předchází i chronologicky. Rozsahem Scrinicioho "oratio" nepřesahuje ostatní. Vlastní text, odmyslíme-li rozsáhlý, barokně košatý nápis¹²⁾ a obvyklé "tirážní" údaje s úvodním věnováním, má celkem sedm stran.

Není bez zajímavosti se textem Scrinicioho proslovu zabývat blíže a ujasnit si tak, jak velkou cestu musel ve svém duchovním přerodu tento osvícenský učenec v budoucnu urazit, byl-li ještě ve svých čtyřiaadvaceti letech pod tak výrazným vlivem dobového barokního myšlení. Tento vliv však není tak nepochopitelný, uvědomíme-li si, že se nacházíme v době blahověření Jana Nepomuckého a osm let před jeho svatořečením, kdy po vítězství protireformace v Čechách moment náboženského myšlení nejen zesílil, ale více než kdy jindy nabyl mystického a mysteriózního rázu v obnovené víře v zázrak a zázračné. "Legenda opět zaujímá místo v historické literatuře, která se jako nikdy předtím stává nástrojem myšlenkové transformace národa, nástrojem ideologického boje, který po politickém vítězství protireformace vedl i k jejímu vítězství duchovnímu."¹³⁾ Připomeňme si také, že i sám Bohuslav Balbín se ke svým raně obroditelským spisům dostal právě přes práce hagiografické, naplněné obdivnou úctou k českým mariánským poutním místům (Diva Vartensis 1655, Diva Tursanensis 1658 a Diva Montis Sancti 1658) či přes životopis Jana Nepomuckého pro bollandistická Acta Sanctorum. Nesmí nás tedy překvapovat, když vlastním pozdějšímu dílu na poli věd přírodních a zejména lékařství předchází u mladého Scrinicioho opěvování kultu lékařských patronů Kosmy a Damiána, a to v době, kdy barokní česká hagiografie

se snažila být "tlumočnicem, zprostředkujícím dorozumění mezi vítězným světem protireformačního baroka a českým člověkem"¹⁴⁾ a kdy duchovní svět ovládala barokní mysteriózní touha po poznání boha skrze dílo člověka.

Scrincioho, Meyerova, Matteisova a Paitherova oslava Kosmy a Damiána v podstatě odpovídá tradičnímu pojetí, jak je pří-
náší nejrenomovanější hagiografická sbírka barokní doby z pera
Laurencia Suria "De probatis sanctorum vitis", z níž vycházeli
i známí legendisté českého baroka - jezuita Jiří Plachý (Ferus),
Matěj Benedikt Boletucký, Bedřich Bridel, Jan Jiří Středovský,
Jan Vojtěch Berghauer, Jan František Beckovský ad. a z níž čer-
paly v roce 1696 v Praze vydané české "Vitae sanctorum", znova
přetištěné roku 1759. Podle Suriovy předlohy arabští bratři
lékaři Kosma a Damián¹⁵⁾, jejichž nezištnost a humanita jim
získala přídomek "neúplatní", byli za vlády císaře Diokleciána
kolem roku 303 na příkaz prokonzula Lysia popraveni v Kilikii
stětím hlavy mečem. Erzká kanonizace obou bratří, jejichž svá-
tek býval slaven 27. září, napomohla rychlému rozšíření jejich
kultu, jak o tom svědčí jim zasvěcená raveneská bazilika z dob
Theodorichových (z počátku 6. století) anebo v našich poměrech
staroboleslavský kostel z 10. století, u jehož vchodu byl za-
vražděn svatý Václav, či krypta Kosmy a Damiána Spytihněvovy
svatovítské baziliky na Pražském hradě z let 1060 až 1096.

Scrincioho řeč zazněla "coram senatu, populoque academico"
za rektorátu doktora teologie a jezuitu Jacoba Stessla a děka-
nátu lékařské fakulty profesora Jana Františka Löwa z Erlsfel-
du, (někdejšího tělesného lékaře císaře Leopolda I.), partici-
pujícího v této době mimo jiné i na oficiální exhumaci ostatků
Jana z Pomuku. Tištěné vydání své řeči věnoval Scrincio v obsáh-
lé dedikaci svým mecenášům Jiřímu Leopoldu a Janu Štěpánu Rei-
ským, pánům z Dubnice. Máme-li charakterizovat Scrincioho řeč,
musíme přiznat, že se vymyká Kalistovu zobecnění o barokních
vzdělavatelích, důsledně vypouštějících ve své úpravě legend
příliš rozvláčné a teologickou argumentací přeplněné pasáže
a přidržujících se hlavně zajímavých obsahových údajů a lišících
se tak od středověkých předloh.¹⁶⁾ Je to dáno již samotnou for-
mou Scrincioho zpracování legendy o Kosmovi a Damiánovi, to jest
formou barokního "oratio", v němž se nastiňovaná skutečnost mě-
ní ve znaky, symboly a v prostředky, které mají vyjádřit nevy-

slovitelné a s bohatou obrazností doložit metaforickými pojmenováními nicotu lidské existence v porovnání s nekonečnou a všeobsahující dokonalostí obou světů. Scrinici toho dosahoval zcela ve stylu své doby pomocí rozvitých přívlastků a častých superlativů, přičemž však v souladu s dobovými řečnickými tendencemi se snažil tvořit kratší věty, které by tolik posluchače neunavovaly, a prokládat je podobně jako modla dobového řečnictví lipský profesor Gottfried Polycarp Müller sériemi extatických výkřiků, řečnických otázek¹⁷⁾ a metafor (podle Usuly Stötzerové je tato tendence v barokním řečnictví pozorovatelná již od devadesátých let 17. století¹⁸⁾). V podstatě tak Scrinicio řečnický styl odpovídal dobovým řečnickým projevům, jak nám jejich praxi přibližuje příručka Gottfrieda Polycarpa Müllera "Abriss einer gründlichen Oratorie zum academischen Gebrauch entworfen und mit Anmerkungen versehen", vydaná v Altdorfu roku 1722. Scrinici se odlišuje snad jen jednou odchylkou, týkající se tiskové podoby řeči, a to marginálními odkazy (poznámkami) do jednotlivých částí evangelií, epístol či třeba Apokalypsy, s nimiž se ve vydání ostatních řečí nesetkáváme a které svědčí pro "vědeckou" serióznost mladého orátora.

V úvodní části své řeči ("exordium") Scrinici porušil poněkud její klasickou stavbu a místo formulace tématu ("propositio") a rozčlenění látky ("partitio") přešel po oslovení publika k líčení pestrých řečnicko-básnických obrazů, v nichž vykresloval "zlatem zdobené čtyřspřeží" vědy a moudrosti, triumfálně projíždějící světem, a z platonského konstatování, že šťastný je jen ten stát, kde vládnou filozofové anebo kde filozofují vládcí ("aut regnarent philosophi, aut reges philosopharentur"), vyvozuje, že trůny jsou vznešenější tím, čím hlouběji dokáží vymýtit nevzdělanost a čím více mudrců kolem sebe shromáždí. V Kosmovi a Damiánovi, jimž lékařská fakulta dala v roce 1709 dokonce postavit i sousoší na Karlově mostě, oslavuje Scrinici ikary vědy. Podle jejich příkladu se lidstvo nesmí bát vzlétnout se svými voskovými křídly k výšinám vědění. Z tohoto úhlu pak Scrinici teprve přistoupil k propozici své řeči, když konstatoval, že Košma a Damián jsou sice svátci, ale zároveň již ve své době byli zapsáni do seznamu učenců. Právě proto je řečník hodlá před akademickým fórem velebit. Závěrem úvodní části své řeči Scrinici opět oslovil shromáždění, a to způsobem, z něhož můžeme vytušit

jeho dobrou pozici v akademickém "mikrokosmu": "... královský akademický senáte, obdařený vavříny, žezly a stolci, především pak Magnificence domine rektore, domine děkane, výjimeční, slavní, skvělí a učení profesori a doktoři a všichni ostatní z akademické obce, povšimněte si, jak rdí se studem duch, uctivě se sklánějící před vašimi nachovými rouchy, jež neodvážil by se stanout na tomto stupni, kdyby, opíraje se o vaši přízeň, nebyl dříve pozvednut. Buďte mu nakloněni."19)

Podle tónu úvodu Scrinicioho řeči by se mohlo zdát, že v ní půjde o takřka racionalistickou oslavu vědy a učenosti. Obsah dalších částí Scrinicioho panegyriku nás však utvrdí v poznání, že dílo ve skutečnosti celé náleží barokní hagiografii. Nejde zde pouze o vlastní obsah řeči, jež spočívá v opěvování královské vznešenosti obou světců (královské ve smyslu nebeské), ale především o styl argumentace, který Scrinici při prokazování práva obou světců na královské pocty použil a který neváháme nazvat "barokní scholastikou".²⁰⁾ V centrální části své řeči spojil řečník klasické "narratio" přímo s částí důkazovou ("argumentatio"), vybudovanou výlučně na citacích z Písma. A ani část, vyvracející a vysvětlující sporné otázky ("refutatio"), nepřinesla jinou základnu. Scrinici tu vyšel z "teze", že oba světci "protože boha přijali, z boha se narodili" ("quot quot receperunt eum, ergo ex Deo nati sunt"), a že oba, ač nebožského původu, se tak museli stát králi, protože již starověk priznával božská práva na této zemi pouze králům. "Je to známka důstojnosti a cti, že ne jako synové vzteklého Dia, prodejně Afrodity nebo svévolného Marta, falešných to božstev, za jaké vás měl jakýsi tvůrce bájí, ale z milosti trojjediného boha jste povstali. Cožpak bych jinak vyhlásil zjevně, že jste králi?" Scrinici pak argumentoval poukazem na to, že každý mučedník, korunovaný rážemi na znamení krve, kterou prolil za Krista, má právo odívat se v purpur jako král. Přitom však ve shodě s úvodem řeči neopomněl zdůraznit hlavní kladebný rys obou světců, že totiž vlastními potem a prací se domohli svého vědění ("proprio sudore et labore stimulante sapientia vestra, partos vobis splendores Regios suada protuleris mea"). V řeči pak následoval exkurs ("egressio") s barvitým popisem utráp obou světců před smrtí a poukázáním na to, že oběma patronům neublížilo ani pálení v ohni, ani topení v moři, přičemž využití tohoto exkursu si Scrinici takticky nechal

pro závěrečný argument. V refutační části si pak řečník položil otázku, kde leží království obou světců a jak je možno označit je za krále, když na první pohled jim k tomuto titulu chybí to hlavní: království. Sám hned také odpověděl, že každý z lékařů vidí, že království obou světců není z tohoto světa a tím šťastnější také musí být, přičemž neopomněl poukázat na to, jak zahynula křehká království světská a že "kde stál kdysi Pergamon, viní se dnes jen klasy". Z toho řečník dovodil, že oba světci se na rozdíl od panovníků pozemských již nemusí obávat pomíjivosti času. V závěrečné argumentaci pak Scrinici využil svého exkursu a jako hlavní argument pro právo obou světců na královské počty přinesl zjištění, že jejich vznešenost je především dána tím, že nezašli ani ohněm, ani jim neublížila voda, ale že skonali pod úderem meče, neboť bůh údajně chtěl, aby jeho mučedníci zašli smrtí, která je vyhrazena jenom nejvznešenějším z králů: pročež aby vznešenost králů nebyla zlehčena, nedal jim zahynout ani ohněm ani vodou.

Scriniciho řeč byla řadovým příspěvkem k české barokní hagiografii a je třeba ji chápat v souvislosti s dobovým citěním a dobovou atmosférou. Svým obsahem jakoby plně svědčila pro Vlčkův a Denisův odsudek "ubohých plodů" české protireformace. Napomáhá nám navíc poznat, jak velikým duchovním přerodem (byť tyto panegyriky sloužily hlavně k předvedení rétorických schopností) musela od dvacátých let 18. století projít česká inteligence za oněch šedesát let, které ji dělily od přímého útoku na barokní modlářství a od Steinsbergova a Dobrovského napadení kultu Jana Nepomuckého. A proto i další sondy do české barokní hagiografie, která je pro nás stále z velké části "terra incognita", budou více než prospěšné pro ocenění českého barokního myšlení v naší historiografii.

P o z n á m k y.

- 1) J. Hanuš, Počátky kritického dějepytu v Čechách, ČČH XV/1909, s. 295.
- 2) J. Haubelt, Návrh na založení akademie věd v Praze z roku 1753, DVT XI/1978, s. 201-207. Scriniciho činnosti se dále dotkl též autor v práci Z dějin vědeckého zájmu o českou přírodu na Universitě Karlově v 18. století, HUCP 1962, Tom. III., Fasc. 2, s. 63-99. Rudolf Zadina se pak v článku K činnosti

- lékařské fakulty v 18. století (HUCP 1963, Tom. IV., Fasc. 2, s. 163-168) zabýval Scrinciho zprávou o otravě námelem v Čechách v letech 1736-1737.
- 3) V. J. Dušek, Dobnerův původ a příbuzenstvo, ČČH III/1897, s. 245. Scrinčí musel často rodině Dobnerových pomáhat z finančních nesnází. Po smrti Josefa Dobnera roku 1753 vyplatil z dluhů oba pražské domy svých příbuzných.
 - 4) J. Hanuš, l.c., s. 295.
 - 5) A. Neumann, Piaristé a český barok, Přerov 1933, s. 159. Dopisy generála piaristů Dobnerovi prozrazují nepřátelský poměr nejenom Dobnerův, ale i celého piaristického řádu (včetně jeho významných historiků - Voigta, Pilaře a Moravce) k jezuitům.
 - 6) V Tráškové soupisu univerzitních panegyriků a řečí ze 17. a 18. století pod číslem 216 (J. Tráška, Studie a prameny k rétorice a k universitní literatuře, Praha 1972, s. 164).
 - 7) Podobně i Scrinciho řeč nese označení "Panegyrico honorati a prae nobili domino Joanne Antonio Scrinzi de Scrinzo, patritio Pragensi et medicinae studioso".
 - 8) Monumenta historica Universitatis Carolinae Pragensis - Tomus I. - M. Kučera - M. Truc, Matricula facultatis medicae 1657-1783, Praha 1968, s. 44.
 - 9) Tamtéž, s. 43.
 - 10) Tamtéž, s. 16.
 - 11) Tamtéž, s. 18.
 - 12) "Purpurati Christi martyres gloriosissimi coeli reges, divi Cosmas et Damianus, excellentissimi sapientia et virtute medici, sacratissimi facultatis excellentissimae tutelares."
 - 13) F. Kutnar, Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscetví I, Praha 1973, s. 64.
 - 14) Z. Kalista, Z legend českého baroka, Olomouc 1934, s. 16. Kalista zde zároveň dovozuje, že barokní hagiografie v Čechách "měla být zároveň i svědectvím legitimacy nové Čechie, připomínati, že katolicism není v zemi čímsi uměle sem převedeným a domácím živlům nepřátelským, nýbrž že tu má

své domovské právo." K této problematice viz též J. Vašica, *České literární baroko*, Praha 1938.

- 15) V naší novější literatuře o barokním kultu Kosmy a Damiána informuje zejména J. Tříška, *Starší pražská univerzitní literatura a karlovská tradice*, Praha 1978, s. 57-59.
- 16) Z. Kalista, l.c., s. 21-22.
- 17) Např. na třetí straně textu: "O felicem divorum Patriam! habes quod eximia animi testis gaudia! dum adeo felici gloriaris partu. Sed quis me error? quam obvia fallor sententia?" či na šesté straně: "Videte non regnum modo, sed etiam in regno thronum! O Solium Divinitatis particeps! O Solium Regum omnium subselliis nobilius! Illustris! Perrenius!"
- 18) U. Stötzer, *Deutsche Redekunst im 17. und 18. Jahrhundert*, Halle 1962, s. 199.
- 19) Třetí strana textu: "Tu vero purpuratae Caesareae et Regiae Senatus Academice, laureis et sceptris et soliis instructissimae, praeprimis vero Magnifice Domine Rector, Spectabiles Decani, Eximii, Clarissimi, Excellentissimi, Doctissimique Professores et Doctores, caeterique omni titulo AA. ornatissimi, benevole animum advertite: erubescit enim ad purpuram vestram reverenter inclinatus animus, neque hoc in suggesto erectus stare praesumit, nisi gratiae, patientiaeque vestrae innixus, prius attollatur. Favete."
- 20) Stylem barokních panegyriků se u nás zabýval zejména J. Tříška, *Studie a prameny k rétorice a k universitní literatuře*, s.66-80.

V době pobělohorské došlo v Čechách k výrazné výměně obyvatelstva. Mnoho českých lidí opustilo otčinu pro víru anebo ze strachu z potrestání, protože se v nějaké formě účastnili spiknutí proti císaři. Na druhé straně docházelo k přílivu cizinců z celé Evropy. Byli to předně vojáci z císařské armády, které císař štědrě odměňoval šlechtickými tituly a pak také majetkem.

Mnoho nových lidí přicházelo hlavně do Prahy. V období 1618 - 1653 přibýlo do čtyř pražských měst (Staré město, Nové město, Menší město a Hradčany) celkem 2 955 přistěhovalců, z toho bylo 44,1 % Čechů, 51,5 % Němců a ostatní národnosti tvořily 4,2 %.¹⁾ Díky této invazi cizinců v Praze byla změř všech možných jazyků, vedla ovšem němčina. Většina těchto přicházejících cizinců byli hrabiví dobrodruzi, kteří kořistili z dosti nepřehledné situace ve zbídačené zemi. Mnohým cizincům nadržovala šlechta, dveře jejích paláců a zámků byly otevřeny pro všechny přicházející cizozemce, jejich společnost byla dokonce jakousi módou. Mnohým z nich někteří příslušníci panského stavu dělali protektory, nižší šlechta pak ochotně jim dávala svoje dcery za manželky.

Mezi těmi, kteří v té době přišli do Prahy, byl také bohatý měšťan z Lutychu v Belgii Nikodem Franchimont. Vlastnil tam pěkný dům se zlatnickou dílnou a v domě měl také hospodu. V ní večer po práci rád naslouchal rozmanitým vyprávěním, hlavně o velikých možnostech živobytí a zbohatnutí v daleké Praze. Dlouho se rozmyšlel, musela to být jistě u něh: určitá touha po dobrodružství anebo po zisku, když jednoho dne prodal dům se živností a hospodou a rozloučil se s Lutychem.

Na voze si vezl jenom to nejnnutnější, kromě peněz. Po několika dnech po kostrbatých cestách dorazil do neznámé země s hlavním městem Prahou, o které tolik slýchal od hostí ve své lutyšské hospodě. Pravděpodobně měl také asi nějaká doporučení na určité osoby, které by mu mohly trochu pomoci v jeho začátcích po usazení. Přesné datum jeho příjezdu do Prahy neznáme. Rovněž tak nám není známo, kde se rodina Franchimontů v Praze

usadila. Nevíme, zda si tady koupil nějaký dům anebo zda pokračoval ve zlatnické práci.

Nikodém Franchimont přijel do Prahy se svojí manželkou Julianou Lobesovou de Villa nova a se svým, pravděpodobně jediným, synem Mikulášem, o němž víme, že se narodil v Lutychu v roce 1611.¹⁾

Datum úmrtí Nikodema Franchimonta není nám známo.

Jeho syn Mikuláš jako ranhojič rakouské armády ve službách vévody z Amalfi se účastnil všech válečných výprav Nizozemí. Později byl s vojskem také v Německu, hlavně u Monson a Diethenhofen. Za dobu svého pobytu v armádě si získal četné známosti a přátelství mezi důstojníky a šlechtou.

Později se ve vojenských službách rozemohl a proto se na pozvání Bedřicha z Talberka usadil v Praze.²⁾ V roce 1640 se stal doktorem filozofie na pražské univerzitě a pak po dlouhou dobu byl jediným žákem a později i přítelem slavného profesora Marka Marci. Kdy získal titul doktora lékařství, nevíme, protože přesné záznamy z této doby nemáme.³⁾ Díky vlivu děkana lékařské fakulty Marka Marci a svého tehdy všemocného protektora Bedřicha z Talberka Mikuláš Franchimont byl v říjnu 1641 císařem jmenován profesorem institucí na lékařské fakultě pražské univerzity.⁴⁾

Volba dravého cizince profesorem lékařské fakulty pražské univerzity se však setkala s určitým odporem české šlechty. Byl to hlavně Jaroslav Bořita z Martinic, který veřejně nesouhlasil s jeho ustanovením. Už proto, že Mikuláš Franchimont pobýval často v cizině a pak proto, že v době morové epidemie v Praze v roce 1649 utekl ze strachu před nákazou do Českých Budějovic. Nebyl však sám, tam se uchýlilo mnoho vysokých hodnostářů z Prahy.

Mikuláš Franchimont se trvale usadil v Praze až v roce 1650. Je známo, že v r. 1652 byl přijat mezi měšťany Menšího města pražského.¹⁾ V té době tady měl už také určité jméno. Přednášel na univerzitě a byl také jmenován zemským fyzikem v Čechách. Jako bývalý důstojník se jistě těšil i přízni císaře Ferdinanda III., který mu 16. prosince 1648 udělil šlechtický titul s přídomkem "z Franckenfeldu" a také osobní říšský palatinát. Popis jeho erbu²⁾: štít čtvercý, v prvním a čtvrtém

poli zlatém černá orlice, v druhém a třetím poli stříbrném dvouocasý lev "zelené neb živé barvy", vynikající zpoza černého pahrbku, v klenotu nad korunovanou přilbou zlatá koruna královská, přikryvadla zlatočerná. Při udělování šlechtického titulu bylo zdůrazněno, že prý se osvědčil nejen jako lékař, ale i jako voják, a proto jako projev zvláštní přízně měl právo nosit zlatou královskou korunu nad korunovanou přilbou klenotu svého erbu.

Mikuláš Franchimont z Franckenfeldu se od roku 1640 až do roku 1683 věnoval učitelské práci na lékařské fakultě pražské univerzity. I když pozdější badatelé vcelku jeho vědeckou práci nijak zvlášť nehodnotili, přece si získal určitou vážnost a byl dokonce sedmkrát zvolen děkanem lékařské fakulty: v letech 1665, 1671, 1672, 1673, 1677, 1679 a 1682,⁷⁾ a dokonce byl dvakrát i rektorem univerzity (od 12.7.1656 - 11.7.1657 a od 5.5.1666 - 1.7.1667).⁸⁾

Podobně jako vidíme u jiných profesorů lékařské fakulty pražské univerzity, také i jemu jsou přičítány práce, které pod jeho vedením byly sepsány jeho žáky. Tak autorem všeobecné Franchimontovi připisovaného spisu: "Nexus Galeno-Hippocraticus" je vlastně Joannes Gasparus Ignatius Voigt, Čech z Kadaně. Spis byl vydán v Praze 1675.⁹⁾

Podobně je tomu i s další prací uváděnou Teplým¹⁰⁾ "De convulsione", která byla vytištěna v Praze v r.1682. Jejím autorem byl Ant. Lindenmayer (Bojus).⁹⁾

Další Mikuláši Franchimontovi připisovaný spis je obdobou předcházejících. Nazývá se "Lithotomia medica seu Tractatus lithonripticus de calculo renum et vesicae". Je to knížka přibližně osmerkového formátu celkem o 94 stránkách. Knížka byla vytištěna v Praze nejprve v roce 1682 a pak ještě jednou v následujícím roce. Autorem je Matthaeus Joannes Frischman de Ehrencron, Bohemus.⁹⁾ Práce je věnována Janu Pavlu Leopoldu z Walderode, který byl ochránce autora. Nevíme sice, jakým dílem Mikuláš Franchimont přispěl k jejímu sestavení, avšak tuto disertaci je možno považovat za hodnotnou. Autor napřed pojednává o příčinách vzniku kamenů. Je zajímavé, že mezi ně řadí i nevhodný pohyb, jízdu na koni krátce po požití jídla atp. V dalším se snaží popisovat klinický obraz ledvinové koliky.

Končí souhrnem tehdy známé terapie (hojné pití vody, močopudné léky, pobyt v lázni aj.).

Historikové někdy Mikuláši Franchimontovi z Franckenfeldu připisují také některé z panegyrik, oslavných, bombastických a věcně prázdných řečí, jichž autorem však byl jeho syn Antonín Alexander. Sem asi také patří další spisy připisované Teplým¹⁰⁾ Mikuláši Franchimontovi: a) "Hippocrates de affectione hypochondrica" a b) "Cosmas et Damianus" (1672). Bohužel ani jeden z těchto uváděných spisů se nám nedostal do ruky. V žádné pražské knihovně nejsou uvedeny jako práce Mikuláše Franchimonta z Franckenfeldu.

Profesor Mikuláš Franchimont měl rozsáhlou lékařskou praxi. Jeho "pulvis Franchimod", údajně proti ftise, byl ještě v 18.stol. na skladě v pražských lékárnách. Mezi jeho pacienty byli jednak bohatí měšťané z Prahy a pak také příslušníci šlechtických kruhů. Stal se dokonce osobním lékařem Ferdinanda III. a Leopolda I. To se projevilo v udělení určitých poct. Od císaře obdržel titul "Protomedicus Regni Bohemiae". Titul císařského rady obdržel 10.7.1652. Dne 7.7.1677 byl mu z Vídně přiznán český stav rytířský (LL).

V důsledku bohaté praxe a vlivných styků požíval určité vážnosti a úcty. Nevyrosl z chudých poměrů, ale prací získal mnoho peněz. Z dochovaných zpráv je patrna jeho veliká zřítnost.⁴⁾

Archivář Teplý¹⁰⁾ v jakési aukci po jednom zemřelém knězi koupil "Zápisky Mikuláše Franchimonta z Franckenfeldu". Byl to malý sešitek, jehož obsah Teplý zveřejnil v roce 1910. Text je psán latinsky a německy, v celém sešitku jsou jenom dvě věty české, které podle Teplého prozrazují, že Franchimont dobře česky psal i mluvil. V uvedeném článku Teplý alespoň částečně popisuje majetkové poměry Franchimonta.

Navíc uvádíme, že v roce 1665 Mikuláš Franchimont koupil Nalžejovice, ves se zámek v sedlčanském okrese. A konečně 14. dubna 1667 společně s Karlem Leopoldem Carretou de Millessimo koupili od Jana hraběte z Vrtby Červený Hrádek u Sedlčan. Ten po nich přešel na Annu Zuzanu hraběnkou Khanovou, ale za ní tamnější tvrz byla zničena ohněm. Poněvadž hraběnka Khanová nebyla schopna bývalým majitelům Červený Hrádek zaplatit, vzal si ho

zpět Mikuláš Franchimont a vystavěl tady pěkný zámek. Ten byl opatřen zdvihacím mostem, bylo v něm celkem 6 velkých a malých pokojů, 6 komor, nádvoří, kancelář, stolovací místnost, dvě špižírny, kuchyně, pekárna, stáje pro deset koní, dva sklepy a navíc jeden sklep hluboký podzemní.¹²⁾ Dědicem tohoto zámku s panstvím byl prostřední syn Mikulášův Antonín Alexander a po něm dcera jeho Kateřina provdaná za Václava sv. pána z Golče.

Mikuláši Franchimontovi náležela dále Knoviz (Kněviz), ves se zámekem u Sedlčan. Koupil ji od Václava Michny z Vacínova.

Mikuláš Franchimont z Franckenfeldu zemřel v Praze 16. února 1684 ve věku 73 let.

Po jeho smrti v pražském kostele u karmelitánů měl o něm učenou chvalořeč doktor filozofie, obojího práva a medicíny Jan František Lów z Erlsfeldu, který byl zemřelého žákem a pak po něm převzal učitelskou stolicí v Karolinu.¹³⁾ Tato řeč "Anatomia protomedici ab anatomico medico exantlata in funere D. Nicolai Franchimont a Franckenfeld, equitis Bohemi, Domini in Nemišl atd." podobně jako "Epicidium honoris Nicolai Franchimont a Franckenfeld" byly vytištěny v Praze v roce 1684.

Mikuláš Franchimont z Franckenfeldu byl dvakrát ženat. První sňatek slavil v r. 1643 s Ludmilou, dcerou zemřelého Oktaviana Miserona z Lisova, který byl královským pokladníkem na pražském hradě. Druhou jeho manželkou byla Judita Johanna, dcera Jana Straky z Ehrensteinu a Magdaleny Miličové z Braumberka. Ta ho přežila, zemřela 28.11.1695 v Nemyšli.

Z prvního manželství byl syn Jan František, narozený v Praze 3.10.1647. V roce 1669 je uváděn jako klerik řádu křižovníků s červenou hvězdou mezi studujícími práv na pražské univerzitě.¹⁴⁾ Řád křižovníků s červenou hvězdou měl na různých místech v Čechách svoje duchovní správy. Jedním z takových míst byl Tachov, v němž určitou dobu Jan František Franchimont působil jako děkan.¹⁵⁾

Od 7.10.1699 byl velmistrem řádu křižovníků s červenou hvězdou v Praze. Za jeho vedení moc řádu velice vzrostla. Papež Kliment XI. propůjčil mu právo pontifikalií (1701) a později (1705) i právo vysvěcení opatského - bedectio abbatialis. Vel-

mistr řádu Franchimont byl příznivcem vydání "Poselkyně starých příběhů českých", jejímž autorem byl Jan František Beckovský, rovněž člen řádu křižovníků. Vlivem Franchimontovým došlo také k dokončení stavby kláštera Blahoslavené Anežky s novým špitálem. Řád křižovníků v Praze byl rovněž majitelem některých nemovitostí. Patřil mu např. statek Hloupětín (dnešní Hloubětín), který Franchimont zceloval a zvětšoval příkupováním sousedních polí, vinic a štěpnic.¹⁶⁾

Velmistr Jan František Franchimont zemřel 25.5.1707 v Karlových Varech, kde byl na léčení.¹⁷⁾ Jako člen Bratrstva sv. rytíře a mučedníka Šebestiána na Malé Straně byl v Praze pochován.¹⁸⁾ V klášterní budově na Františku v Praze byl jeho portrét v galerii velmistřů řádu.¹⁹⁾ V současné době tento portrét je majetkem muzea hlavního města Prahy.

Druhá manželka darovala Mikuláši Franchimontovi dva syny a dvě dcery:

- 1) Antonín Alexander, nar. 3.11.1653, zemřel 13.4.1709,
- 2) Vojtěch Norbert, nar. 24.4.1654, zemřel 1701,
- 3) Gabriela Marie, nar. 25.3.1656,
- 4) Sybilla Markéta, nar. 1.11.1658. Obě dcery zemřely svobodné.

Po smrti Mikuláše Franchimonta synové se 22.11.1686 dělili o otcovu pozůstalost. Antonínu Alexandru připadly Nalžovice, Knovíz a Červený Hrádek.²⁰⁾ Vojtěch Norbert dostal Nemyšl a Petrovice.

Antonín Alexander studoval podobně jako jeho otec na pražské univerzitě. Byl zapsán na filozofické a právnické fakultě. Vzhledem k tomu, že důležité spisy těchto fakult z uvedené doby se v r. 1945 ztratily, máme o jeho studiu jen kusé záznamy. Jako posluchač filozofie, metafyziky a etiky byl autorem oslavné řeči k patronce filozofie sv. Kateřiny, kterou přednesl v listopadu 1670 v Klementinu.²¹⁾ Další jeho prací byly "Assertiones ex universa philosophia".²²⁾ Před rokem 1672 vykonal po tříletém studiu zkoušky z metafyziky²³⁾ a v r. 1672 byl zapsán jako student práv.²⁴⁾ Oslavnou řečí na patrona právnické fakulty přednesenou v Týnském chrámu v květnu 1674 pravděpodobně skončil svá právnická studia.²⁵⁾

Po skončení studií se stal přísedícím u zemského soudu v Praze. Antonín Alexander Franchimont z Franckenfeldu zemřel

v Praze 13.4.1709 a také tady u Karmelitánů byl pochován.²⁶⁾

Byl dvakrát ženat. První svatbu slavil v Táboře, nevěstou byla Ludmila Františka Vítová ze Rzávé. Po její smrti (30.1.1692) se oženil podruhé se Sibyllou Magdalenou Dobřenskou z Dobřenic. Tato zemřela 4.5.1716.

Z prvního manželství bylo 7 dětí, které se 16.10.1709 dělily o otcovský majetek. Byly to samé dcery, protože dva chlapci zemřeli krátce po narození. Druhé manželství bylo bezdětné.²⁷⁾

Genealogie rodu Franchimont z Frackenfeldu je zhruba uvedena v práci Teplého.¹⁰⁾ Avšak jsou tu malé nesrovnalosti s genealogickými záznamy Dobřenského. Mezi děti Antonína Alexandra (1653-1709) je třeba podle Dobřenského zařadit dva chlapce, Václava a Jana, kteří zemřeli v dětství a pak pátou dceru Marii Viktorii Zdeňku (1687-1754) provdanou za Václava Malovce z Chýnova. Teplý ji řadí společně s uvedenými chlapci mezi potomky Vojtěcha Norberta (1654-1701). Ten však podle Dobřenského měl pouze dvě děti: 1) Annu Františku (1694-1769), která byla třikrát provdána: prvním manželem byl Jan Robmháp, druhým Ondřej z Quallen a třetím byl Kornel MacMahon. 2) Druhé dítě Vojtěcha Norberta a Terezie Hrobčické z Hrobčic, chlapec Jan, zemřelo v dětství.

Třetí manžel Anny Františky Kornel MacMahon se narodil asi v r.1718 v Irsku. Byl to poručík rakouské armády, který krátce po svém sňatku byl císařovnou Marií Terezií povýšen do rytířského stavu²⁸⁾ za 9 let služby v Mercyerově pluku pěšáků. Při útoku na slezskou pevnost Svidnici utrpěl tak těžká zranění, že byl další vojenské služby neschopen. Zajímavý je jeho erb,²⁹⁾ jímž by se hlásil k větvi starobylého irského rodu Thomond Mac Mahonů.³⁰⁾ Nepodařilo se nám prokázat, v jakém vztahu byl Kornel MacMahon k budějovickému lékaři Dr. Eugenu Mac Mahonovi³¹⁾ a k dalším nositelům tohoto jména, Vilému a Hugovi, které má Dobřenský ve své genealogické sbírce.³²⁾

Manželka Kornela MacMahona Anna Františka zemřela v Chlumu 12.11.1769 a její manžel pak zemřel 25.4.1780 v Praze.

Prostudujeme-li genealogii rodu Franchimont z Franckenfeldu, vidíme, že v Čechách žily čtyři generace a po nich krev Franchimontů splynula s ostatní populací. Osud tohoto cizího rodu byl tedy obdobný jako jiných přicházejících do Čech po bělohorské bitvě.

P o z n á m k y.

- 1) Láva, V.: Seznam pražských novoměšťanů za léta 1618-1653. Čas. rodopisné spol. české, 7/8, 1935/36, 158.
- 2) Bedřich z Talberka byl od r. 1616 presidentem nad appellacemi, dále byl členem reformační komise, nejvyšším sudím, nejvyšším komorníkem a od r. 1638 nejvyšším hofmistrem. Velice bohatý šlechtic, který půjčoval peníze i samotnému císaři.
- 3) Celá řada důležitých spisů z archivu pražské univerzity byla v roce 1945 odvezena nacisty. Viz: Kučera, K. a Truc M.: Archiv univerzity Karlovy. Praha. UK. 1961, str. 171.
- 4) Beránek, K.: Pražská lékařská fakulta v letech 1638-1654. Acta Univ. Carolinae - Historia, 7, 1966, 73-80.
- 5) Kolář, M., Sedláček, A.: Českomoravská heraldika. Praha. 1926. II. část, str. 411 a 412.
Palivec, V.: Erbovní lékaři v Čechách. Praha. 1941. Str. 43.
Sedlák, J.V.: Na cestě kolem Jílového. Heraldika 10, 1977, 88-95.
- 6) v. Hasner: Nicolaus Franchimond v. Frankenfeld. Prager med. Wschr. 9, 1884, 454-460.
- 7) Raková, I.: Přehled rektorů a děkanů jednotlivých fakult pražské univerzity v období 1654-1773. Archivní zprávy UK 2, 1977, 31-68.
- 8) Kučera, K., Truc, M.: Matricula facultatis medicae universitatis Pragensis 1657-1783. Praha. UK. 1968. Str. 3. Mezi "Nomina dominorum doctorum collegiatorum" je v několika řádcích prakticky uveden celý životopis Mikuláše Franchimonta z Franckenfeldu: A.1611 natus, A.1640 profesor ordinarius et regni physicus, A.1667 primarius et senior factus, A.1656 rector creatus, A.1666 rector creatus, A.1684

mortuus 16. Febr. aetatis 73 annorum.

- 9) Schmid, L., Rozsíválová, E.: Pražské lékařské disertace. Acta Univ. Carolinae - Medica 1957, 32.
- 10) Teplý, Fr.: Zápisky Mikuláše Franchimonta z Franckenfeldu. Čas. spol. přátel starožitn. 18, 1910, 121-126.
- 11) Doerr, A.: Der Adel der Böhmischen Kronländer. Prag. 1900. Str. 162. Saalbücher No. 90, Pag. 175.
- 12) Vlasák, A.N.: Okres Sedlčanský. Praha. 1876, Str. 119.
- 13) Pelzl, F.M.: Abbildungen Böhmischer u. Mährischer Gelehrten und Künstler. Prag. 1782.
- 14) Archiv UK: M 12 Matricula renovata continens nomina dominorum juris studiorum ab anno 1638 usque ad a. 1760.
- 15) Děkanský chrám Nanebevzetí P. Marie v Tachově byl od 14. stol. pod správou řádu křižovníků. Riegr.slov.nauč. 4, 1865, 1011-1012.
- 16) Kniha památná na sedmileté založení českých křižovníků s červenou hvězdou (1233-1933). Praha. 1933. Str. 54, 150, 173, 234, 236 a 261.
- 17) Stručná historie řádu křižovníků s červenou hvězdou v Praze. Stát.ústř.archiv: V - 5 - 206.
- 18) Stát.ústř.archiv. Genealog.sbírka Dobřenského: pod jménem Franchimont je tu uloženo oznámení o úmrtí vznešeného a učeného Jana Františka Franchimonta, člena Bratrstva Sv. rytíže a mučedníka Šebastiána na Malé Straně v Praze.
- 19) Ekrt, F.: Posvátná místa král. hlavního města Prahy. Praha. 1883/4. Str. 340 a 344.
- 20) Vlasák, A.N.: Okres Sedlčanský. Praha. 1876. Str. 119 a 149. Nový majitel v r.1690 v blízkosti nalžovského zámku vystavil kapli Matky Boží, ta vyhořela v r.1823.
- 21) Antonius Alexander Franchimont a Franckenfeldt, Bohemus Pragensis: Partheno-sophia sive virginalis Sapientia Catharinae. Praha. Klementinum. 1670. Řeč je vytištěna na 13 stránkách. Viz: Tříška, J.: Studie a prameny k retorie a univerzitní literatuře. Praha. UK. 1972. Str. 134.
- 22) Assertiones ex universa philosophia peripatetica...

Pragae. 1671. Typis univ.

- 23) Strahov. knihovna: Sign.: U II - 110.
- 24) Archiv UK: M 12 Matricula renovata continens nomina dominorum juris studiorum ab anno 1638 usque ad a.1760.
- 25) Angelus Justitiae IVO suo, idest angelico sub schemate exhibitus Universitate Carlo-Ferdinandae in basilica Beatae Virginis Theinensis - mense Maio 1674. Micro-Pragae. Typis Ioannis Arnolti Dobrowslawina. Tuto oslavnou řeč vytištěnou na 12 stránkách autor věnoval Janu Jáchymu Slavatovi z Chlumu a Košumberka.
- 26) V geneal. sbírce Dobřenského ve Stát.ústř.archivu je pod heslem Franchimont zpráva o jeho úmrtí: Anno 1709 obiit pie in Domino 13. apr. Sac. Caes. Regiaeque Majestatis Consiliarius, Judiciorum Feudalis et camerarii, Regiaeque Camerae Bohemiae assessor et conciliarius.
- 27) Vlasák, A.N.: Okres Sedlčanský. Praha. 1876. Str. 119.
- 28) Stát.ústř.archiv: DZV 737 - A 22; DZV 566 - B 4
Hellbach, J.Chr.: Adels-Lexikon. Ilmenau. 2, 1825, 83.
- 29) Saalbuch 209, fol. 56 až 64: v modrém štítě nad sebou tři stříbrné zpět se otáčející lvíce s červenými jazyky. Na štítě spočívají dvě turnýrské přilby korunované s modrostříbrnými přikryvadly. Na pravé je otáčející se stříbrná lvíce s červeným jazykem, dovnitř křáčející. Na levé přilbě je obrněná paže držící v ruce obnažený meč, vše v přirozených barvách. Pod štítem je devisa "SIC NOS, SIC SACRA TUEMUR".
- 30) Mac Lysaght, Edw.: Irish Families. Dublin. IV.vyd. 1978. Str: 217.
- 31) Schmid, L.: Irský lékař Eugen Mac Mahon v Českých Budějovicích. Jihočeský sborník historický 38, 1969, 15-19.
- 32) V geneal.sbírce Dobřenského ve Stát.ústř.archivu jsou též ještě uvedeni dva členové patřící pravděpodobně k tomuto rodu: Vilém Mac Mahon a Hugo Mac Mahon. Druhý byl nadporučíkem a o něm je tu údaj, že se narodil v Irsku a že byl ženat s Annou Rhen v. Rhen. Nějaká bližší souvislost tu není uvedena.

Helena Krejčová

SOUPIS FONDŮ PROFESORŮ A DOCENTŮ PRAŽSKÉ UNIVERZITY, ULOŽENÝCH
V LITERÁRNÍM ARCHIVU PAMÁTNÍKU NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ.

Vzhledem k tomu, že dosud neexistuje Průvodce po fondech literárního archivu Památníku národního písemnictví, vznikl pro potřeby badatelů tento soupis fondů profesorů a docentů pražské univerzity, uložených v literárním archivu.

Počet 134 těchto celků, které se podle charakteru dělí
na: 1) písemné pozůstalosti

- 2) osobní fondy žijících osobností
- 3) fragmenty písemných pozůstalostí
- 4) sbírky vzniklé

a) sběratelskou činností soukromých osob

b) záměrnou vlastní sběratelskou činností archivu

není zvláště nízký. Mnohé byly do literárního archivu Památníku národního písemnictví delimitovány z literárního archivu Národního muzea, další byly archivu darovány nebo jím byly zakoupeny či byly získány odkazy a odúmrťmi. Prioritu, vzhledem k funkci či zaměření této instituce, mají písemnosti lingvistů a literárních vědců, ať již bohemistů, slavistů, klasických filologů či jiných. Zanedbatelné, ani co do zastoupení ani co do důležitosti, nejsou písemné památky historiků, filozofů a právníků, ale nechází se zde i několik fondů lékařů, přírodovědců a matematiků. Archivní materiály všech těchto osobností pokrývají časové období delší než dvě stě let (nejstarší, z r. 1750, jsou uloženy v pozůstalosti Josefa Krtičky z Jadenu, nejmladší, z r. 1978, ve fondu Karla Krejčího), přičemž nejfrekventovanější jsou léta 1880 - 1940, čili zhruba od rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity po 2. světovou válku (zastoupení jsou zde ovšem i profesoři bývalé Německé univerzity v Praze, např. Viktor Stegemann). Některé celky jsou pravděpodobně úplné, např. pozůstalost Jana Gebauera, většinou se však jedná o torza a fragmenty pozůstalostí a v několika málo případech, jako u fondu Františka Götze, o sbírky. Nevýhodou pro badatelskou veřejnost je, že většina těchto fondů je nezpracovaná, v mnoha případech částečně uspořádaná a jenom k některým je pořízen tištěný inventář (např. k pozůstalostem Josefa Krále a Václava Tilleho).

Těžiště těchto písemných pozůstalostí a osobních fondů spo-

čívá v korespondenci, rukopisech a tiscích, přičemž v některých fondech je zastoupena pouze korespondence (např. u Josefa Hendricha) nebo pouze rukopisy (u fondů Oldřicha Hujera, Karla Svobody, Jana Krčmáře) či pouze tisky (u Jiřího Horáka - separáty prací). Možnosti badatelského využití tohoto materiálu jsou mnohostranné. Pomineme-li korespondenci, o jejímž významu není třeba se zmiňovat, je nutné poukázat na oddíl dokladů, které mnohdy blíže poukazují na význam zůstavitele (např. u Václava Tilleho doklady cizí, uložené v jeho pozůstalosti, osvětlují význačné postavení Tilleho jako představitele české vědy v zahraničí v době první republiky). V oddíle rukopisů se v mnoha případech nalezne přípravný materiál k vědecké činnosti včetně poznámkového aparátu a bibliografie, dále podklady pro univerzitní přednášky (leckdy i záznamy přednášek v rukopisech posluchačů) a seznamy přednášek či seznamy studentů (např. v pozůstalosti Josefa Krále jsou tyto seznamy i s Královým hodnocením písemných prací kandidátů učitelství na středních školách). Nesmírně cenné jsou i rukopisy pamětí a zápisníky. U některých fondů je zachována i dokumentace, kterou tvoří kopie písemností a materiál z ohlasu díla a posmrtného kultu zůstavitele. Například v pozůstalosti Augustina Smetany je uložena zápisová kniha Spolku Augustina Smetany, ve fondu Václava Tilleho jsou opisy Tilleových děl, které pořídila Věra Vostřebalová, jež nám takto zachovala materiál, ztracený za 2. světové války. V některých pozůstalostech jsou uchovány i rodinné archivy či fragmenty redakčních nebo spolkových archivů, souvisejících s činností dotyčného vědce. Značná část písemností, zvláště rukopisů, nebyla publikována (např. z fondu Františka Ryšánka). Mnoho dalších informací je možné získat ve fotoarchivu a výstřižkovém archivu, jež jsou součástí literárního archivu, a fascikly dalších profesorů a docentů jsou uloženy ve sbírkách Varia před r. 1860 a Varia po r. 1860, kde je například uložen autograf rektora pražské univerzity Jana Jesenia.

K soupisu pozůstalostí profesorů a docentů je připojena i sbírka disertací, jejímž základem byly doktorské práce shromážděné hlavně Albertem Pražakem a Františkem Jílken-Oberpfalcerem.

V následujícím soupisu jsou uváděny nacionále profesora či docenta, vědecko-pedagogická hodnota a obor, rozsah fondu a jeho časové rozpětí, stručný obsah s upozorněním na materiály týkající-

cí se univerzity a vědecké činnosti zůstavitele. Obsah fondu je řazen podle běžné praxe literárního archivu (viz M. Krulichová, M. Vinařová: Pokyny pro zpracování archivního materiálu v literárním archivu Památníku národního písemnictví, Praha b.d.). U některých fondů nešlo zjistit jejich časové rozpětí, což je dáno tím, že se jedná převážně o nezpracované fondy nebo archivní materiál v nich obsažený není datován.

Seznam zkratk:

býv. NU	- bývalá Německá univerzita v Praze
D	- doklady vlastní
Dr	- doklady rodinné
F	- fotografie
k	- archivní karton
Kc	- korespondence cizí
Ko	- korespondence odeslaná
Kp	- korespondence přijatá
Kr	- korespondence rodinná
pseud.	- pseudonym
Rc	- rukopisy cizí
Rv	- rukopisy vlastní
T	- tisky
V	- varia
Vý	- výstřižky
vl.	- vlastním jménem

1. Babák Eduard, MUDr (1873 - 1926)
prof. fyziologie
1 k, 1889 - 1926
D, Kp
2. Bolzano Bernard, PhDr (1781 - 1848)
prof. náboženství
50 k, 1797 - 1848
D, Kp, Ko, Rv (záznamy přednášek z období studií), Rc, T
3. Brauner Bohuslav, PhDr (1855 - 1935)
prof. chemie
12 k, 1861 - 1935
D, Kp, Rv (z oboru chemie, zápisníky), T

4. Čáda František, PhDr (1865 - 1918)
prof. filozofie
2 k, 1802, 1849, 1884 - 1918
Kp, Rv, T, fragment archivu Komitétu pro uměleckou výchovu

5. Čelakovský František Ladislav, (1792 - 1852)
prof. slavistiky
21 k, 1799 - 1852
D, Dr, Kp, Ko, Kr, Kc, Rv, Rc, T, korespondence A. B. Rajské
tištěný inventář, 1966

6. Čelakovský Jaromír, PhDr (1846 - 1915)
prof. dějin českého práva
70 k, 1844 - 1913
D, Kp, Ko, Rv (opisy listin - Codex municipalis I, II, přípravný materiál k historicko - právním pracem), T

7. Dastich Josef, (1835 - 1870)
prof. filozofie
3 k, 1835 - 1905
D, Kp, Rv, Rc, T, Vý

8. Dolanský Julius, PhDr (1903 - 1975)
vl. Heidenreich
prof. jugoslávských jazyků
163 k, 1903 - 1975
D, Dr, Kp, Rv (pracovní poznámky a přípravný vědecký materiál, materiál k veřejné činnosti), T, Vý, F

9. Dorošenko Dmytro Iv. (1882 - 1951)
pseud. M. Žučenko
prof. historie
19 k, 1915 - 1945
Kp, Rv

10. Drtina František, PhDr (1861 - 1925)
prof. filozofie a pedagogiky
4 k, 1889 - 1923
Kp, Kr, Rv, T, Vý

11. Durdík Josef, PhDr (1837 - 1902)
pseud. Jan Bušil
prof. filozofie
6 k, 1855 - 1890
D, Kp, Ko, Rv, Rc, T, Vj, F
12. Dvořák Rudolf, PhDr (1860 - 1920)
prof. orientální filologie
7k, 1872 - 1920
D, Kp, Rv (univerzitní čtení), T, F
tištěný inventář, 1965
13. Emler Josef, PhDr (1836 - 1899)
prof. věd historických
2 k, 1869 - 1920
Kp, Ko, Kc, Rv
14. Engliš Karel, JUDr (1880 - 1961)
prof. finanční vědy
1 k, 1924 - 1938
Kp, Rv, Vj
15. Fischer Josef, PhDr (1891 - 1945)
doc. filozofie
29 k, 1918 - 1937
Kp, Rv, T
16. Fischer Otakar, PhDr (1883 - 1938)
prof. dějin německé literatury
48k, 1903 - 1937
Kp, Ko, Kr, Kc, Rv, Rc, T, Vj, korespondence Blaženy
Fischerové
tištěný inventář, 1959
17. Francev Vladimír Andrejevič, PhDr (1867 - 1942)
prof. slovanské filologie
18 k, 1905 - 1937
D, Kp, Kc, Rv, T, Vj, V

18. Frič Antonín, MUDr (1832 - 1913)
 prof. zoologie
 19 k, 1855 - 1913
 D, Kp, Ko, knihy kopií dopisů, Rv (články, zápisníky,
 paměti), V
19. Frinta Antonín, PhDr (1884 - 1975)
 prof. jazyka a literatury bulharské
 23 k, 1880 - 1975
 D, Kp, Rv (přípravný materiál k vědeckým pracem), T, Vj, F
20. Gebauer Jan, PhDr (1838 - 1907)
 prof. slovanské filologie
 23 k, 1851 - 1908
 D, Kp, Ko, Kc, Rv, T
21. Goll Jaroslav, PhDr (1846 - 1929)
 pseud. Mortuus Viveus
 prof. všeobecného dějepisu
 1 k, 1866 - 1929
 Kp, Ko, Rv, T
22. Götz František, PhDr (1894 - 1974)
 prof. autorství a praktidramaturgie
 1 k, 1923 - 1932
 Kp, Ko, Rv (recenze, polemiky), T
23. Groh František, PhDr (1863 - 1940)
 prof. klasické filologie
 1 k, 1876 - 1940
 D, Kp, Rv (studie)
24. Grohmann Adolf, PhDr (1887 - r. 1945 ještě žije)
 prof. semitské filologie a kulturních dějin Blízkého
 východu býv. NU
 1 k, 1911 - 1944
 D, Kp, Rv (přednášky, články)

25. Grund Antonín, PhDr (1904 - 1952)
doc. dějin české literatury, prof. univerzity v Brně
15 k, 1892 - 1961
Kp, Kc, Rv, Rc, T, F
26. Guth Karel, PhDr (1883 - 1943)
doc. dějin umění a historické archeologie
6 k, 1919 - 1940
D, Kp, Rv (přednášky, odborné posudky, zápisy o seminářích dějin umění)
27. Hanuš Ignác Jan, PhDr (1812 - 1869)
prof. filozofie
10 k, 1812 - 1862
D, Kp, Ko, Kc, Rv, Rc, T
tištěný inventář, 1963
28. Hanuš Josef, ThDr (1876 - 1928)
doc. dějin náboženství
2 k, 1898 - 1927
D, Kp, Rv (koncepty kázání), Vj
29. Hattala Martin, PhDr (1821 - 1903)
prof. slovanské filologie
16 k, 1828 - 1892
D, Kp, Rv, Rc, T, Vj, dokumentace bojů o pravost Rukopisů královédvorského a zelenohorského
30. Held Jan Theobald, MUDr (1770 - 1851)
pseud. Jan Orebský
rektor univerzity
2 k, 1770 - 1850
D, Kp, Ko, Rv, Rc, T
tištěný inventář, 1963
31. Hendrich Josef, PhDr (1888 - 1950)
prof. pedagogiky
1 k, 1928 - 1949
Kp

32. Henner Kamil, JUDr (1861 - 1928)
prof. církevního práva
2 k, 1858, 1900 - 1927
Kp, Rv, T
33. Heyrovský Leopold, JUDr (1852 - 1924)
prof. římského práva
1 k, 1849 - 1921
D, Kp, Rv, T
34. Horák Jiří, PhDr (1884 - 1975)
prof. srovnávacích dějin literatur slovanských
28 k, nelze určit
T (separáty prací)
35. Horálek Karel, PhDr (1908)
prof. slovanské jazykovědy býv. NU
1 k, 1954 - 1971
korespondence se zahraničními vědeckými institucemi
a badateli
36. Hujer Oldřich, PhDr (1880 - 1942)
prof. srovnávacího jazykozpytu indoevropského
1 k, nelze určit
Rv (excerpta pro Staročeský slovník)
37. Hýsek Miloslav, (PhDr (1885 - 1957)
prof. dějin české literatury
35 k, 1929 - 1942
Kp, Ko, Kc, Rv (články, excerpta, biografické à bibliogra-
fické údaje k národnímu obrození, romantismu, realismu,
moderně),
Rc, T, F
38. Chytil Karel, PhDr (1857 - 1934)
prof. dějin umění
8 k, 1861 - 1934
D, Kp

39. Jakubec Jan, PhDr (1862 - 1936)
 prof. české literatury
 13 k, 1835 - 1936
 D, Kp, Rv, T, V, F
40. Jandera Ladislav (i Stanislav) Josef, PhDr (1776 - 1857)
 prof. matematiky
 7 k, 1776 - 1857
 D, Kp, Ko, Kc, Rv (univerzitní přednášky), Rc
 tištěný inventář, 1976
41. Jedlička Jaroslav, MUDr (1891 - 1974)
 prof. ftizeologie
 13 k, 1920 - 1971
 D, Kp, Rv (vědecké práce, přípravný materiál k pracem
 o Janu Evangelistu Purkyném, Eduardu Albertovi), T
42. Jílek - Oberpfalcer František, PhDr (1890 - 1974)
 prof. českého jazyka
 72 k, 1901 - 1973
 D, Kp, Kr, Rv (vědecké práce, paměti, pracovní materiál),
 T, V ý
43. Jirát Vojtěch, PhDr (1902 - 1945)
 doc. německé literatury
 6 k, 1918 - 1948
 D, Kp, Ko, Kc, Rv, Rc, V ý
 tištěný inventář, 1969
44. Jireček Konstantin, PhDr (1854 - 1918)
 prof. všeobecného dějepisu
 1 k, 1880 - 1918
 Kp, Rv
45. Jungmann Josef (1773 - 1847)
 rektor univerzity
 8 k, 1795 - 1847
 D, Kp, Ko, Rv (rektorská inaugurační přednáška, rektorské
 proslovy při promociích v letech 1839 - 1840, zápisy předná-
 šek prof. Weissnera, prof. Cornovy, prof. Seibta), Rc, T,

D písemnosti členů rodiny
tištěný inventář, 1959

46. Kadlec Karel, JUDr (1865 - 1928)
prof. slovanských a rakouských právních dějin
17 k, 1867 - 1928
Kp, Kc, Rv, Vý, spisy z úřední činnosti.
47. Kalista Zdeněk, PhDr (1900)
doc. historie
82 k, 1920 - 1946
Kp, Rv, (poznámkový aparát), Vý
48. Kalousek Josef, PhDr (1838 - 1915)
prof. historie české
49 k, 1850 - 1916
D, Kp, Rv (přednášky, edice, historické práce), T, Vý, V
49. Kapras Jan, JUDr (1880 - 1947)
prof. právních dějin
1 k, 1919 - 1936
Rv (články), F, V (historické mapy ČSR pro delimitační
mírovou komisi ve Versailles)
50. Klíma Jiří Václav, PhDr (1874 - 1948)
doc. pedagogiky
11 k, 1841, 1874 - 1941
D, Kp, Ko, Kr, Kc, Rv, Rc, T
tištěný inventář, 1976
51. Kolessa Alexandr, PhDr (1867 - 1945)
prof. slovanské filologie
11 k, 1901 - 1940
Kp, Rv, Vý
52. Kondakov Nikodým Pavlovič, PhDr (1844 - 1925)
prof. historie byzantského umění
13 k, 1921 - 1925
Kp, Rv (vědecké práce), T, Vý, F, V

53. Kopetz Václav Gustav (1784 - 1857)
prof. politických věd
1 k, 1830 - 1850
Rv, T
54. Košut Jaromír Břetislav (1854 - 1880)
doc. orientálních jazyků
1 k, 1850, 1873 - 1880
D, Rv (přednášky), Rc, fragment písemné pozůstalosti Ben-
jamína Košuta (otce)
55. Král Josef, PhDr (1853 - 1917)
prof. klasické filologie
12 k, 1837, 1853 - 1917
D, Dr, Kp, Rv, (přednášky, překlady, seznamy studentů
a přednášek, zápisníky, T, Vý, F
tištěný inventář, 1980
56. Krčmář Jan, JUDr (1877 - 1950)
prof. soukromého práva
1 k, nelze zjistit
Rv (paměti)
57. Krejčí František, PhDr (1858 - 1934)
prof. filozofie
1 k, 1876 - 1931
D, Kp, Kc, Rv, Rc, T
tištěný inventář, 1966
58. Krejčí Karel, PhDr (1904 - 1979)
prof. polského jazyka a literatury
73 k, 1928 - 1978
D, Kp, Rv, T, Vý, F
59. Krječmar Mikuláš, PhDr (1891 - 1967)
doc. dějin lužickosrbské literatury
8 k, 1861 - 1967
Rv (přípravné materiály, výpisky), T

60. Krtička z Jadenu Josef (1750 - 1831)
prof. právnických věd
5 k, 1750 - 1830
D, Dr, D o úřední činnosti, Kp, Rv (přednášky a seznamy žáků)
61. Kvíčala Jan, PhDr h. c. (1834 - 1906)
prof. klasické filologie
6 k, 1895 - 1904
Kp, Ko, Rv (univerzitní přednášky)
62. Lambl Vilém Dušan, MUDr (1824 - 1895)
doc. patologické anatomie, prof. univerzit v Charkově
a ve Varšavě
3 k, 1844 - 1889
Kp, Kc, Rv, T, V ý
63. Lhoták ze Lhoty Kamil Josef, MUDr (1876 - 1926)
prof. farmakologie
4 k, 1869, 1903 - 1925
Kp, Ko, Rv (přednášky, opisy Purkyňových publikací)
64. Ljackij Jevgenij Alexandrovič, PhDr (1868 - 1942)
prof. ruské řeči a literatury
36 k, 1920 - 1942
D, Dr, Kp, Ko, Kc, Rv, Rc, T, V ý, F
tištěný inventář, 1976
65. Löwe Heinrich Johann (1808 - 1892)
prof. filozofie
7 k, 1838 - 1892, 1915
D, Kp, Rv (přednášky), T, F
66. Ludwig Alfred, PhDr (1832 - 1912)
prof. srovnávací jazykovědy, býv. NU
2 k, 1870 - 1910
Kp, Rv (orientalistika)

67. Máchal Jan, (i Hanuš), PhDr (1855 - 1939)
prof. srovnávacích dějin slovanských literatur
28 k, 1877 - 1938
D, Kp, Rv (přednášky), T, V ý
68. Masaryk Tomáš Garrigue, PhDr (1850 - 1937)
prof. filozofie
14 k, 1885 - 1948
Kp, Rv, T, V ý, F
69. Mathesius Bohumil, (1888 - 1952)
prof. ruské literatury
30 k, 1905 - 1951
D, Kp, Rv (překlady, literární studie, poznámky), Rc, T,
V ý, F
tištěný inventář, 1958
70. Mathesius Vilém, PhDr (1882 - 1945)
prof. anglického jazyka a literatury
1 k, 1909 - 1933
Rv, T
71. Willauer František Maxmilián Xaver, ThDr (1784 - 1840)
prof. pastorální teologie
1 k, 1801 - 1837
Kp, Rv, Rc
72. Mukařovský Jan, PhDr (1891 - 1975)
prof. estetiky
32 k, 1923 - 1974
D, Kp, Rv (studie, články, přednášky), T, V ý
73. Murko Matija, PhDr (1861 - 1952)
prof. jihoslovanských jazyků a literatur
24 k, 1918 - 1952
D, Kp, Kr, Rv (články, přednášky), T, V ý
tištěný inventář, 1963

74. Musil Alois, PhDr (1868 - 1935)
prof. pomocných věd východních a novější arabštiny
55 k, 1912 - 1935
D, Kp, Kc, Rv, Vý
75. Nejedlý Jan, JUDr (1775 - 1834)
prof. české řeči a literatury
1 k, 1801 - 1820
D, Kp, Rv, T
76. Nejedlý Zdeněk, PhDr (1878 - 1962)
prof. hudební vědy
1 k, 1901 - 1962
Kp, Rv, T, písemnosti sekretariátu ministerstva školství
77. Němec Bohumil, PhDr (1873 - 1966)
prof. anatomie a fyziologie rostlin
2 k, 1907 - 1942
Kp, Rv
78. Nevole Milan, PhDr (1846 - 1907)
doc. organické chemie
1 k, 1845 - 1907
Kp, korespondence manželky k úmrtí Milana Nevoleho
79. Niederle Lubor, PhDr (1865 - 1944)
prof. archeologie a etnologie
1 k, 1900 - 1938
Kp, Rv (Slovanské starožitnosti)
80. Novák Mirko, PhDr (1901 - 1980)
prof. estetiky
8 k, 1925 - 1974
Kp, Rv (články, studie, přednášky, paměti) T, Vý
81. Ott Emil, JUDr (1845 - 1924)
prof. soudního řízení
1 k, 1886 - 1921
D, Kp, Ko

82. Palacký Jan, PhDr, JUDr (1830 - 1908)
prof. srovnávacího zeměpisu
8 k, 1850 - 1900
D, Kp, Ko, Kc, Rv, T
83. Paňkevyč Ivan, PhDr (1887 - 1958)
doc. ukrajinského jazyka a literatury
18 k, 1910 - 1950
Rv (pracovní aparát), T
84. Páta Josef, PhDr (1886 - 1942)
prof. jazyka a literatury lužickosrbské
1 k, 1915 - 1940
Rv, V ý
85. Patočka Jan, PhDr (1907 - 1977)
prof. filozofie
10 k, 1883, 1926 - 1961
D, Kp, Rv, T, F, spisy Cercle philosophique de Prague -
- Husserlův archiv, spisy Masarykova ústavu
86. Peisker Jan, PhDr (1851 - 1933)
prof. dějin společenských a hospodářských
19 k, 1890 - 1933, 1950
D, Kp, Rv (poznámkový aparát), T, V ý
87. Pič Josef Ladislav, (1847 - 1911)
doc. slovanských a rakouských dějin
31 k, 1858 - 1947
D, Kp, Kc, Rv, T, V ý
88. Polívka Jiří, PhDr (1858 - 1933)
prof. slovanské filologie
12 k, 1882 - 1932
Kp, Kc, Rv
tištěný inventář, 1959
89. Fražák Albert, PhDr (1880 - 1956)
prof. dějin české literatury, býv. NU

12 k, 1901 - 1952

D, doklady o vysokoškolských rukovětech, které A. Pražák redigoval, Kp, Ko, Rv

90. Pražák Jiří, JUDr (1846 - 1905)
prof. veřejného práva rakouského
1 k, 1863 - 1905
D, Kp, Rv, T, Vý
tištěný inventář, 1963
91. Presl Jan Svatopluk, MUDr (1791 - 1849)
prof. speciálního přírodopisu
1 k, 1835 - 1938
D, Rv, T
92. Purkyně Jan Evangelista, MUDr (1787 - 1869)
prof. fyziologie
38 k, 1802 - 1869
D, Kp, Rv, Rc (žáků), F
93. Rádl Emanuel, PhDr (1873 - 1942)
prof. přírodní filozofie
1 k, 1858 - 1935
Rv, T, Vý
94. Randa Antonín, JUDr (1834 - 1914)
prof. rakouského práva
1 k, 1858 - 1935
D, Kp, Ko, T
95. Rezek Antonín, PhDr (1853 - 1909)
prof. rakouského dějepisu
60 k, 1878 - 1935
D, Kp, Kc, Rv
96. Ryba Bohumil, PhDr (1900 - 1980)
prof. klasické filologie
3 k, 1922 - 1973
Kp, Rv, T

97. Ryšánek František, PhDr (1877 - 1969)
prof. českého jazyka a dějin středověké české literatury
89 k, 1895 - 1967
D, Kp, Rv (zčásti nepublikované, opisy staročeských literárních památek, které se nacházejí mimo území ČSSR, s kritickým aparátem), T, Vj
98. Schrutz Ondřej, MUDr (1865 - 1932)
prof. dějin lékařství a epidemiologie
1 k, 1900 - 1930
Rv, F
99. Smetana Augustin, PhDr (1814 - 1851)
prof. filozofie
15 k, 1824 - 1849, 1904 - 1917
D, Kp, Rv, T, V (kresby), zápisní kniha Spolku Augustina Smetany
100. Smetánka Emil, PhDr (1875 - 1949)
prof. českého jazyka a literatury
1 k, nelze zjistit
Rv (opisy děl Chelčického, poznámky)
101. Sommer Otakar, JUDr (1885 - 1940)
prof. fínského práva
10 k, 1890 - 1941
D, Rv, T
102. Stegemann Viktor, PhDr (1902 - ?)
doc. klasické filologie býv. NU
26 k, 1930 - 1945
Kp, Rv (univerzitní přednášky), T, F
103. Steinský František, (1752 - 1816)
prof. pomocných věd historických
1 k, 1760 - 1811
Kp, Ko, T
tištěný inventář, 1960

104. Studnička František Josef, PhDr (1836 - 1903)
prof. matematiky
3 k, 1849 - 1936
D, Kp, Rv, T
tištěný inventář, 1970
105. Stupecký Josef, JUDr (1848 - 1907)
prof. občanského práva
1 k, 1878 - 1900
Kp, Kc, Rv (univerzitní přednášky)
106. Svoboda Emil, JUDr (1878 - 1948)
prof. soukromého práva a dějin filozofie práva
2 k, 1910 - 1941
Kp, Kc, Rv (paměti),
107. Svoboda Karel, PhDr (1888 - 1960)
prof. klasické filologie
1 k, nelze zjistit
Rv (Funkce slovesného umění, Badání o kultuře)
108. Svoboda Ludvík, PhDr (1903 - 1977)
prof. filozofie a sociologie
1 k, 1945 - 1970
Kp, Kc, Rv, Rc
109. Šafařík Vojtěch, PhDr (1831 - 1902)
prof. obecné chemie
3 k, 1831 - 1902
D, Kp, Ko, Rv, F
110. Šalda František Xaverský, PhDr (1867 - 1937)
prof. dějin moderních západoevropských literatur
41 k, 1899 - 1958
D, Dr, Kp, Ko, Kc, Rv, Rc, T, Vj, F
tištěný inventář, 1963
111. Šmilauer Vladimír, PhDr (1895)
prof. českého jazyka

37 k, 1926 - 1972

Kp, Ko, Rv

112. Špott Jan, MUDr (1613 - 1888)
doc. pro vodoléčitelství a orthopedii
1 k, 1823 - 1888
D, Kp, Rv, T, F
113. Tausch Ignác Friedrich, (1793 - 1848)
prof. botaniky
1 k, 1807 - 1845
D, KP, T
114. Thomayer Josef, MUDr (1853 - 1927)
pseud. R. E. Jamot
prof. vnitřního lékařství
9 k, 1889 - 1925
Kp, Rv (deníky z let 1905 - 1918, 1923 - 1927), T, Vj, F
tištěný inventář, 1959
115. Thon Jan, (1686 - 1973)
doc. české literární historie
38 k, 1894 - 1973
D, Kp, Rv (knihovnictví, opisy korespondence), T, Vj
116. Tille Václav, PhDr (1867 - 1937)
prof. srovnávacích dějin západních literatur
66 k, 1873 - 1968
D, Dr, Dc, Kp, Ko, Kr, Kc, Rv (seznamy přednášek, přednášky),
Rc, T, Vj, dokumentace, V, bibliografie
tištěný inventář, 1980
117. Tobolka Zdeněk Václav, PhDr (1874 - 1951)
doc. knihovnědy
57 k, 1835 - 1944
D, Kp, Ko, Kc, Rv, Rc, T, Vj, F, V
118. Tomek Václav Vladivoj, (1818 - 1905)
prof. dějepisu rakouského

35 k, 1838 - 1933
D, Kp, Ko, Rv, T, V ý

119. Urbánek Rudolf, PhDr (1877 - 1962)
doc. československých dějin v Praze, prof. v Brně
71 k, 1888 - 1959
D, Kp, Rv, T, V ý
tištěný inventář, 1974
120. Vašica Josef, PhDr (1884 - 1968)
prof. slovanské liturgie
36 k, 1894 - 1968
D, Kp, Ko, Rv, Rc, T, V ý, F
121. Vážný Václav, PhDr (1892 - 1966)
prof. českého jazyká
10 k, 1919 - 1967
Kp, Kr, Rv, T, V ý, F
122. Vilinskij Valerij Sergejevič, PhDr (1903 - 1950)
prof. římského práva a církevních dějin
1 k, 1933
Rv (poznámkový aparát), T
123. Vlček Jaroslav, PhDr (1860 - 1930)
prof. dějin české literatury
24 k, 1877 - 1929
D, Dr, D z redakční činnosti, z činnosti na univerzitě
a v ČAVU, Kp, Kr, Kc, Rv (seznamy posluchačů), Rc (seminár-
ní práce jeho studentů), T, V ý, F
tištěný inventář, 1959
124. Vocel Jan Erasm, (1803 - 1871)
prof. archeologie a dějin umění
prof. dějin literatury
1 k, 1831 - 1937
Kp, Ko, Rv, T, F

125. Vočadlo Otakar, PhDr (1895 - 1974)
 prof. anglické řeči a literatury
 26 k, 1913- 1976
 D, Kp, Rv (zápisníky, přednášky, poznámky, studie o angličtině),
 T, Vj
126. Vrchlický Jaroslav, PhDr h.c. (1853 - 1912)
 vl. Emil Frída
 prof. dějin moderní literatury
 98 k, 1865 - 1943
 D, Kp, Ko, Kr, Kc, Rv, Rc, T, Vj
 tištěný inventář, 1976
127. Vydra Stanislav, (1741 - 1804)
 prof. matematiky
 6 k, 1775 - 1941
 D, Kp, Rv (seznamy žáků z let 1775 - 1804 s klasifikací),
 T, V
 tištěný inventář, 1974
128. Weingart Miloš, PhDr (1890 - 1939)
 prof. srovnávacího jazykozpytu a staroslověnštiny
 1 k, 1920 - 1941
 Kp, Ko, Rv
129. Wellek René, PhDr (1903)
 doc. dějin anglické literatury, prof. Harvardské univerzity
 1 k, 1927 - 1941
 Kp, Kr, Kc, Rv, Rc
130. von Zepharovitz Viktor, (1830 - 1890) býv. NU
 prof. mineralogie
 9 k, 1848 - 1890
 Rv (deník z let 1848 - 1890)
131. Zibrt Čeněk, PhDr (1864 - 1932)
 prof. všeobecné kulturní historie
 115 k, 1889 - 1932
 D, Kp, Rv, Rc, T

132. Zilynskyj Ivan, PhDr (1879 - 1952)
prof. ukrajinského a běloruského jazyka
6 k, 1906 - 1951
Rv (ukrajinská normativní gramatika)
133. Zubatý Josef, PhDr (1855 - 1930)
prof. filologie staroindické a srovnávacího jazykozpytu
1 k, 1879 - 1930
Kp, Ko, Kr, Rv
134. Dizertace
25 k, 1924 - 1952
sbírka strojopisů a rukopisů dizertačních a seminárních
prací, zejména z dějin české literatury, převážně z po-
zůstalostí prof. Alberta Pražáka a Františka Jílka -
Oberpfalcera

Pod názvem Zápisy o schůzích AVPF-SPF 1945-1947 se ve fondu B 4 Všestudentského archivu (VSA) Spolek posluchačů filozofie (SPF) zachoval důležitý pramen k dějinám boje pokrokového hnutí českého studentstva v pohnutých letech mezi osvobozením ČSR a únorem 1948. Na význam tohoto pramene bylo upozorněno už v článku Zápisní kniha Spolku posluchačů filozofie z let 1934-1938.¹⁾ Jestliže pro třicátá léta existuje řada sborníků, věnovaných studentskému pokrokovému hnutí 30. let, jakož i cenné studie Ivana Tesára a Gustava Hudce, nebylo dosud stejné významné období v dějinách našich vysokých škol a jejich studentstva v letech 1945-1948 středem pozornosti historiků.²⁾ Protože registratura Spolku, jakož i jeho vyšetřovací komise se zjevně zachovala jenom ve zlomcích, je zápisní kniha SPF z tohoto období pramenem velmi důležitým.³⁾

Skoro celý text zápisní knihy SPF byl zapsán Zdenkou Křivancovou-Davídkovou, která byla v letech 1945-47 II. jednatelkou Spolku. Její první zápis je z 13.června 1945 a týká se plenární schůze Akčního výboru posluchačů filozofie, který byl ustaven zjevně už v květnu 1945 třemi bývalými členy posledního demokraticky zvoleného výboru SPF z let 1937-38: J.Polišenským, B.Buriánkem a J.Gregorem. Tito tři stáli v čele prezidia AVPF (J.Polišenský pořídil zápis schůze AVPF z 9.června 1945 - strojopis, umístěný na prázdné místo na s.2). Ještě starší je zápis schůze posluchačů filozofie z 30.května 1945, k němuž je připojen text projevu předsedy tehdejší Státní zkušební komise pro učitelství na školách středních prof.dr. Ant. Salače.⁴⁾

Akční výbor posluchačů filozofie fungoval pod tímto názvem pouze do konce června 1945. Asi od schůze posluchačů 1. semestru a schůze rozšířeného výboru (11.července 1945) se už mluví jenom o výboru SPF. Výbor, zřejmě prozatímní, fungoval pod předsednictvím B.Buriánka (J.Gregor a J.Polišenský byli postupně zaměstnáváni jinými funkcemi a do jednání SPF zakročovali obyčejně již jen ve funkci revizorů účtů nebo členů smírčího soudu), v letním semestru 1945 (výjimečném, od června do konce srpna), a počátkem správního roku 1945-46 a skončil svoji funkci

na valné hromadě SPF, konané 9. listopadu 1945. Následující výbor, zvolený podle původních stanov SPF, v některých člancích upravených, pracoval znovu pod předsednictvím B. Buriánka od 13. 11. 1945 do 5. 11. 1946. Ze správního roku 1946-47 je činnost výboru, vedeného opět B. Buriánkem, zachycena v zápisní knize jen částečně; poslední zápis výborové schůze je z 14. února 1947. Zápis mimořádné valné hromady SPF z 13. června 1946 byl zjevně zapsán dodatečně.⁵⁾

Jenom mechanicky byly přidány do zápisní knihy zlomky z registratury SPF. Na listu 175 je podání SPF profesorskému sboru fakulty z 11. prosince 1945 se seznamem funkcionářů SPF. Na listech 176ab je koncept (strojopis, opravovaný) poselství SPF k mezinárodnímu dni studentstva z 20. října 1950, určený univerzitám světa s kopií anglického překladu (l. 176 c). Na listě 177a je průklep textu provolání učitelů, studentů a zaměstnanců FF UK, adresovaný velvyslanectví Francie v Praze, bez data, na listě 177b je průklep francouzského překladu poselství. Tyto zlomky do zápisní knihy nepatří a měly by být zařazeny do registratury SPF, nedavno obohacené o písemnosti z let 1928-68, neulezené v písemnostech kabinetu slavistiky.⁶⁾

Srovnáme-li Zápisní knihu z let 1945-47 s její předchůdkyní z let 1934-38, pak je třeba zdůraznit, že po válce nebyly vedeny zápisy z komisí a referátů a že je v ní jenom jeden zápis z valné hromady.

Způsob vedení Zápisní knihy byl zhruba stejný jako před válkou; na správnost zápisu dohlížel nejdříve místopředseda, později dva od případu k případu určení verifikátoři. Kontrola zápisů byla pečlivější než dříve, především asi z důvodů politických, protože výbor Spolku zdaleka nebyl tak jednotný, jako dříve, protože od začátku se formovala ve Spolku opozice, k níž se hlásili zejména členové filozofické sekce Klubu lidových akademiků. Počet členů výboru nebyl pevný, referenti měli vesměs náhradníky, vedle toho byli ještě důvěrníci jednotlivých oborů. Protože s. B. Buriánek zastával závažnou funkci v ROH, vedle výboru místopředseda (Crkovský, Maxová), což nezlepšovalo úroveň vedení.

Ani vedení zápisů nebylo jednotné. Někdy zapisovatelka pořizovala zápis během jednání, jindy jej přepisovala z poznámek

nebo konceptu. Koncepty se asi nezachovaly, takže spolehlivost nelze zkontrolovat. Nedostatky formální (nejdou náležitě odlišeny názory, pronesené v diskusi, usnesení, a také kontrola usnesení je někdy chaotická) na druhé straně jsou výhodou, protože jsou zaznamenána různá stanoviska (Viz příloha II).

Přehled činnosti AVPF a SPF je možno zachytit a studovat jenom částečně. Bohužel chybí zápisy z počátků činnosti Akčního výboru posluchačů filozofie a jeho spolupracovníků, z nichž se spontánně vytvořil první výbor. Chybí také závažné období 1947-48, zejména zápis z valné hromady v listopadu 1947, kdy byl odražen vážný útok opozice, zformované ze studentů z Klubu lidových akademiků a členů Národní socialistické strany.

Přehled činnosti podává tabulka o počtu schůzí, schůzích výboru a prezidia a valných hromadách. Z pochopitelných důvodů největší počet schůzí se konal v letním semestru 1945 (od 30. května do 9. listopadu 1945), kdy se konaly dvě schůze posluchačů, tři schůze prezidia, 18 schůzí výboru a jedna valná hromada (Viz příloha III). Celkem to bylo za necelých pět měsíců 24 akcí - naproti tomu v období od 13.11.1946 - 5.11.1947 se konalo 31 akcí - stoupl počet schůzí prezidia (11), poklesl počet schůzí výboru, zachycena byla jedna mimořádná valná hromada, naproti tomu zápis o řádné valné hromadě chybí vůbec (s.38-137, 165-172). Správné období 1946-47 bylo zachováno v zápisech jenom částečně, schůzí se konalo od 9.11.1946 - 14.února 1947 celkem devět.

Činnost Akčního výboru i pozdějších výborů SPF byla velmi různorodá. V létě 1945 byla poznamenána především úsilím, obnovit činnost fakulty, zabezpečit zahájení výjimečného letního semestru 1945 opatřením místností (část fakulty byla obsazena Svazem vysokoškolského studentstva i jinými institucemi, přednášelo se v Klementinu a v Charvátově ulici). Spontánně vznikla studentská svépomoc (v rozsahu velmi různém, požadovaný 1 měsíc se nakonec změnil na 24 hodin za stud.rok). Pro nové posluchače zřídil AVPF informační kancelář v místnosti č.104, později byly Spolku přiděleny místnosti č.19 a 23 v suterénu, protože původní místnost ve IV.poschodí byla přestavěna. Počet posluchačů, zapsaných v SPF, činil na podzim 1945 2431, finanční prostředky, zpočátku skromné a plynoucí jen z členských příspěvků rostly ediční činností a činily na podzim 1946 207.009 Kčs, z toho ovšem značná

část byla na uzavřeném účtu SPF. Ediční činnost přesahovala možnosti funkcionářů Spolku, kteří neměli zkušenosti, takže několikrát došlo k finančním rozporům. Kladný byl vztah vedení SPF k fakultní organizaci ROH (spojení tvořili asistenti: Poldauf, Polišenský), Svazu vysokoškolského studentstva (v prvním období), později k ÚSČS a k ČSM. Spolek se na jare 1946 rázně ohradil proti akci vedení Všehrdu, aby SVS z ČSM vystoupil. Brzy vznikla tzv. vyšetřovací komise, která měla prošetřit národní spolehlivost členů (Crkovský, Amort, Kirschner ad.). Její archiv byl k dispozici v dubnu 1946, kdy se připravovala mimořádná valná hromada, na níž šlo o posouzení, zda členství ve výboru Národního klubu posluchačů filozofie v letech 1938-39 je slučitelné s členstvím ve Spolku.

Pokrokové stanovisko zaujímal vedení SPF k otázce nového školského zákona a k organizaci vysokých škol, aspoň za ministra prof. Zd. Nejedlého. Naproti tomu byly zásady bezplatného studia a sociálních stipendií hájeny proti ministerstvu po volbách 1946, kdy se ministrem stal Stránský. Spolek se staral o rozšíření počtu zkušebních oborů (např. o španělštinu, už v květnu 1945), usiloval o získání dvou zástupců s poradním hlasem v profesorském sboru, staral se o zavedení kurzů ruštiny, uspořádal roku 1946 přednášku velvyslance SSSR V. Zorina, pořádal přednášky o SSSR (už první kulturní podnik koncem května 1945 byl věnován ruské a sovětské hudbě), účastnil se studentské delegace do SSSR v říjnu 1946. Spolek a jeho vedení se podílelo na přípravě mezinárodního studentského kongresu 1945 (příprava výstavy, histor.-statistická komise vydala brožuru o 17. listopadu 1939) i Congressus 1946 (se značnými finančními oběťmi).

Akční výbor i zatímní výbor SPF v léte 1945 byl složen ze členů všech tehdejších politických stran, ale levice měla nesporně v rukou iniciativu (J.O.Fischer, Crkovský, Grebeníčková, Roudny, Kaláb, Zs.Šolle, Č.Amort aj.). Už na valné hromadě v listopadu 1945 byla postavena proti kandidátce, připravené vedením SPF v duchu Národní fronty protikandidátka, která byla po diskusi stažena. Na valné hromadě roku 1946 opozice předložila znovu vlastní kandidátku, ale před hlasováním odešla (výsledek hlasování byl pak 372 : 0). Na valné hromadě v listopadu 1947 se opozice pokusila o rozvrácení schůze, při hlasování byla nakonec

dost těsně poražena. Boj o charakter republiky se tedy odrážel bezprostředně i na poli fakulty a fakultního spolku. I z tohoto důvodu je možno konstatovat, že Zápisní kniha Akčního výboru SPF a Spolku posluchačů filozofie z let 1945-1947 představuje závažný historický pramen, zejména pokud se nepodaří objevit zbytky registratury Spolku i jeho vyšetřovací komise.

P o z n á m k y.

- 1) O.Polišenský, Zápisní kniha Spolku posluchačů filozofie z let 1934-1938. Zprávy Archivu Univerzity Karlovy 3, 1980, str.95-108.
- 2) Gustav Hudec, Studentstvo v boji proti válce, fašismu za mír, I-II, Praha, AUK 1970, 1977. - Srv. Ivan Tesár, Komunistické nnutí na pražských vysokých školách v předmnichovské republice. AUC-HUCP III/1, s.5-28; G.Hudec, PhDr.Václav nádt - nedocenená osobnost. AUC-HUCP XIV/1974, s.87-117.
- 3) Záписы о счизіях AVPF-SPF 1945-1947, stran 174 a přílohy, AUK, Věstudentský archiv B 4. (Dále jen: Zápisní kniha...) Zápisní kniha představuje svazek tovární výroby, o rozměrech 28cm x 22cm, o rozsahu 2 listy a 177 stránek, číslováních dodatečně, po převzetí do Archivu UK. Stránky 175-177 do zápisní knihy nepatří, jde o zlomky registratury z let 1945 a 1950. Titul na přední straně vazby je původní, původně byl psán zjevně tužkou, později přetažen inkoustem. Stránky 173-174 zůstaly nepopsány.
- 4) Zápis о счизіи досуд nezapsaných posluchačů filozofie, 30.5. 1945, Zápisní kniha... s.1a-1d, pův. signatura čj. 34/45. Projev prof. A.Salaše, tamtéž s. 1e-1f. Obojí je strojopis, pořizeny na dvou odlišných psacích strojích a zjevně dvěma, anonymními zapisovateli.
- 5) Viz Příloha 1: Rozpis obsahu knihy: Záписы о счизіях AVPF-SPF 1945-1947.
- 6) Profesorskému sboru filozofické fakulty univerzity Karlovy, 11.12.1949, rozmoř.text, Zápisní kniha, s.175.- SPF...studentům zahr. univerzit..., 20.10.1950, tamtéž, s.175, a-c; Protest stud., prof. a zaměstn.fil.fakulty, zasláný 27.1. 1951 (Franc.veřej.slábnectví v Praze), tamtéž. 177 a-b. Viz zlomek registratury Spolku posl.filozofie z let 1928-1937 1980, 27 kusů, soupis ke stavu 1.12.1979.

Příloha I

Rozpis obsahu knihy

Zápisy o schůzích AVPF-SPF 1945-1947

Zápisy se týkají schůzí:

Letní semestr 1945: (AVPF: Buriánek, Gregor, Polišeňský):

Schůze posluchačů filozofie	30.5.1945	s.1	strojop.
Projev prof. A.Salače za Zkuš.kom.	b.d.		"-"
Plenární schůze AVPF	9.6.	2	Polišeňský
Plenární schůze AVPF	13.6.	3-5	
Schůze AVPF	16.6.	5-	
Dtto	18.6.	6-7	
Schůze presidia AVPF	23.6.	8-9	
(Program schůze výboru, rkp.)	b.d.	ad 9	
Schůze presidia	28.6.	9-10	
Schůze posluchačů I.semestrů	28.6.	10-11	
Schůze rozšířeného výboru	11.7.	11-12	
Schůze výboru	18.7.	13-14	
Schůze výboru	25.7.	15	
Schůze výboru	9.8.	16-17	
Schůze výboru	1.8.	chybí,	čj.14
Schůze výboru	11.8.	17-18	
Schůze výboru	17.8.	18	
Schůze SPF (?) <u>Zimní semestr 45/46</u>	24.8.	19	
Schůze výboru (Fischer)	9.10.	19-22	
Schůze výboru	16.10.	23-24	
Schůze výboru	23.10.	24-25	
Schůze výboru	26.10.	25-26	
Schůze výboru	30.10.	26-27	
Schůze výboru (kandidátka)	2.11.	28-30	
Schůze výboru	5.11.	30-32	
Schůze výboru	9.11.	32-33	
Zápis valné hromady SPF	9.11.	33-38	

Správní rok 1945-46 (předs.Buriánek)

1. schůze výboru SPF	13.11.	38-41	
Schůze presidia (Chile U.de)	27.11.	41-43	
Schůze výboru	4.12.	43-47	
Schůze presidia	14.12.	47-48	
Schůze výboru	18.12.	48-52	
Schůze výboru	8.1.1946	53-57	
Mimoř. schůze výboru	11.1.	58-59	
Presidiální schůze	15.1.	59-61	
Presid. schůze (Svaz DemŠp)	22.1.	61-62	
Schůze výboru <u>Letní semestr 1946</u>	25.1.	62-65	
Presid. schůze	1.2.	65-66	
Schůze výboru	9.2.	66-68	
Schůze presidia	15.2.	69-	
Schůze výboru	22.2.	70-71	
Schůze presidia	6.3.	71-72	
Schůze výboru	20.3.	72-75	
Schůze výboru SPF	30.3.1946	75-78	Křiv.
Schůze presidia	7.5.	79-80	
Schůze výboru	30.4.	81-84	
Schůze výboru	14.5.	85-89	
Schůze presidia	21.5.	89-92	

Schůze výboru	28.5.	92-97	
Schůze presidia (za Buriánka Crkov.)	4.6.	98-100	
Schůze výboru	6.6.	100-105	
Schůze presidia	11.6.	106	
Schůze výboru	18.6.	107-113	
Schůze výboru	16.10.1946	113-118	
Pokračování této schůze	17.10.	118-120	
Schůze výboru	25.10.	121-126	
Schůze výboru	29.10.	127-131	
Schůze výboru (kandidátka výboru 134-135)	2.11.	132-136	
Schůze výboru	5.11.	137 (Vonková)	

Správní rok 1946-47 (předs. Buriánek)

Schůze výboru	9.11.1946	138-141	Křiv.
Schůze výboru	16.11.	142-149	
Schůze presidia	27.11.	151-152	
Schůze výboru	7.12.	152-156	
Schůze presidia	21.1.1947	156-157	
Výborová schůze	1.2.	157-161	
Presidiální schůze	7.2.	162	
Presidiální schůze	10.2.	163	
Výborová schůze	14.2.1947	164	
Mimoř. valná hromada	13.6.1946	165-172	

Zlomky z registratury SPF

Poselství posl. FF UK k MTS 1950	20.10.1950	175
Část anglického textu	20.10.1950	176
Protest FF UK francouzské vládě	27.1.1951	177
Francouzský text protestu	b.d.	

Stav 2.1.1976

Příloha II.

Členové výboru SPF v letech 1945-47

Akční výbor posluchačů filozofie (1945)

Presidium: Buriánek, Gregor, Polišenský

Členové: Šoják, Hrdinová, Jindra, Kolářová-Pačová, Toman, Wurm, Štorm, Milič Čapek, Vinš, Brožík, Lauerman, Mourečková, Vanásková, Kocíková, Harvalík, Křivancová, Hudec, Vittorfová, Tomášková, Riegerová, Špičák (stav při ustavení 9.6.1945)

Správní rok 1945-1946

Presidium: předseda-Buriánek, místopředseda Crkovský, I. jednatel Fischer, II. jednatel Křivancová, pokladní Vanásková

osvět.ref. Rollo (náhr. Fischmann), kulturní- Hilmera (Bajnarová), školský- Kučerová (Haukovec), sociální- Wirtová (Burdová), bytový- Sobotka (Týml), zdravotní- Baziková (Krausová), ediční- Votruba (Hruška), tiskový- Frydrychová (Vlasák), tělových.- Holub (Rychlíková), společenský- Solle (Hojdarová), zahrani.- Kálalová N. (Činčera), pracovní- Bartůnek (Vrána), bez funkce- Mourečková (Kálalová Žela)

Revizoři účtů: Micková, Polišenský

Smírčí soud: Vinš, Toman, Roudný, Harvalík, Amort (Wurm)

Správní rok 1946-1947

Presidium: předseda-Buriánek, místopředseda Maxová, I. jednatel Tischler, II. jednatel Křivancová, pokladní Micková

Náhr.- Klein

Referenti: Školský- Procházková (náhr. Strádalová), soc.- Steinerová (Lorenc), kult- Svoboda (Hirsch), tisk.- Vlasák (Hirsch), edič.- Jiříčková (Strnad), tělových.- Hejrová (Konias), byt.- Kučerová (-), zahrani.- Schermer (Činčera), společ. Honka (Bláhová), pracov.- Hostánová (Čára), matřika- Janeček, bez funkce- Pražáková.

Revizoři účtů: Polišenský, Fleková

Smírčí soud: Wirthová, Wurm, Kirschner, Crkovský, Burdová (podle navržené kandidátky, s.134-135 z 2.11.1946)

Příloha III.

Přehled činnosti AVPF a SPF v letech 1945-47

1945	V.30	AVPF (Buriánek)	poslu-				
		počet zápisů	chačů	výboru	prezidia	val.	
1945	XI.9	X.val.hromada	2	18	3	hrom.	(1)
1945	XI.13	výbor BURIÁNEK I	-	20	10	(1)	
1946	XI.	XI. valná hromada				mř.	
1946	XI.9	výbor BURIÁNEK II	-	5	4	-	
1947	II.14	posl.zápis schůze					

František Šmahel, Regionální původ, profesionální uplatnění a sociální mobilita graduovaných studentů Karlovy univerzity v letech 1433-1622	3
Michal Svatoš, Studenti z českých zemí na univer- zitě v Sieně (1573-1738)	29
Jiří Pešek, Tiskárna a sklad knih mistra Daniela Adama z Veleslavína	64
Jiří Beránek, Řeč Jana Antonína Scriniciho o Kosmovi a Damiánovi ve světle české barokní hagiografie	80
Ludvík Schmid, Profesor Mikuláš Franchimont z Franckenfeldu a jeho rod	89
Helena Krejčová, Soupis fondů profesorů a docentů pražské univerzity, uložených v li- terárním archivu Památníku národního písemnictví	100
Ondřej Polišenský, Zápisní kniha Akčního výboru SPF a Spolku posluchačů filozofie z let 1945-1947	122

ZPRÁVY ARCHIVU UNIVERZITY KARLOVY 1982

Redakční rada: dr. Karel Litsch, OSc.,
doc. dr. Jan Havránek, OSc., Miluše Havránková,
doc. dr. Marie Pravdová, dr. Michal Svatoš

Uspořádala Miluše Havránková

Vydala Univerzita Karlova v Praze, 1982,
jako účelovou publikaci Archivu Univerzity Karlovy

Vytiskla Tiskárna RUK, nám. Curieových 7, Praha 1

Vydání 1. - Náklad 600 výtisků - Formát A5

MŠ - MK 21 514/79

60-125-82

Neprodejný výtisk